Gemeente Borger-Odoorn

Jaarstukken 2024

Algemeen

Inhoudsopgave

Jaarstukken 2024 1
Algemeen 2
Inhoudsopgave 2
Leeswijzer en algemene inleiding 4
Samenvatting op hoofdlijnen 6
Jaarverslag 11
Onze ambities 12
Thema's 13
Onze inwoners 14
Sociaal Domein 15
Dienstverlening 17
Onze economie 21
Economische ontwikkeling 22
Recreatie en Toerisme 24
Onze toekomst 27
Duurzame ontwikkeling 28
De veranderende rol van de gemeente 30
Onze leefomgeving 33
Ruimte en groen 34
Wonen en leefbaarheid 36
Wegen en verkeer 38
Openbare orde en veiligheid 40
Onze portemonnee 43
Ambitie 44
Gemeentefonds 45
Overzicht van incidentele baten en lasten per thema 46
Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves 48
Paragrafen 51
Algemeen 52
Lokale heffingen 53
Opbrengsten uit gemeentelijke belastingen en gebonden heffingen 56
Weerstandsvermogen en Risicomanagement 70
Kapitaalgoederen 77
Financiering 90
Bedrijfsvoering 95
Verbonden partijen 107
Grondbeleid 114
Jaarrekening 124
Toelichting op de balans per 31 december 2024 127
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 128
Vaste activa 131
Financiële vaste activa 141
Vlottende activa 142
Voorraden 143
Uitzettingen 146
Liquide middelen 149
Overlopende activa 150
Vaste passiva 152
Eigen vermogen 153
Voorzieningen 159
Vaste schulden, looptijd van één jaar of langer 162
Vlottende passiva 165

Netto vlottende schulden, looptijd korter dan één jaar 166
Overlopende passiva 167
Niet in de balans opgenomen verplichtingen 172
Gebeurtenissen na balansdatum 176
Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 177
Onze inwoners 180
Onze economie 197
Onze toekomst 200
Onze leefomgeving 206
Algemene dekkingsmiddelen 220
Overhead 227
Vennootschapsbelasting (VpB) 230
Overige baten en lasten 233
Toelichting centrale posten 236
Mutaties reserves 238
Onvoorzien en beleidsintensivering 241
Gerealiseerd resultaat 242
Wet Normering Topinkomens (WNT) 243
Rechtmatigheidsverantwoording 248
Overzicht taakvelden 286
Bijlagen 289
Interbestuurlijk toezicht 290
Verplichte beleidsindicatoren 296
Bijlage VI - Lijst met afkortingen 299
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 302

Leeswijzer en algemene inleiding

De jaarstukken
De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. We hebben ze opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Dit ziet u terug in de indeling en de opbouw.

Samenvatting op hoofdlijnen
In dit onderdeel brengen wij voor alle doelstellingen de stand per eind 2024 in beeld. Dat doen we in een samenvatting. Met de kleuren hieronder laten wij zien hoe ver we zijn met de doelstellingen. Als iets niet volgens planning is verlopen of nog niet gestart dan geven we in ieder geval een toelichting.

afgewerkt	volgens planning	niet volgens planning	nog niet gestart

Ook ziet u of wij de plannen binnen het budget hebben uitgevoerd. Om u snel een indruk te geven, benoemen wij de grotere afwijkingen ten opzichte van de raming.

Het jaarverslag
Het jaarverslag bestaat uit de vier thema's, onze portemonnee en de paragrafen.
In de vier thema's: Onze inwoners, Onze economie, Onze toekomst en Onze leefomgeving laten we zien in hoeverre de doelstellingen uit de begroting 2024 zijn gerealiseerd. In het onderdeel Onze portemonnee leggen we verantwoording af over het financiële beheer.
De paragrafen geven inzicht in de beleidslijnen en beheersmatige aspecten die grote financiële gevolgen hebben of van belang zijn voor het realiseren van de thema’s.

De jaarrekening
De jaarrekening bestaat uit de balans en toelichting, het overzicht van baten en lasten inclusief toelichting, de rechtmatigheidsverantwoording en de sisa-verantwoording.
Bij de balans en het overzicht van baten en lasten staan de verschillen vergeleken met de begroting na wijziging. Is het verschil groter dan € 25.000 dan leggen wij dit uit. De verschillen ontstaan als er een ander bedrag is begroot dan in het jaar 2024 is uitgegeven.
In de rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeesters en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, het begrotings-,voorwaarden- en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming horen te zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.
In de sisa-verantwoording leggen wij verantwoording af over een aantal van het Rijk en provincie ontvangen uitkeringen voor specifieke taken.

Wijzigingen na BERAP 2024-II
BERAP 2024-II is de laatste door de raad vastgestelde formele begrotingswijziging. In onze financiële verordening is vastgelegd dat de raad autoriseert op thema niveau. Dat betekent dat begrotingswijzigingen buiten een thema aan de raad voor besluitvorming moeten worden voorgelegd. In de toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording in de paragraaf bedrijfsvoering gaan wij hier nader op in.

Centrale verklaring voor een aantal posten
In de jaarrekening verklaren wij centraal het begrotingsresultaat op de ‘kapitaallasten’. Dit voorkomt verwijzingen en herhalingen.

Beleidsindicatoren
Wij zijn verplicht om de beleidsindicatoren van 'Waarstaatjegemeente.nl' te presenteren. Dit staat in het BBV. Deze indicatoren staan in een bijlage. Waarstaatjegemeente.nl verzamelt de gegevens uit een aantal bronnen, zoals het CBS en de VNG.

Overzicht taakvelden
Gemeenten moeten volgens het BBV verplichte taakvelden in de jaarrekening zetten. Zo kunnen gemeenten gemakkelijker met elkaar vergeleken worden. En zo beschikken het Rijk en het CBS over goede, duidelijke informatie. In onze jaarrekening staat een overzicht van deze taakvelden.

Wij hopen dat u met dit verslag een goed inzicht krijgt in onze financiën.

College van burgemeester en wethouders

Samenvatting op hoofdlijnen

Gerealiseerde doelstellingen
In de begroting 2024 staan doelstellingen en acties die daar bij horen. Het grootste deel (89%) hiervan is in 2024 afgewerkt of loopt volgens planning. Een aantal acties (11%, rood en blauw in de tabel) loopt niet volgens planning of is nog niet gestart. Alle acties worden verderop in het jaarverslag per thema toegelicht.

Doelstellingen	Aantal	Groen	Lichtgroen	Rood	Blauw
Onze inwoners	13	5	5	2	1
Onze economie	15	4	10	0	1
Onze toekomst	14	1	13	0	0
Onze leefomgeving	24	4	17	2	1
Totaal	**66**	**14**	**45**	**4**	**3**
Percentage	**100%**	**21%**	**68%**	**6%**	**5%**

afgewerkt | volgens planning | niet volgens planning | nog niet gestart

Uit deze inventarisatie blijkt dat er 66 doelen zijn gesteld. 59 van de gestelde doelen zijn gehaald of verlopen volgens planning.

Het gerealiseerd resultaat
Hieronder ziet u per thema de baten en lasten, algemene dekkingsmiddelen, overhead en overige baten en lasten.
Hieruit blijkt dat:
1. Het saldo van baten en lasten is afgerond € 1.180.976 positief. Dit is het resultaat van de vier thema's, algemene dekkingsmiddelen, overhead en overige baten en lasten.
2. Het gerealiseerd resultaat is afgerond € 2.258.403 positief. Dit is het uiteindelijke resultaat dat is ontstaan na verwerking van de mutaties in de reserves.

Omschrijving	Jaarrekening 2024		
	Lasten	Baten	Saldo
Thema 1, onze inwoners	52.476.549	18.411.065	-34.065.484
Thema 2, onze economie	1.033.468	2.935.982	1.902.514
Thema 3, onze toekomst	8.566.770	3.411.112	-5.155.658
Thema 4, onze leefomgeving	29.935.588	12.728.411	-17.207.177
Totaal thema's	**92.012.374**	**37.486.569**	**-54.525.805**
Treasury	686.733	922.592	235.859
OZB woningen	130.604	5.682.583	5.551.980
OZB niet-woningen	57.280	1.585.155	1.527.874
Belastingen overig	581.266	-	-581.266
Uitkeringen gemeentefonds	-	61.288.392	61.288.392
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**1.455.882**	**69.478.721**	**68.022.839**
Overhead	12.281.083	142.512	-12.138.570
Vennootschapsbelasting	62.970	-	-62.970
Overige baten en lasten	44.165	-70.352	-114.518
Totaal	**12.388.218**	**72.160**	**-12.316.058**
Saldo van baten en lasten	**105.856.475**	**107.037.451**	**1.180.976**
Mutaties reserves	14.841.607	15.919.034	1.077.427
Gerealiseerd resultaat	**120.698.082**	**122.956.484**	**2.258.403**

Het verwacht rekeningresultaat
In de 2e bestuursrapportage 2024 verwachtten wij een rekeningresultaat van € 736.258. Maar dit blijkt € 1.522.145 meer te zijn. Het uiteindelijke rekeningresultaat is daarom € 2.258.403.

Verklaring van het resultaat op hoofdlijnen
Om snel een indruk te geven van het rekeningresultaat, noemen wij hieronder de grotere afwijkingen ten opzichte van de raming in de begroting 2024. In het onderdeel 'jaarrekening' geven we in de 'toelichting op het overzicht van baten en lasten', op het niveau van taakveld een toelichting op alle verschillen groter dan € 25.000.

Algemene uitkering
Voordeel € 1.178.000
De raming van de algemene uitkering was gebaseerd op de septembercirculaire 2024. In december is een nieuwe circulaire van het Rijk ontvangen en is de uitkering naar boven bijgesteld met € 1.028.000. Het gereserveerde budget waarmee is geanticipeerd op een verwachte daling is dan ook niet nodig geweest. Vrijval van het budget geeft een voordeel van € 150.000. Het totale voordeel is hiermee € 1.178.000.

Afschrijving
Voordeel € 557.000
In Berap II was al een voordeel van € 630.000 genomen omdat de afschrijvingslasten van grote investeringskredieten zoals nieuwbouw sporthal De Koel, verbouwing van het gemeentehuis en een nieuwe basisschool in werkelijkheid pas van toepassing zijn in het jaar nadat de investering wordt afgesloten. Naast de genoemde grote investeringen geldt dit voor meerdere investeringen. In de jaarrekening levert dit nog eens een extra voordeel op van € 557.000.

Rente
Voordeel € 360.000
In Berap II is een rentevoordeel genomen van € 700.000. Dit was mogelijk omdat we bij de berekening van de verwachte rentelasten in de begroting 2024 zijn uitgegaan van een financieringstekort. In de praktijk blijkt dat er sprake is van een financieringsoverschot, omdat we nog geen grote uitgaven hebben gedaan voor grote investeringen als de verbouwing van het gemeentehuis en een nieuwe basisschool. Door het uitzetten van het financieringsoverschot met een stijgende (landelijke) rente is er € 62.000 meer rente ontvangen dan betaald. In de begroting was nog rekening gehouden met een rentelast van € 298.000. Samen geeft dit een voordeel van € 360.000

Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)
Voordeel € 328.000
Dit voordeel is ontstaan door het resultaat op de jaarrekening van de WSW bedrijven hoger uitvalt dan is meegenomen in de begroting. Voor Wedeka betreft dat € 293.000 en voor Emco € 35.000 op basis van de voorlopige jaarrekeningen van deze bedrijven.

Omgevingsdienst Drenthe
Voordeel € 265.000
De Omgevingsdienst gaat aan de deelnemers een deel van de in 2024 ontvangen deelnemersbijdrage terug betalen. De omgevingsdienst geeft aan dat dit is veroorzaakt doordat vacatures pas later in het jaar zijn ingevuld. Hierdoor kon een deel van de vraag vanuit de deelnemers niet worden uitgevoerd. Omdat deelnemers betalen voor de werkelijk afgenomen uren gaat de Omgevingsdienst het aandeel van de niet afgenomen uren terug betalen. Voor de gemeente Borger-Odoorn gaat het om een bedrag van ruim € 252.000. Ook is er een positief resultaat gerealiseerd over 2024. Een deel van het positieve resultaat gaat naar een bestemmingsreserve voor de financiering van verschillende projecten. Uit het andere deel ontvangen wij een bedrag van bijna € 13.000.

Bouwleges
Voordeel € 216.000
De gevolgen van de nieuwe omgevingswet voor de opbrengst van de bouwleges was moeilijk in te schatten. In de begroting 2024 is daarom een voorzichtige raming opgenomen. Bij het opstellen van de jaarrekening is de opbrengst € 216.000 hoger dan verwacht.

Toeristenbelasting
Voordeel 166.000
In de Berap II is de raming van de opbrengst toeristenbelasting verhoogd met € 300.000. Dit als gevolg van een groter aantal overnachtingen dan verwacht. Bij het opstellen van de jaarrekening stellen wij vast dat de opbrengst nog eens € 166.000 hoger is.

Voorziening verlofsparen
Nadeel € 633.000
Voor ambtenaren is het mogelijk op basis van de CAO uren te reserveren als spaarverlof. Met het saldo spaarverlof kunnen ambtenaren sparen om eerder met pensioen te gaan of om bijvoorbeeld een sabbatical te nemen. De gemeente loopt hiermee tegen een financiële verplichting aan omdat een ambtenaar geen werkzaamheden verricht in een bepaalde periode, maar wel doorbetaald wordt. Op grond van het BBV dient hiervoor een voorziening gevormd te worden, waardoor de kosten dienen te worden genomen in het jaar waar het recht op spaarverlof ontstaat. In Berap II is de voorziening al opgehoogd. Dit blijkt nog te beperkt te zijn. Er dient een voorziening gevormd te worden voor alle uren die omgezet kunnen worden in spaarverlof. Het gaat dan om tegoeden die werknemers op 31-12-2024 hebben uit:
- Spaarverlof
- Vakantie uren uit IKB
- Vakantie uren uit leeftijdsverlof
- Vakantie uren uit onregelmatige werkzaamheden en beschikbaarheid

Om de voorziening op peil te brengen is eenmalig een extra toevoeging nodig van € 633.000.

Dienstverlening
Nadeel € 125.000
Om de continuïteit van de dienstverlening van met name burgerzaken te waarborgen is er meer ingehuurd. De inhuur was noodzakelijk in verband met veel vraag naar paspoorten en ID kaarten en hoger ziekteverzuim.

Bedrijfsvoering
Nadeel € 243.000
In 2024 zijn de personeelskosten als gevolg van de CAO fors gestegen. In de kadernota 2024 is hierop voor een groot deel geanticipeerd. De werkelijke lasten zijn € 243.000 hoger dan de raming.

Volkshuisvesting
Nadeel € 237.000
Betreft hoofdzakelijk hogere kosten voor inhuur. Uitgangspunt voor de kosten van inhuur is, dat deze de komende jaren worden terugverdiend middels het sluiten van anterieure overeenkomsten met projectontwikkelaars of door grondexploitaties.

Wethouderspensioenen
Nadeel € 180.000
Op dit moment bouwen de wethouders geen pensioen op via een pensioenfonds, maar worden hun pensioenen achteraf betaald vanuit de begroting c.q. voorziening. Jaarlijks voegen we een bedrag toe aan de voorziening wethouderspensioenen om de voorziening op niveau te houden. Een extern bureau maakt hiervan een berekening voor ons. Om blijvend aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen hebben wij in 2024 een extra storting moeten doen van € 180.000.
De pensioenen van de wethouders zijn op dit moment geregeld in de Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers (Appa). Op 1 januari 2028 moeten alle pensioenen zijn overgedragen aan pensioenfonds ABP. De gereserveerde bedragen in de voorziening worden dan overgedragen aan pensioenfonds ABP. Vanaf dat moment is er premie verschuldigd aan het ABP en vervalt de storting in de voorziening.

Automatisering
Nadeel € 127.000
De hogere kosten zijn een gevolg van indexatie van tarieven voor software en dienstverlening. Ook zijn er nog afrekeningen over het voorgaand jaar betaald.

Overige verschillen
Nadeel € 3.000
Op een groot aantal taakvelden zijn 'kleinere' verschillen ontstaan. Deze 'kleinere' verschillen leggen wij uit in de jaarrekening in het onderdeel 'toelichting op het overzicht van baten en lasten'.

Jaarverslag

Onze ambities

	ONZE INWONERS Vanzölf Saomen met inwoners en partners. Binnen het sociaal domein staat zelfredzaamheid voorop. Iedereen doet mee en waar nodig ondersteunen we. Inwoners staan centraal bij onze dienstverlening.
	ONZE ECONOMIE Een ondernemersvriendelijke gemeente met een gezond vestigingsklimaat. Mogelijkheden vinden en benutten om de ontwikkelingen in de agrarische sector lokaal te stimuleren. Behoud van de toppositie van Borger-Odoorn als Drentse gemeente met de meeste werkgelegenheid in recreatie en toerisme.
	ONZE TOEKOMST Duurzaam wonen en duurzaam energie opwekken. De gemeente als regisserende en faciliterende partner bij maatschappelijke vraagstukken en inwonersparticipatie. Een andere mindset door de Omgevingswet. Samen met het Rijk de brede welvaart in de regio Zuid- en Oost Drenthe versterken door de Regiodeal.
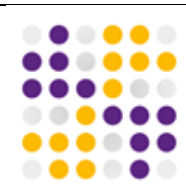	ONZE LEEFOMGEVING Een aantrekkelijke en groene leefomgeving voor inwoners en toeristen. In Borger-Odoorn is het prettig wonen. Nu en in de toekomst. Toekomstbestendige wegen door inventief omgaan met onze middelen. Iedereen voelt zich veilig in Borger-Odoorn.
	ONZE PORTEMONNEE Onze huidige financieel gezonde positie ook voor de toekomst behouden. Verantwoord keuzes maken door faseren en prioriteren in onze ambities en bestedingsvoorstellen.

Thema's

Onze inwoners

	Subthema's: - Sociaal domein; - Dienstverlening.

Sociaal Domein

Ambitie

Naast alle wettelijke taken die we in het sociaal domein moeten uitvoeren en de ontwikkelingen die zich op dat vlak voordoen, ligt er ook een coalitieakkoord met belangrijke ambities die we willen realiseren. Eind 2022 is hier door het opstellen van urgente maatschappelijke opgaven prioritering in aangebracht.
Voor de afdeling sociaal domein zijn dit de UMO's:
1. Armoede en bestaanszekerheid
2. Zorg en voorzieningen dichterbij
3. Preventie en inclusie

1. Armoede en bestaanszekerheid
Het maatschappelijke effect dat we binnen deze UMO willen bereiken (meerdere jaren) is vooral gericht op het vergroten van de kansengelijkheid. In 2023 stond daarin het vergroten van de bestaanszekerheid (voldoende besteedbaar inkomen hebben) centraal door de energiearmoede die er speelt. Via verschillende regelingen konden inwoners een toeslag ontvangen voor de energiekosten maar ook praktische hulp bij het verduurzamen van hun huis. Ook is veel aandacht besteed aan het informeren en bereiken van de juiste doelgroep. De regelingen lopen in 2024 door. Kansengelijkheid is veel meer dan alleen inkomen/ bestaanszekerheid. Daarom gaan we in 2024 verder met deze opgave en specifiek onderzoeken waar kansen in Borger-Odoorn nog ongelijk zijn en komen met aanbevelingen hoe deze aan te pakken. We weten al wel dat laaggeletterdheid een risico is en gaan in 2024 bezig met een nieuw plan. Tot slot gaan we een plan maken voor de nieuwe inrichting van de schuldhulp- en dienstverlening i.v.m. aflopende contracten.

2. Zorg en voorzieningen dichterbij
Inwoners moeten een plek in de buurt hebben waar ze makkelijk kunnen binnenlopen en de meest uiteenlopende zaken kunnen aankaarten. In 2023 zijn met succes 2 buurtkamers opgericht en de kansencoaches zijn uitgebreid naar alle basisscholen in de gemeente. Zo zijn we op verschillende plekken zichtbaar en soms minder zichtbaar in de buurt van inwoners. Uit recent promotieonderzoek1 blijkt echter dat mensen in Borger-Odoorn juist meer tevreden zijn dan landelijk. In 2023 zijn hier ook vragen over opgenomen in het klantervaringsonderzoek WMO. In 2024 gaan we de inzet van de kansencoach continueren, de buurtkamers evalueren en bij de nieuwe aanbestedingen van de WMO rekening houden met de bereikbaarheid van die voorzieningen.

3. Preventie en inclusie
In april 2024 vond een drukbezochte startbijeenkomst plaats voor alle ketenpartners in de gemeente. Hieruit is de werkgroep Valpreventie voortgekomen, die elke zes weken bijeenkomt. De werkgroep heeft een goed gevuld programma van valpreventiecursussen door de hele gemeente opgezet. Deze cursussen worden aangeboden bij bijna alle fysiotherapiepraktijken in Borger-Odoorn en kennen een hoge opkomst. Daarnaast werd in het najaar een communicatiecampagne gelanceerd, waarin de inwoners van de gemeente actief betrokken werden. Er is sterk ingezet op doorverwijzingen naar de valpreventiecursussen door huisartsen en andere zorgprofessionals, zoals thuiszorgmedewerkers en podotherapeuten.

Doelstellingen

Sociaal domein			
Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we daarvoor doen?**	**T1**	**T2**
1. We willen dat in Borger-Odoorn de kansengelijkheid toeneemt en focussen ons in 2024 op onderzoek, schulden en laaggeletterdheid.	1.1 We onderzoeken hoe we als gemeente de kansengelijkheid voor onze inwoners kunnen vergroten en daarmee komen we met aanbevelingen.		
	1.2 De inrichting van de schuldhulp- en dienstverlening gaan we opnieuw inrichten als gevolg van het stoppen van de gemeenschappelijke regeling.		
	1.3 We gaan een nieuw plan laaggeletterdheid voorbereiden voor de komende jaren in de arbeidsmarktregio.		
2. Toegang tot zorg in Borger-Odoorn voor onze inwoners op zichtbaarheid en nabijheid continueren en waar mogelijk vergroten.	2.1 We gaan het concept van de huiskamers dit jaar evalueren.		
	2.2 We gaan aanbestedingen voorbereiden en afronden voor de Wmo.		
	2.3 De inzet van de kansencoach gaan we voortzetten en we onderzoeken of de inzet structureel kunnen maken.		
3. We willen dat jongeren in Borger-Odoorn opgroeien in een kansrijke omgeving.	3.1 We willen gezond en actief leven stimuleren, door het ontwikkelen van een plan waarin samenwerking met onze maatschappelijke partners centraal staat en we werken aan een sterke sociale basis.		
	3.2 Voorbereiden en inspelen op de hervormingen in de jeugdwet.		
	3.3 We gaan in samenwerking met het onderwijs in het veengebied inzetten op de landelijke regeling school en omgeving.		

Toelichting

1.1 Er hebben drie sessies plaatsgevonden waarin gewerkt is aan een beeld van de kansengelijkheid nu in onze gemeente. Dit hebben we in samenwerking met CMO Stamm opgepakt. Aan de hand van deze informatie wordt nog gewerkt aan een nadere uitwerking wat dit kan betekenen voor onze gemeente.
1.3 Door de landelijke ontwikkelingen is er voor de hele regio geen plan geschreven. Het Rijk geeft op dit moment geen duidelijkheid over de middelen en aandachtsgebieden. Het huidige plan wordt daarom nog voortgezet.
3.1 Dit proces loopt door binnen het gezond en actief leven akkoord.
3.2 Er is een eerste inventarisatie gedaan en we wachten op informatie vanuit het Rijk om de Algemene Maatregel van Bestuur lijst aan te leveren en verder uit te werken.

Dienstverlening

Ambitie

Wij zijn pas tevreden als onze inwoners, ondernemers en bezoekers tevreden zijn over de dienstverlening en de communicatie door de gemeente. We willen continu blijven inzetten op het verbeteren daarvan. En we denken (mee) in oplossingen. Door de coronacrisis en door de technische mogelijkheden zien we dat we meer en meer hybride werken. Daarnaast merken we de gevolgen van een krappe arbeidsmarkt. Dat zet onze dienstverlening onder druk. We moeten op zoek naar passende werkwijzen en afspraken om bijvoorbeeld onze bereikbaarheid te borgen. Hier blijven we het komende jaar onverminderd mee aan de slag.

Doelstellingen

Dienstverlening			
Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we daarvoor doen?**	**T1**	**T2**
1. Tijdige, duidelijke, begrijpelijke, (vraag)gerichte communicatie en optimaal gebruik van digitale kanalen.	1.1 We optimaliseren de digitale dienstverlening (data gedreven werken, website).		
	1.2 We monitoren periodiek onze dienstverlening (servicenormen).		
	1.3 We rapporteren periodiek hierover naar bestuur (in de bestaande bestuursrapportagecyclus).		
	1.4 We zoeken naar (nieuwe) werkwijzes en oplossingen om de bereikbaarheid voor inwoners te borgen.		

Toelichting

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onze inwoners		Begroting 2024			Rekening 2024		
Taakvelden		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
T0.2	Burgerzaken	1.471	492	979	1.746	506	1.241
T4.1	Openbaar basisonderwijs	156	24	132	210	11	199
T4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.330	736	1.594	1.706	604	1.102
T5.1	Sportbeleid en activering	855	298	558	663	447	217
T6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	8.043	8.094	-52	7.866	8.493	-627
T6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.410		5.410	5.245	21	5.224
T6.3	Inkomensregelingen	10.402	8.504	1.898	9.426	7.687	1.740
T6.4	WSW en beschut werk	6.276		6.276	5.948		5.948
T6.5	Arbeidsparticipatie	1.086	15	1.071	1.067	34	1.033
T6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	1.897	17	1.880	1.877	15	1.861
T6.71A	Huishoudelijke hulp (WMO)	3.919	100	3.819	3.945	124	3.821
T6.71B	Begeleiding (WMO)	821		821	809		809
T6.71C	Dagbesteding (WMO)	1.129		1.129	1.107		1.107
T6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	448	25	423	365		365
T6.72A	Jeugdhulp begeleiding	1.196		1.196	1.196		1.196
T6.72B	Jeugdhulp behandeling	786		786	775		775
T6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	140		140	134		134
T6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	160		160	150		150
T6.73A	Pleegzorg	282		282	302		302
T6.73B	Gezinsgericht	1.223		1.223	1.224		1.224
T6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	660		660	722		722
T6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblij	2.547	78	2.469	2.612	153	2.459
T6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	373		373	363		363
T6.74C	Gesloten plaatsing	200		200	223		223
T6.81A	Beschermd wonen (WMO)	11		11	9		9
T6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)				28		28
T6.82A	Jeugdbescherming	890		890	866		866
T6.82B	Jeugdreclassering	91		91	97		97
T7.1	Volksgezondheid	1.898	315	1.583	1.796	317	1.479
Totaal		**54.700**	**18.698**	**36.002**	**52.477**	**18.412**	**34.067**

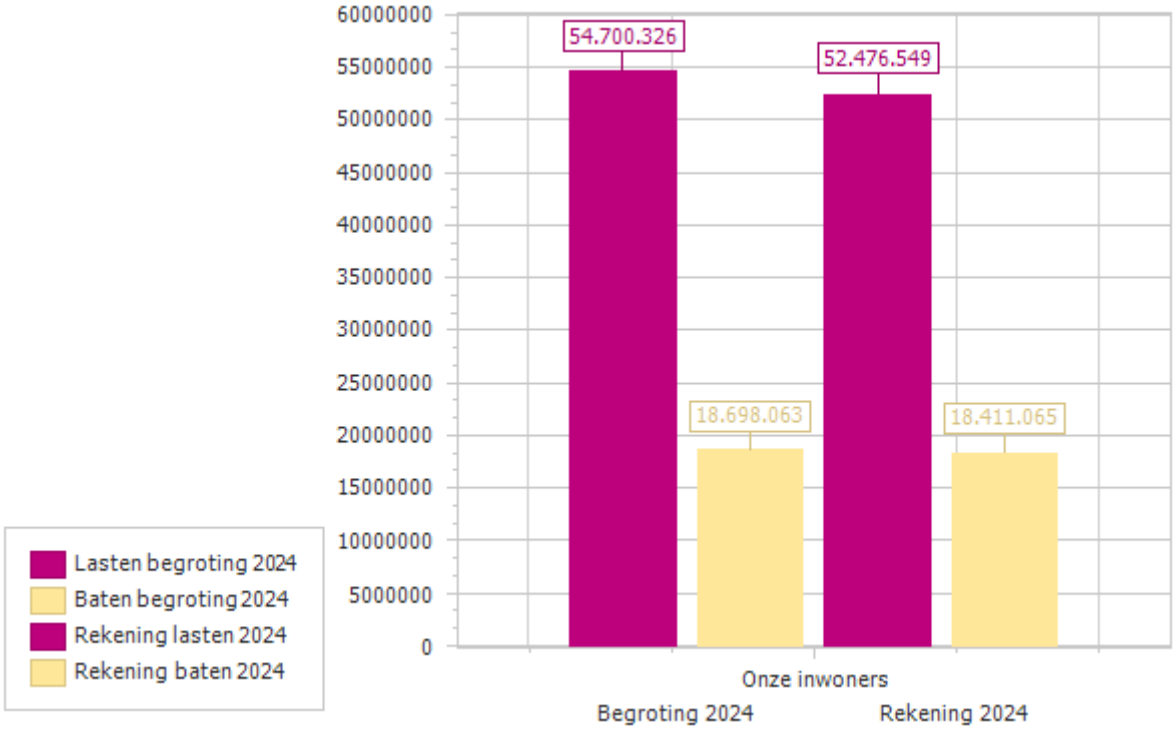
60000000
55000000
50000000
45000000
40000000
35000000
30000000
25000000
20000000
15000000
10000000
5000000
0
54.700.326
18.698.063
52.476.549
18.411.065
Lasten begroting 2024
Baten begroting 2024
Rekening lasten 2024
Rekening baten 2024
Onze inwoners
Begroting 2024
Rekening 2024

Onze economie

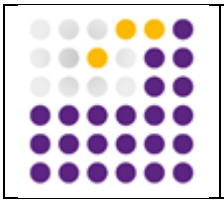

Subthema's:

- Economische ontwikkeling;
- Recreatie en toerisme.

Economische ontwikkeling

Ambitie

We zijn een ondernemersvriendelijke en verbindende gemeente met aandacht voor het lokale bedrijfsleven. We zijn laagdrempelig benaderbaar en denken daar waar het kan proactief mee met de plannen van ondernemers. Door de organisatie van (lokale) netwerkbijeenkomsten en bedrijfsbezoeken weten we ook wat er bij ondernemers leeft. In de sterke landbouwsector willen we extra inspanningen leveren in 2024 door met agrariërs in gesprek te gaan over de opgaven in het landelijk gebied en beleid uit te werken voor de plaatsing van kleine windmolens op boerenerven.

We brengen de vestigingsbehoefte van lokale ondernemers verder in beeld en gaan zorgen voor uitbreiding van het bedrijventerrein Drentse Poort. Hierbij moeten we nadrukkelijk aandacht hebben voor de netcongestie waardoor (uitbreidings)plannen van ondernemers onder druk kunnen komen te staan.

Omdat onze invloed op het ontwikkelen van de economie beperkt is willen we onze ondernemers actief verbinden met regionale netwerken zoals bijvoorbeeld de Dutch Tech Zone en Regio Deal Zuid- en Oost- Drenthe. Hier liggen (financiële) kansen voor bedrijven en instellingen om innovatie en ontwikkeling te stimuleren.

Tot slot gaan we gaan in 2024 aan de slag met een beleidsplan voor Economie en Recreatie en Toerisme.

Doelstellingen

Economische ontwikkeling			
Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we daarvoor doen?**	**T1**	**T2**
1. Een laagdrempelige, verbindende en faciliterende gemeente.	1.1 We gaan ondernemers en instellingen actief verbinden aan lokale, regionale en landelijke programma's en netwerken. Voorbeelden hiervan zijn Leader, Dutch Tech Zone, Regiodeal Zuid- en Oost Drenthe en Growing Emmen.		
	1.2 We gaan op structurele basis ambtelijk en bestuurlijk bedrijfsbezoeken organiseren bij lokale ondernemers.*		
	1.3 We gaan het beleid op het gebied van Economie en Recreatie en Toerisme actualiseren.		
	1.4 We gaan samen met de ondernemers de BIZ-Borger evalueren.		
2. Het vestigingsklimaat is passend bij de behoefte ondernemers.	2.1 We gaan starten met de uitbreiding van het bedrijventerrein Drentse Poort in Nieuw Buinen.		
	2.2 We gaan ondernemersbijeenkomsten organiseren over de kansen en bedreigingen van de netcongestie.		
	2.3 We gaan bedrijven stimuleren om gebruik te maken van regelingen op het gebied van duurzaamheid.		

Toelichting

1.1 In 2024 hebben wij:
Organisaties en ondernemingen in contact gebracht met Leader,
bedrijven aan elkaar gelinkt via de Dutch Tech Zone,
in contact gebracht met de accountmanagers van Regio Deal II Zuid en Oost Drenthe voor het doen van aanvragen en
hebben wij ook 4 ondernemers uit onze gemeente gebruik laten maken van onze gratis lidmaatschappen bij Growing Emmen.
1.2 3 wekelijks (vrijdag) bezoeken de bedrijvencontactfunctionaris (BCF) en de EZ wethouder 2 bedrijven.
Daarnaast vinden er zeer regelmatig kennismakingsgesprekken met de BCF op bedrijfslocaties plaats.
1.3 In 2024 is gestart met de herijking van het R&T beleid. Medio 2025 starten we met de ontwikkeling van de Economische beleidsvisie 2025-2030.
1.4 Per 1-1-2025 is de BIZ Borger, na de evaluatie en stemming, weer met 5 jaar verlengd.
2.1 Uitbreiding van het bedrijventerrein moet worden bezien in samenhang met de ontwikkeling van de Nedersaksenlijn. Een uitbreiding van dit terrein is daarom nog niet mogelijk.
2.2 Er vinden sinds 2024 gesprekken plaats met ondernemers en ondernemersverenigingen over netcongestie in samenhang met het project Toekomstbestendige Bedrijventerreinen. Medio 2025 zullen er lokale bijeenkomsten worden georgansieerd.
2.3 Tijdens alle bedrijfsbezoeken en via (social) media worden onze ondernemers geadviseerd om gebruik te maken van de diensten van Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO) voor kosteloos advies op het gebied van verduurzaming en energiescans.

Recreatie en Toerisme

Ambitie

De ambitie is het behoud van de toppositie van Borger-Odoorn als Drentse gemeente met veel R&T-werkgelegenheid en voorzieningen die belangrijk zijn voor onze leefbaarheid en aantrekkingskracht. De balans tussen sector, gasten, inwoners en omgeving neemt in belang toe waardoor thema's als duurzaamheid, kwaliteit en spreiding in tijd en ruimte een grotere rol gaan spelen.

Doelstellingen

Recreatie en Toerisme			
Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we daarvoor doen?**	**T1**	**T2**
1. Een laagdrempelige, verbindende en faciliterende gemeente.	1.1 We faciliteren de sector middels promotie, routes en informatievoorziening zowel voor gasten als inwoners.		
	1.2 We nemen deel aan regionale, landelijke programma's en netwerken om de lokale economie te versterken. Denk aan het Recreatieschap Drenthe, Vitale Vakantieparken Drenthe, BOCE, samenwerkingsverband De Hondsrug, Unesco Global Geopark en Cittaslow.		
	1.3 We vervolgen de ontwikkeling van doorfietsroutes in BOCE-verband.		
	1.4 We starten een stimuleringsopzet voor R&T in de veenkoloniën.		
	1.5 We gaan duurzaamheid in de sector stimuleren (mede i.s.m. Recreatieschap).		
	1.6 We gaan een tweede onderzoek i.k.v. vitale vakantieparken Drenthe uitvoeren.		
2. Het vestigingsklimaat is passend bij de behoefte ondernemers.	2.1 We starten met het opstellen van beleidskaders voor het vestigen van verblijfsrecreatie.		
	2.2 We maken een begin met de vernieuwing van het recreatie- en toerismebeleid, in samenhang met economisch beleid.		

Toelichting

1.2 Het programma Vitale Vakantieparken liep af in 2024 en wordt verlengd tot en met 2027.
1.4 Hier wordt aan gewerkt via het nieuwe beleidsplan.
1.6 Er zijn in 2024 voorbereidingen getroffen. Uitvoering zal echter op korte termijn niet plaatsvinden i.v.m. kabinetsplannen inzake het verruimen van mogelijkheden tot wonen op parken.
2.1 Wordt in samenhang met actualisatie van R&T visie in Q1 2025 afgerond.
2.2 Zal worden afgerond in Q1 van 2025.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onze economie		Begroting 2024			Rekening 2024		
Taakvelden		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
T3.1	Economische ontwikkeling				3		3
T3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	303	303		303	286	16
T3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	44	57	-14	44	59	-15
T3.4	Economische promotie	739	2.410	-1.671	684	2.591	-1.907
Totaal		**1.086**	**2.770**	**-1.685**	**1.034**	**2.936**	**-1.903**

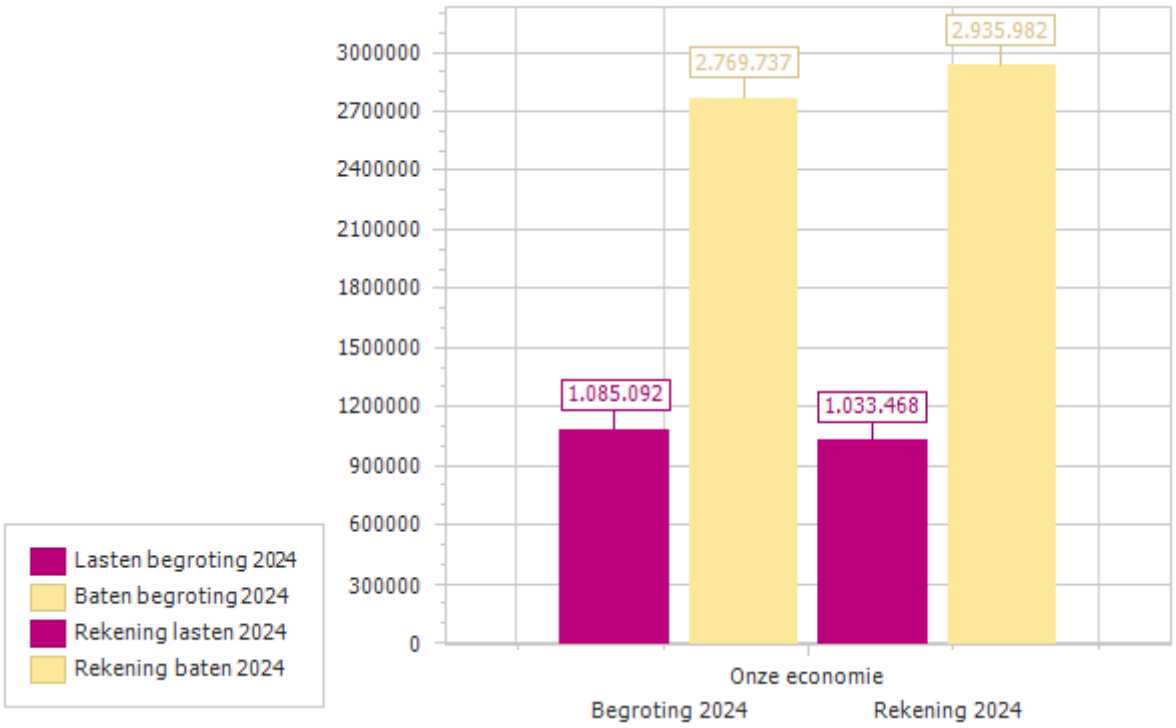

Onze toekomst

	Subthema's: - Duurzame ontwikkeling; - De veranderende rol van de gemeente.

Duurzame ontwikkeling

Ambitie

We willen bijdragen aan een vitale, duurzame en toekomstbestendige woon- en leefomgeving, waarbij duurzaamheid, klimaat, milieu en biodiversiteit voorop staan. Deze ambitie krijgt in 2023 vorm in een integrale duurzaamheidsagenda. Middels deze agenda werken wij aan de doelstellingen van het nationale klimaatakkoord, waarbij we ons de komende jaren richten op de volgende relevante maatschappelijke onderwerpen:
1. Energietransitie;
2. Klimaatadaptatie;
3. Duurzaam ondernemen en circulariteit;
4. Natuur en biodiversiteit;
5. Duurzame mobiliteit.

De focus voor 2024 is het verder uitvoering geven aan de opgestelde Transitievisie Warmte door stappen te zetten in het verduurzamen van de gebouwde leefomgeving en de wijk uitvoeringsplannen. We gaan door met de ingezette koers voor energiearmoede en werken verder samen met de energiecoaches. We werken zowel regionaal als lokaal aan klimaatadaptatie. We willen diverse vormen van duurzame mobiliteit stimuleren. Als laatste zetten we ons in voor behoud en bescherming van natuur en biodiversiteit binnen ons uniek (agrarisch) landschap.

Voor wat betreft de opgave rondom stikstof wil het demissionaire kabinet doorgaan op de ingeslagen weg binnen het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Hier ontbreekt naar ons oordeel nog steeds een helder toekomstperspectief voor de agrarische sector en de wijze waarop we niet alleen de beoogde doelen halen, maar ook investeren in een leefbaar en vitaal platteland. We blijven ons hiervoor inspannen in samenwerking met de provincie en andere maatschappelijke partners.

Doelstellingen

Duurzame ontwikkeling			
Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we daarvoor doen?**	**T1**	**T2**
1. Verduurzamen van de gebouwde omgeving.	1.1 Aanpak energiearmoede continueren (bijvoorbeeld subsidie inwoners, fixbusjes, energiecoaches, financieel team urgente noden).		
	1.2 Plan ontwerpen waarin nieuwe maatregelen voor energiearmoede worden uitgewerkt.		
	1.3 Gebiedsgerichte aanpak ontwikkelen voor het verduurzamen van woningen voor het veengebied.		
	1.4 Opleveren van twee wijkuitvoeringsplannen.		
	1.5 Professionaliseren en op peil houden van het team energiecoaches.		
2. We houden rekening met klimaatadaptatie bij de inrichting van de openbare ruimte en gebouwde omgeving.	2.1 Regionale Adaptatie Strategie uitwerken.		
	2.2 Starten met het vertalen van een Regionale Adaptatie Strategie naar een lokale aanpak voor de gemeente Borger-Odoorn.		
3. We stimuleren duurzame mobiliteit.	3.1 Uitbreiden van de hoeveelheid laadpalen in gemeente.		
	3.2 Onderzoek naar de mogelijkheden om het wagenpark van de buitendienst te verduurzamen.		
4. We werken aan behoud en bescherming van natuur en biodiversiteit.	4.1 We komen met een aanpak hoe om te gaan met de wet Natuurbescherming in relatie tot het isoleren van woningen.		
	4.2 Participeren in het provinciaal gebiedsproces ten behoeve van nationale opgaven landelijk gebied.		

Toelichting

De veranderende rol van de gemeente

Ambitie

Naar verwachting wordt de Omgevingswet per 1 januari geïmplementeerd. Dit is nog afhankelijk van een goed werkend digitaal systeem. De invoering heeft als gevolg dat we in 2024 moeten werken met twee systemen. De daaruit voortkomende frictiekosten worden bekostigd uit het incidentele budget dat hiervoor is gereserveerd. In november 2023 wordt duidelijk of de wet daadwerkelijk per 1 januari wordt ingevoerd.

Onze ambitie is om na de invoering van de Omgevingswet onze inwoners zo snel mogelijk volgens de principes van deze wet te bedienen. Dat wil zeggen dat besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving beter en sneller gaan en dat het gebruiksgemak toeneemt. In de begroting 2024 zijn de budgetten die betrekking hebben op de Omgevingswet budgettair neutraal opgenomen. In BERAP 2024-I gaan we de baten en lasten evalueren.

Doelstellingen

De veranderende rol van de gemeente			
Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we daarvoor doen?**	**T1**	**T2**
1. Invoeren Omgevingswet.	1.1 De omgevingsplannen opstellen.		
	1.2 Implementeren van een nieuwe manier van werken door middel van inzet omgevingscoach en participatie.		
	1.3 Integraler werken en denken in kansen.		

Toelichting

1.1 De Omgevingswetactiviteiten moeten nog verder ontwikkeld worden. We hebben hier te weinig mee kunnen werken vanwege het lage aanbod initiatieven en aanvragen.
1.2 Dit hebben we ingericht.
1.3 Dit is een van de speerpunten vanuit het MT en door middel van integrale teams en onze portfoliotafel geven we dit vorm.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onze toekomst		Begroting 2024			Rekening 2024		
Taakvelden		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
T0.1	Bestuur	3.690	972	2.718	3.629	723	2.906
T5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	218	20	198	303	20	283
T5.4	Musea	200	6	193	209	10	200
T5.6	Media	965	403	562	747	251	496
T7.4	Milieubeheer	2.716	993	1.723	3.678	2.407	1.271
Totaal		**7.789**	**2.394**	**5.394**	**8.566**	**3.411**	**5.156**

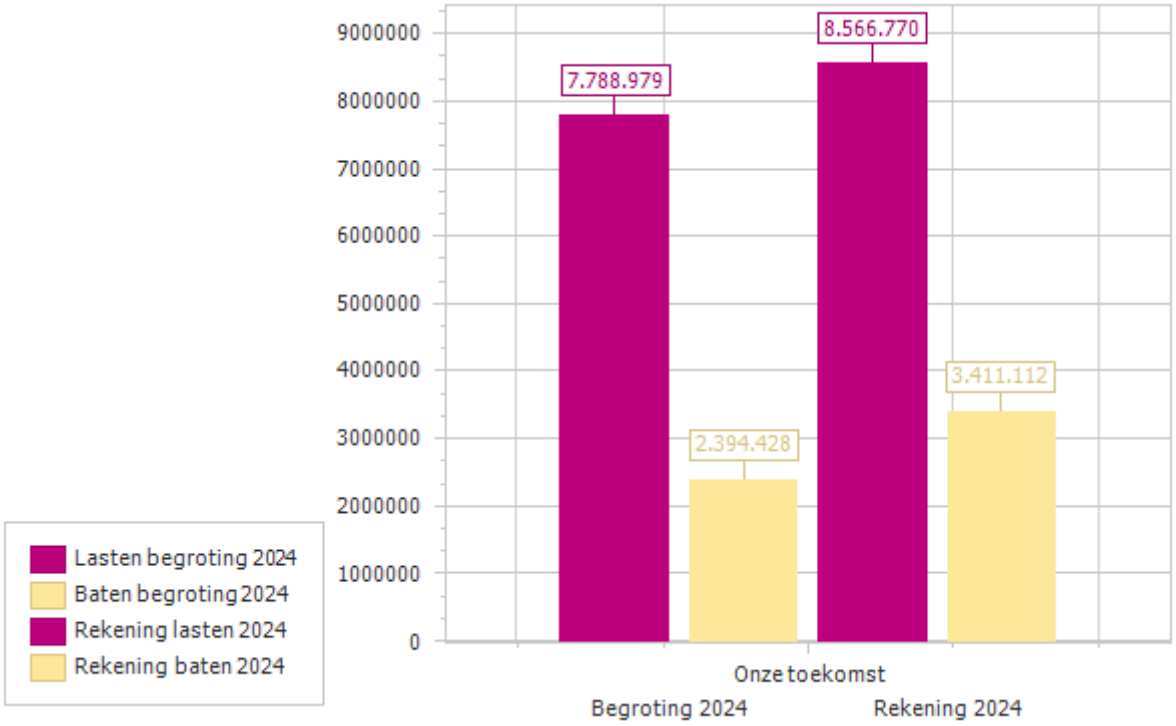

Onze leefomgeving

	Subthema's: - Ruimte en groen; - Wonen en leefbaarheid; - Wegen en verkeer; - Openbare orde en veiligheid.

Ruimte en groen

Ambitie

Borger-Odoorn is een groene plattelandsgemeente met een toeristisch karakter. De gemeente streeft naar behoud en ontwikkeling van aantrekkelijk, eenvoudig en karakteristiek openbaar groen dat aansluit bij de verschillende kenmerken van het zand en het veen. Woonaantrekkelijkheid en leefbaarheid zijn waarden die we willen versterken.

Doelstellingen

Ruimte en groen			
Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we daarvoor doen?**	**T1**	**T2**
1. Het beheren van de openbare ruimte op grond van de beleidsnota IBOR.	1.1 Vaststellen van het beleidsplan 'Groenvisie'.		
	1.2 Vaststellen van het beleidsplan 'Meubilair'.		
	1.3 Uitvoeren van een beleidsmatige tussenevaluatie van de beleidsnota IBOR.		

Toelichting

1.2 Het beleidsplan is in concept afgerond. De afronding van het beleidsplan Meubilair staat in de eerste helft van 2025 gepland.
1.3 De afronding van de tussenevaluatie van IBOR staat in 2025 gepland.

Wonen en leefbaarheid

Ambitie

Op het gebied van wonen staan we voor een grote opgave. Ook onze gemeente wil daar een bijdrage aan leveren. De concrete ambitie van het college is om deze bestuursperiode 200 woningen te bouwen.

We werken intensief samen met de woningcorporaties met als doel om voldoende sociale huurwoningen te realiseren. Zo willen we een minimumpercentage sociale huur bij nieuwbouw realiseren en onze eigen inwoners zoveel mogelijk voorrang geven. Ook jongeren willen we stimuleren om zich tijdig bij woningcorporaties aan te melden.

Doelstellingen

Wonen en leefbaarheid			
Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we daarvoor doen?**	**T1**	**T2**
1. Voldoende (sociale) huur- en koopwoningen en daarmee de betaalbare woningvoorraad vergroten.	1.1 Realiseren van het bestaande goedgekeurde portfolio wonen zoals halfjaarlijks wordt besproken met uw raad.		
	1.2 Prioritering van nieuwe initiatieven en een afweging maken tussen het lopend portfolio en die nieuwe initiatieven.		
	1.3 Realisatie van flex-woningen.		
	1.4 Het maken van meerjarige jaarlijkse prestatieafspraken met de woningcorporaties.		
2. Bestaande woonwijken moeten aantrekkelijk blijven voor inwoners en nieuwkomers.	2.1 Integraal plan voor de vernieuwing en klimaat adaptieve inrichting van woonwijken uit de vorige eeuw met daaraan gekoppeld een meerjareninvesteringsvoorstel voor de komende decennia.		
3. Verbeteren maatschappelijk vastgoed.	3.1 Uitwerken onderzoek toekomst MFA's.		
4. Verbeteren voorzieningen sport.	4.1 Afronden privatisering kerncomplex Nieuw-Buinen.		
	4.2 Realiseren renovatie kerncomplex Odoorn en privatisering clubgebouw.		
	4.3 Voorbereiden realiseren nieuw clubgebouw S.V. Borger en privatisering clubgebouw.		
	4.4 Realiseren nieuwbouw sporthal De Koel.		
5. Actuele voorzieningen voor het basisonderwijs realiseren.	5.1 Afronden businesscase Buinerveen/Nieuw-Buinen -West.		
	5.2 Afronden businesscase De Aanloop Valthermond.		
	5.3 Realiseren extra ruimte voor het onderwijs in Borger.		
	5.4 Eerste opzet onderzoek MFA/scholen 2e Exloërmond.		

Toelichting

Wegen en verkeer

Ambitie

Borger-Odoorn is een groene plattelandsgemeente met een toeristisch karakter. De gemeente streeft naar behoud en ontwikkeling van aantrekkelijk, eenvoudig en karakteristiek openbaar groen dat aansluit bij de verschillende kenmerken van het zand en het veen. Woonaantrekkelijkheid en leefbaarheid zijn waarden die we willen versterken. Ook wil de gemeente over een veilig en goed onderhouden wegennet beschikken.

Doelstellingen

Wegen en verkeer			
Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we daarvoor doen?**	**T1**	**T2**
1. Verbeteren verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid (verkeer).	1.1 Uitvoeren van projecten binnen de kaders van het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan (GVVP).*		
	1.2 Verdere ontwikkeling van de hub in Borger.		
	1.3 Inzet om samen met andere stakeholders de Nedersaksenlijn te realiseren.		
2. Het beheren van de openbare ruimte op grond van de beleidsnota IBOR (wegen).	2.1 Actualiseren van het huidige beleidsplan 'Wegenonderhoud'.		

Toelichting

* Toelichting GVVP-projecten 2024

1.1 Het GVVP-budget is in 2024 (grotendeels) gereserveerd voor uitvoering van het project Zuiderdiep Drouwenermond. De ontwerpfase voor het verkeerskundig ontwerp, met daarbij de nodige participatiebijeenkomsten, is afgerond. De nieuwe bebouwde komgrens is vastgesteld en de procedure voor het verkeersbesluit loopt. Het kadaster is gestart met het uitzetten van de perceelsgrenzen en de nutspartijen zijn gevraagd hun werkzaamheden uit te voeren voorafgaand aan de gemeentelijke werkzaamheden. In 2025 wordt het project technisch nader uitgewerkt en richting aanbesteding gebracht. De projecten Dwarsdiep-Dwarskade Nieuw-Buinen en Valtherweg-Exloërweg zijn afgerond.

In 2024 is gestart met planvorming voor het aanbrengen van een schoolzone en invoering van 30 km/u in Zandberg. Ook zijn kleinschalige verkeerskundige maatregelen uitgevoerd op locaties die door de samenleving bij ons zijn aangekaart. Het gaat daarbij om de volgende locaties: kruispunt Valtherblokken-Valtherdijk, de schoolzones Exloo en Nieuw-Buinen, oversteek bij Leewal en komgrens Exloo bij Zuideinde en het pleintje op Melkweg Klijndijk. Planvorming is gestart voor het aanbrengen van een fietsoversteek in de slinger op de komgrens Hoofdstraat (west) Exloo en het verbeteren van de parkeergelegenheid Schaapstreek Odoorn.

Er zijn geen verdere stappen gemaakt in de planvorming van het project Exloërweg Valthe, tussen de Hondsrugweg en Weerdingerweg (aanleg fietspad). Dit in verband met de tijdsbesteding die eerdergenoemde projecten hebben gekost. Dit met name vanwege de hoge mate van participatie, zoals bijeenkomsten, groeps- en individuele gesprekken en communicatie.
2.1 In raad mei 2025.

Openbare orde en veiligheid

Ambitie

Op het gebied van openbare orde en veiligheid willen we in 2024 vooral inzetten op bewustwording en het voorkomen van ondermijning. Daarvoor is het noodzakelijk dat het BIBOB beleid wordt vernieuwd.

Doelstellingen

Openbare orde en veiligheid			
Wat willen we bereiken?	**Wat gaan we daarvoor doen?**	**T1**	**T2**
1. Bewustwording creëren onder inwoners, ondernemers en medewerkers dat criminele ondermijning plaatsvindt en dat bij signalen een actueel Bibob-instrumentarium ingezet kan worden.	1.1 Actualiseren beleidsregels Bibob.		
	1.2 Inrichten informatieknooppunt ondermijning.		
	1.3 Verder uitrollen toepassing Bibob-beleidsregel binnen organisatie: onderdelen subsidies/inkoop/aanbesteding.		

Toelichting

1.1 Hebben een nieuw model voor de beleidsregels van de werkgroep Drentse Aanpak Ondermijning afgewacht. Zodat we in Drenthe zo veel mogelijk dezelfde aanpak kiezen. Het nieuwe model is er nu en kan in Borger-Odoorn in 2025 worden ingevoerd.
1.2 Loopt ook door in 2025 (want is ambitie uit Drentse aanpak ondermijning; welke een looptijd van twee jaar heeft).
1.3 In januari 2025 afgerond.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onze leefomgeving		Begroting 2024			Rekening 2024		
Taakvelden		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
T0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	670	309	361	283	338	-55
T1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.776	1	1.776	1.733	-1	1.734
T1.2	Openbare orde en veiligheid	642		642	564		564
T2.1	Verkeer en vervoer	4.638	231	4.407	3.757	266	3.491
T4.2	Onderwijshuisvesting	1.671	59	1.612	1.426	52	1.374
T5.2	Sportaccommodaties	5.696	266	5.430	5.392	287	5.104
T5.5	Cultureel erfgoed				5		5
T5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.956	35	4.922	4.609	93	4.516
T7.2	Riolering	2.184	3.200	-1.016	2.204	3.257	-1.053
T7.3	Afval	2.253	3.011	-758	2.223	3.044	-821
T7.5	Begraafplaatsen en crematoria	404	198	206	378	154	224
T8.1	Ruimtelijke ordening	2.388	94	2.294	2.056	140	1.916
T8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	3.130	3.473	-343	3.729	4.292	-562
T8.3	Wonen en bouwen	1.465	632	833	1.575	806	769
Totaal		**31.873**	**11.509**	**20.366**	**29.934**	**12.728**	**17.206**

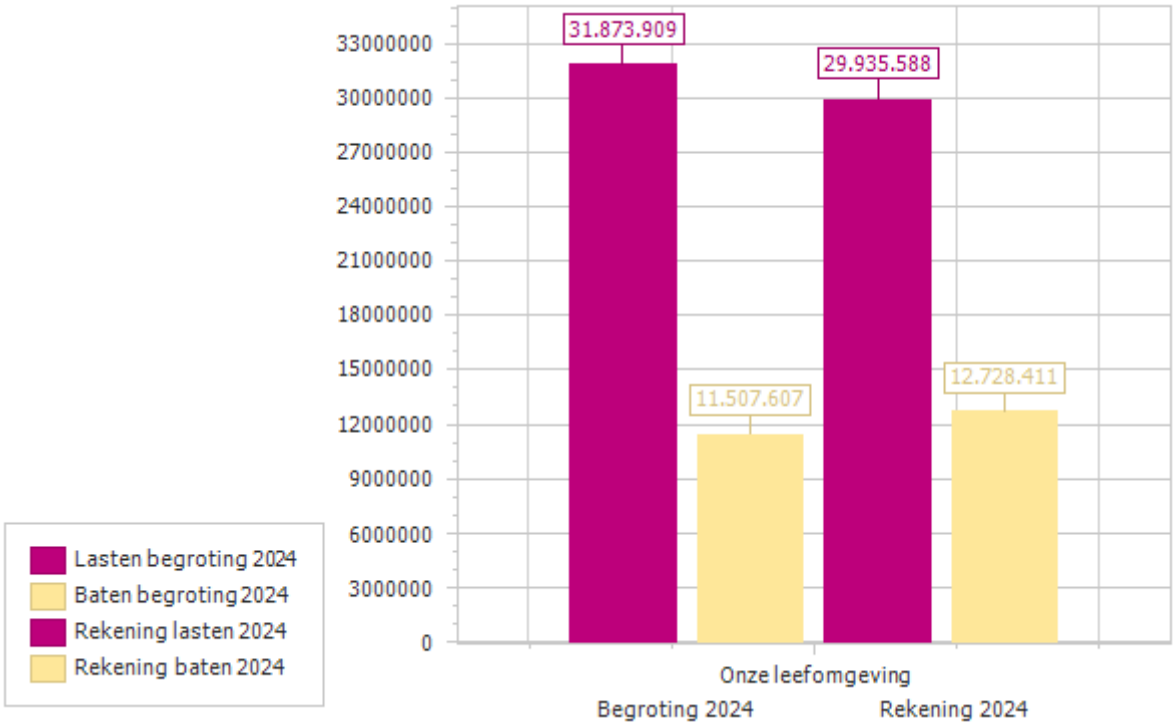

Onze portemonnee

	Thema Onze portemonnee bevat de volgende onderdelen: - Gemeentefonds; - Overzicht van incidentele baten en lasten; - Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves; - Wat heeft het gekost?

Ambitie

Op het gebied van ICT willen we vooral inzetten op het informatieveiligheid en het voorkomen van bijvoorbeeld cyberaanvallen. Verder is de Common Ground een ontwikkeling die we nadrukkelijk blijven volgen en waar we naar verwachting op termijn in willen investeren om onze systemen veilig en werkbaar te houden.

Voor wat betreft personeel blijven we inzetten op het verhogen van werkgeluk. Ook bevat deze begroting een bestedingsvoorstel om het trainee programma te verlengen, omdat we zien dat de trainees van toegevoegde waarde zijn voor onze organisatie. Waar we dat kunnen gaan we samenwerken met goed gekozen samenwerkingspartners. Ook gaan we het gemeentehuis toekomstbestendig maken door middel van renovatie en verduurzaming.

In de begroting 2024 zijn de voorstellen van het coalitieakkoord om de gemeentefinanciën aan te passen verwerkt. Hierdoor is er meer financiële ruimte gecreëerd om de wensen vanuit het coalitieakkoord te realiseren. Aanvullend is in het voorjaar 2025 voorgesteld om ruimte te maken voor investeringen. In de Kadernota 2026 zijn de voorstellen opgenomen.

Gemeentefonds

Hieronder het geactualiseerde overzicht van het gemeentefonds in 2024.

GF 2024 (x € 1.000)	Begroting	Jaarrekening	Verschil
I: Algemene Uitkering	**2024**	**2024**	**begr - jaarrek**
Algemene Uitkering	54.189	54.927	739
Verrekening voorgaande jaren	0	95	95
Subtotaal onderdeel I	**54.189**	**55.022**	**833**
II: Decentralisatie- en integratieuitkeringen			
Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	74	74	0
Voorschoolse voorziening peuters (DU)	67	67	0
Armoedebestrijding kinderen (DU)	93	93	0
Maatschappelijke begeleiding (DU)	5	5	0
Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	2	2	0
Impulsgelden Weerbaar Bestuur/Veilig wonen (DU)	7	7	0
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	4	4	0
Einde lening inburgeringsplichtig (DU)	1	1	0
Extra capaciteit BOAs (DU)	33	33	0
Invoerings/uitvoeringskosten Omgevingswet (DU)	240	240	0
Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	17	17	0
Antidiscriminatie voorzieningen (DU)	4	4	0
Wet betaalbare huur (DU)	22	24	2
Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) (DU)	3	3	0
Meerkosten Oekraine Sociaal Domein	0	57	57
Uitvoeringskosten LBV en LBVplus	0	25	25
Alleenverdieners	0	32	32
Register extern Veiligheidsrisico	0	10	10
Spreidingswet	0	32	32
Vangnetregeling	0	37	37
Subtotaal onderdeel II	**571**	**766**	**194**
III: Sociaal Domein 3D's			
Participatie	5.501	5.501	0
Subtotaal onderdeel III	**5.501**	**5.501**	**0**
Totaal per onderdeel			
Totaal onderdeel I	54.189	55.022	833
Totaal onderdeel II	571	766	194
Totaal onderdeel III	5.501	5.501	0
Totaal I t/m III	**60.261**	**61.288**	**1.028**

Ten opzichte van de begroting, die is gebaseerd op de septembercirculaire 2024, hebben we ruim 1 miljoen meer ontvangen. Dit is het gevolg van de decembercirculaire 2024. In deze decembercirculaire 2024 zijn financieel technische bijstellingen zoals aanpassingen van maatstaven/aantallen en een geringe bijstelling van meerdere (integratie)uitkeringen verwerkt. Dat heeft geleid tot een hogere uitkering uit het Gemeentefonds.

Overzicht van incidentele baten en lasten per thema

Thema's	Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo	
		Structureel	**Incidenteel**	**Structureel**	**Incidenteel**	**Structureel**	**Incidenteel**
Thema 1	Onze inwoners	45.626.221	6.850.328	9.607.379	8.803.686	-36.018.842	1.953.358
Thema 2	Onze economie	1.033.468		2.935.982		1.902.514	0
Thema 3	Onze toekomst	7.474.105	1.092.665	2.573.159	837.953	-4.900.946	-254.712
Thema 4	Onze leefomgeving	29.299.869	635.719	12.642.034	86.377	-16.657.835	-549.342
Dekking	Algemene dekkingsmiddelen	1.455.882		69.238.693	240.028	67.782.811	240.028
Dekking	Overhead	11.543.830	737.253	142.512		-11.401.317	-737.253
Dekking	Vennootschapsbelasting	62.970		0		-62.970	0
Dekking	Overige baten en lasten	44.165		-70.352		-114.518	0
Dekking	Mutaties reserves	330.127	14.511.480	141.004	15.778.029	-189.123	1.266.550
		96.870.637	**23.827.445**	**97.210.411**	**25.746.073**	**339.774**	**1.918.629**

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Omschrijving	Toevoeging		Onttrekking		Mutatie
	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	2024
ALGEMENE RESERVE					
Weerstandsdeel alg. reserve (WAR)	-	501.532	-	-	501.532
Vrije algemene reserve (VAR)	-	300.000	-	3.697.000-	3.397.000-
Totaal algemene reserve	**-**	**801.532**	**-**	**3.697.000-**	**2.895.468-**
BESTEMMINGSRESERVES					
Algemeen					
Bufferreserve grondbedrijf	-	401.026	-	362.970-	38.056
Nog uit te voeren werken	-	10.780.142	-	11.053.381-	273.239-
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	-	348.500-	-	-	348.500-
Onderhoud zwembaden	-	-	-	10.000-	10.000-
Kern & kader, leefgebieden, sport	-	-	-	419.194-	419.194-
Reserve rioleringen	-	-	-	23.615-	23.615-
Bestemmingsreserve afval	-	-	-	43.490-	43.490-
Deelgebiedvisie "De Monden"	-	-	-	20.000-	20.000-
Noodopvang ontheemden	-	2.577.280	-	-	2.577.280
BR Volkshuisvestingsfonds	-	300.000	-	-	300.000
Uitbreiding sporthal De Koel	-	-	-	55.265-	55.265-
Reserve bouw brandweerkazerne	-	-	-	719-	719-
Renovatie kleedacc./kantine Valthe	-	-	-	1.478-	1.478-
Gekoppelde reserves	330.127		141.004-	-	189.123
Totaal bestemmingsreserves	**330.127**	**13.709.948**	**141.004-**	**12.081.029-**	**1.818.041**
Eindtotaal	**330.127**	**14.511.480**	**141.004-**	**15.778.029-**	**1.077.427-**

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onze portemonnee		Begroting 2024			Rekening 2024		
Taakvelden		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
T0.10	Mutaties reserves	11.769	15.786	-4.017	14.842	15.919	-1.077
T0.11	Res. van de rekening van baten en lasten	736		736			
T0.4	Overhead	11.681	108	11.574	12.281	143	12.139
T0.5	Treasury	1.000	1.872	-872	687	923	-236
T0.61	OZB woningen	53	5.479	-5.426	131	5.683	-5.552
T0.62	OZB niet-woningen	57	1.745	-1.689	57	1.585	-1.528
T0.64	Belastingen overig	460		460	581		581
T0.7	Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	150	60.261	-60.111		61.288	-61.288
T0.8	Overige baten en lasten	-784	-50	-734	44	-70	115
T0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)				63		63
Totaal		**25.122**	**85.201**	**-60.079**	**28.686**	**85.471**	**-56.783**

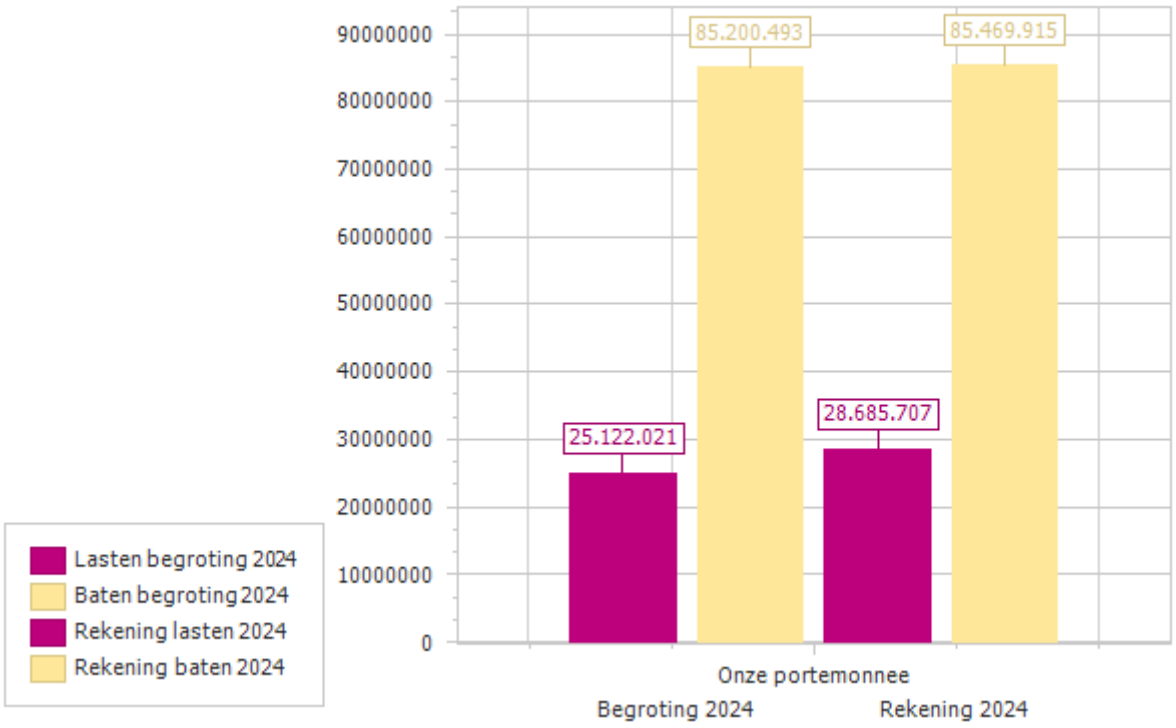

Paragrafen

Algemeen

Hierna volgen de paragrafen. Deze zijn, op basis van het BBV, een verplicht onderdeel van de begroting en het jaarverslag. We geven een korte beschrijving van de verschillende paragrafen.

Lokale heffingen	Weerstands-vermogen	Kapitaal-goederen	Financiering	Bedrijfs-voering	Verbonden partijen	Grondbeleid

Algemene lijn paragrafen
De paragraaf lokale heffingen geeft een beeld van de belastingen en leges die we innen. In de paragraaf weerstandsvermogen is zichtbaar dat we reserveren om beïnvloedbare en met name ook niet beïnvloedbare risico's te beheersen en financieel af te dekken. Onze kapitaalgoederen geven een beeld van de investeringen die we als gemeente doen en de financiële verplichtingen die we daarvoor meerjarig aangaan. De paragraaf financiering geeft inzicht in onze financiële positie. Bedrijfsvoering gaat over hoe we werken om onze doelen te behalen. De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in de bijdragen van de gemeente Borger-Odoorn aan verbonden partijen. Tot slot hangt ons grondbeleid nauw samen met landelijke en lokale economische ontwikkelingen.

Lokale heffingen

In deze paragraaf gaan we in op onze lokale heffingen voor het jaar 2024. Lokale heffingen zijn onder te verdelen in gemeentelijke belastingen, gebonden heffingen en leges. In onderstaand overzicht zijn de werkelijke opbrengsten van alle lokale heffingen naast de begrote opbrengsten gezet. De lokale heffingen lichten we in de rest van deze paragraaf per onderdeel verder toe.

Lokale heffing	Begroting 2024	Wijzigingen	BERAP 2024-II	Rekening 2024	Verschil
Onroerende zaakbelasting (OZB)	7.014.176	200.000	7.214.176	7.255.027	40.851
Toeristenbelasting	1.847.500	400.000	2.247.500	2.412.185	164.685
Forensenbelasting	162.500	0	162.500	174.708	12.208
Afvalstoffenheffing	2.601.517	0	2.601.517	2.614.042	12.525
Rioolheffing	3.186.678	0	3.186.678	3.239.592	52.914
Titel I algemene dienstverlening	295.797	37.500	333.297	288.945	-44.351
Titel II fysieke leefomgeving	480.406	0	480.406	673.883	193.477
Titel III Europese dienstrichtlijn	3.066	0	3.066	3.925	859
Lijkbezorgingsrechten	179.550	18.165	197.715	153.940	-43.775
Marktgelden	8.593	1.100	9.693	5.923	-3.770
Totaal	**15.779.783**	**656.765**	**16.436.548**	**16.822.171**	**385.623**

Gemeentelijke belastingen

Gemeenten kunnen op grond van de Gemeentewet (GW) een aantal belastingen heffen. Gemeentelijke belastingen worden gekenmerkt door het feit dat de opbrengst van de belasting vrij te besteden is. Daardoor is het een ongebonden belasting. In de onderstaande tabel staat een overzicht van de verschillende gemeentelijke belastingen die worden geheven in onze gemeente.

Belastingsoort	Artikel GW	Toelichting
Onroerende zaakbelastingen (OZB)	220	Belasting die wordt geheven op eigenaren en gebruikers van onroerende zaken. Als heffingsgrondslag geldt de WOZ-waarde. De peildatum ligt een jaar voor het belastingjaar.
Forensenbelasting	223	Een belasting voor natuurlijke personen die gedurende het jaar meer dan 90 maal in de gemeente overnachten, maar die in de gemeente geen hoofdverblijf hebben.
Toeristenbelasting	224	Belasting die wordt geheven op natuurlijke personen die in de gemeente overnachten, maar die niet in de gemeente woonachtig zijn.

Beleidsuitgangspunten gemeentelijke belastingen 2024

In de volgende tabel staan de belastingen die de gemeente Borger-Odoorn heft. Hierin zijn de uitgangspunten per belastingsoort aangegeven. De verdere regelgeving van elke belastingsoort is vastgelegd in de verschillende belastingverordeningen.

Belastingsoort	Tarief 2024
OZB	- Gebruikersbelasting 0,1302% - Eigenarenbelasting • Woningen 0,1592% • Niet-woningen 0,1592%
Toeristenbelasting	- Groepsaccommodaties € 0,60 per persoon per overnachting - Campings € 1,30 per persoon per overnachting - Hotels/BenB/bungalowparken € 1,75 per persoon per overnachting
Forensenbelasting	0,40% met een minimum van € 500 en een maximum van € 1.500.

Gebonden heffingen

Naast belastingen in de gemeentewet, bestaan er gebonden heffingen. Een gebonden heffing is een belasting voor de bestrijding van specifieke kosten, maar is niet gekoppeld aan een individuele dienst. De begrote opbrengst van de gebonden heffing mag niet hoger zijn dan de voor dat doel begrote kosten. Dat wil zeggen dat de heffingen dus niet meer dan kostendekkend mogen zijn. Er zijn twee soorten gebonden heffingen, namelijk reinigingsheffing en rioolheffing. Deze zijn weergegeven in de volgende tabel.

Gebonden heffing	Artikel GW	Toelichting
Reinigingsheffing	Wet milieubeheer art. 15.33	Belasting voor de verwijdering van afvalstoffen afkomstig van particuliere huishoudens. Er zijn twee soorten heffingen voor het innemen en verwerken van afvalstoffen: de afvalstoffenheffing en het reinigingsrecht. Afvalstoffenheffing wordt geheven op alle particuliere huishoudens. Ook als er in feite geen afval wordt aangeboden. Reinigingsrechten worden alleen in rekening gebracht ter dekking van de kosten voor het ophalen en verwerken van aangeboden afval. Kleine bedrijven kunnen bijvoorbeeld gebruik maken van de reinigingsrechten.
Rioolheffing	228a	De rioolheffing wordt geheven ter bestrijding van / het beheer van huishoudelijk en bedrijfsafvalwater, regenwater en de grondwaterstand.

Beleidsuitgangspunten gebonden heffingen

In onderstaande tabel zijn de gemiddelde tarieven aangegeven voor de reinigings- en rioolheffing voor het jaar 2024. De tarieven passen binnen het kader 100% kostendekkendheid dat door uw raad is vastgesteld.

Heffing	Gemiddeld tarief 2024
Reinigingsheffing	Gemiddeld tarief 2024 bedraagt € 234.
Rioolheffing	Gemiddeld tarief 2024 bedraagt € 253.

Beleid kwijtschelding

Onze gemeente hanteert als kwijtscheldingsnorm 100% van de bijstandsuitkering. Daarmee zit onze gemeente boven de landelijke norm van 90% van de bijstandsuitkering. Men komt in aanmerking voor kwijtschelding als men onder deze norm komt. Kwijtschelding is van toepassing op de OZB, rioolheffing en op het vastrechtgedeelte van de afvalstoffenheffing. Sinds 2006 werken de waterschappen Hunze & Aa's, Vechtstromen en de gemeente samen op het gebied van kwijtschelding van de lokale heffingen. De toetsing of iemand recht heeft op kwijtschelding wordt gedaan door het Noordelijk Belastingkantoor.

Opbrengsten uit gemeentelijke belastingen en gebonden heffingen

Onroerende zaak belastingen (OZB)

Voor 2024 is besloten de opbrengst van de OZB met 2,75% te indexeren en een areaaluitbreiding van € 50.000 mee te nemen. De opbrengsten bestaan uit de onderdelen eigenarenbelasting woningen, eigenarenbelasting niet-woningen en gebruikersbelasting niet-woningen.

Opbrengst 2024

Hieronder staat een specificatie van de OZB opbrengsten. In de bijgestelde begroting (BERAP 2024-II) hebben we de oorspronkelijke raming met in totaal € 200.000 verhoogd. In de jaarrekening 2024 komen we ondanks de tussentijdse bijstelling iets hoger uit dan begroot.

De vermelde bedragen zijn de zuivere belastingopbrengsten. In dit overzicht is de kostenvergoeding voor de dwanginvordering ad circa € 12.710 niet meegenomen.

Onderdeel	Begroting 2024	Wijzigingen	BERAP 2024-II	Rekening 2024	Verschil
Eigenarenbelasting woningen	5.269.084	200.000	5.469.084	5.671.279	202.195
Eigenarenbelasting niet-woningen	1.190.841	0	1.190.841	956.026	-234.815
Gebruikersbelasting niet-woningen	554.251	0	554.251	627.722	73.471
Totaal	**7.014.176**	**200.000**	**7.214.176**	**7.255.027**	**40.851**

Toeristenbelasting

De tarieven voor 2024 zijn als volgt:

- Groepsaccommodaties € 0,60 per persoon per overnachting;
- Campings € 1,30 per persoon per overnachting;
- Hotels/B&B/bungalowparken € 1,75 per persoon per overnachting.

De tarieven zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2023.

Opbrengst 2024

Het jaar 2024 vertoonde wederom dat onze gemeente in trek is onder toeristen. In de BERAP-II waren de geraamde opbrengsten al verhoogd met € 400.000. De werkelijke opbrengsten laten een verhoging van 7,3% zien ten opzichte van de bijgestelde raming.

Vergeleken met 2023 zijn de opbrengsten met 3,2% gestegen. Dit is grotendeels te verklaren door een toename aan overnachtingen in de vakantieparken.

Onderdeel	Begroting 2024	Wijzigingen	BERAP 2024-II	Rekening 2024	Verschil
Opbrengst toeristenbelasting	1.847.500	400.000	2.247.500	2.412.185	164.685

Forensenbelasting

De forensenbelasting is net als de toeristenbelasting verbonden aan recreatieve activiteiten. Hierdoor loopt de tariefaanpassing van de forensenbelasting gelijk op met een tariefaanpassing van de toeristenbelasting. Voor 2024 zijn de tarieven voor toeristenbelasting ongewijzigd. Ditzelfde geldt dus voor de forensenbelasting.

Opbrengst 2024

In de begroting is een opbrengst geraamd van € 162.500. De werkelijke opbrengst bedraagt € 174.708. Een meeropbrengst van € 12.208.

Onderdeel	Begroting 2024	Wijzigingen	BERAP 2024-II	Rekening 2024	Verschil
Opbrengst forensenbelasting	162.500	0	162.500	174.708	12.208

Reinigingsheffingen (combinatie afvalstoffenheffing en reinigingsrechten)

In onze gemeente wordt de afvalstoffenheffing geheven op basis van het Diftar-systeem. De afvalstoffenheffing bestaat uit een vastrecht deel en een variabel deel. De hoogte van het variabel deel wordt bepaald door het aantal aangeboden kilo's restafval en door het aantal ledigingen van de restcontainer. Het aanleveren van zowel de PMD- als de GFT-container is gratis.

Het BBV schrijft voor dat het tarief van de afvalstoffenheffing niet meer dan 100% kostendekkend mag zijn. Verschillen tussen de begroting en de rekening worden verrekend met de bestemmingsreserve afval. Als de reserve onvoldoende hoog is om een nadeel te dekken komt het nadeel ten laste van de Algemene Middelen.

In de volgende overzichten zijn de tarieven, de afvalstromen en de kostendekkendheid voor 2024 weergegeven. De verschillen tussen de begroting en de jaarrekening worden toegelicht.

Tarieven 2024 voor de burger:

Bij de legesverordening 2024 zijn de volgende tarieven vastgesteld.	
Vast tarief:	€ 157,21 per aansluiting
Variabel tarief:	€ 0,25 per kilo restafval
	€ 4,00 per lediging container restafval
	€ 2,00 per opening ondergrondse container (rest)
	€ 0,00 per kilo GFT/PMD
Afvalbrengpunt (ABP):	€ 0,15 per kilo grof huishoudelijk afval
	€ 0,00 per kilo grof tuinafval
Inzamelingsfrequentie:	3 wekelijks (GFT/PMD), 6 wekelijks (rest)
Aantal aansluitingen:	11.150
Betaalde poorttarieven bij Attero voor de gemeente:	
Verbrandingsbelasting:	€ 39,23 per ton
Poorttarief GRIJS (gemengd):	€ 40,43 per ton
Poorttarief GRIJS (grof):	€ 44,92 per ton
Poorttarief GROEN:	€ 60,00 per ton

Aantallen tonnages/ledigingen 2024

Afvalstromen	Tonnages			Ledigingen		
	Begroting 2024	Rekening 2024	Verschil	Begroting 2024	Rekening 2024	Verschil
Restafval (grijs)*	1.500	1.770	270	60.000	61.654	1.654
Groenafval (GFT)	3.400	3.364	-36	114.000	111.040	-2.960
Plastic, Metaal & Drankkartons (PMD)**	960	867	-93	146.000	142.426	-3.574
Grof (huishoudelijk) afval ABP	460	527	67	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Grof tuinafval ABP	2.100	2.343	243	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	**8.420**	**8.871**	**451**	**320.000**	**315.120**	**-4.880**

*) Inclusief 23 ton aan ondergronds restafval (variabele opbrengst) en 162 ton afgekeurd PMD (geen opbrengst).

**) Inclusief 162 ton afgekeurd PMD wat via een andere route is afgevoerd.

Kostendekkendheid 2024

Totale kosten afval	Begroting 2024	Rekening 2024	Verschil
1. Algemene kosten afval	567.157	620.283	53.126
2. Huis aan huis inzameling	677.831	602.114	-75.717
3. Afvalbrengpunt (ABP)	331.516	307.566	-23.950
4. Overige afvalstromen	225.785	220.984	-4.801
5. Overige indirecte kosten	849.228	856.435	7.207
Subtotaal kosten	**2.651.517**	**2.607.381**	**-44.136**
6. Storting voorziening (onderuitputting)		50.248	50.248
Totaal kosten	**2.651.517**	**2.657.629**	**6.112**
Totale opbrengsten	**2.601.420**	**2.614.042**	**12.622**
7. Negatief saldo uit de reserve	-50.000	-43.490	6.510
Kostendekkingspercentage	**100%**	**100%**	**0**

Toelichting verschillen Begroting 2024/Rekening 2024
In de tabellen worden voordelen ten opzichte van de primitieve begroting negatief weergegeven en nadelen ten opzichte van de begroting positief weergegeven. De kostendekkendheid wordt berekend na eventuele mutaties in de reserve.

De werkelijke uitgaven afvalstoffen waren in 2024 totaal € 6.112 hoger dan begroot. De opbrengsten waren € 12.622 hoger dan begroot. Een bedrag van € 43.490 is onttrokken uit de bestemmingsreserve afval om de kosten te dekken.

Op begrotingsbasis is een inschatting gemaakt van de ingeleverde kilo's en ledigingen. De hoeveelheid ingeleverd huishoudelijk restafval ten opzichte van de begroting is 270 ton hoger. Deze 270 ton bestaat onder andere uit 23 ton ondergronds restafval (variabele opbrengst) en 162 ton afgekeurd PMD (geen opbrengst). Het aantal ledigingen (grijs) is in 2024 ook gestegen. De ingeleverde kilo's en het aantal ledigingen GFT en PMD zijn ten opzichte van de begroting licht afgenomen.

De hoeveelheid ingeleverd grof huishoudelijk afval en grof tuinafval zijn ten opzichte van de begroting toegenomen.

Toelichting lasten/uitgaven afval

1. Algemene kosten afval

De werkelijke algemene lasten afval waren € 53.126 hoger dan begroot. De verhoging wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door loonstijgingen van het personeel en een vertraging in de te ontvangen vergoedingen voor zwerfafval.

2. Huis aan huis inzameling

De werkelijke kosten voor de huis aan huis inzameling waren € 75.717 lager dan begroot. Het voordeel ontstaat door lagere kapitaallasten, lagere kosten ondergrondse containers en minder ingezamelde kilo's GFT.

3. Afvalbrengpunt (ABP)

Ondanks dat er meer kilo's zijn ingeleverd op het ABP, vallen de kosten € 23.950 lager uit dan begroot. Dit voordeel wordt grotendeels veroorzaakt door lagere doorberekende kosten werf.

4. Overige afvalstromen

Ten opzichte van de begroting vallen de kosten € 4.801 lager uit. Het voordeel ontstaat deels door de lagere kosten voor inzameling oud papier door scholen en verenigingen en deels door lagere kosten van de bladbakken. Daarentegen zijn de kosten van PMD hoger, veroorzaakt door onverwachte hogere afkeur PMD (162 ton).

5. Overige indirecte kosten

De overige indirecte kosten zorgen ook voor een marginaal voordeel, namelijk € 7.207. Dit verschil is niet nader geanalyseerd.

6. Storting voorziening (onderuitputting)

Het voordeel op de kapitaallasten (€ 50.249) wordt gestort in de voorziening afval (conform BBV). De stand van de voorziening afval is na storting 2024 € 127.499.

7. Negatief saldo uit de reserve

Het saldo op afval wordt ieder jaar ten gunste of ten laste gebracht van de reserve afval. In 2024 is het resultaat op afval een voordeel van € 6.510 ten opzichte van de begroting. De stand van de reserve is na uitname 2024 € 138.159.

Toelichting baten/inkomsten afval

De werkelijke inkomsten afvalstoffen zijn per saldo € 12.622 hoger dan begroot. Dit voordeel werd vooral veroorzaakt door een hogere opbrengst vanuit het afvalbrengpunt. Er zijn in 2024 meer kilo's ingeleverd bij het afvalbrengpunt.

Rioolheffing

De geraamde baten en lasten in onze jaarrekening die betrekking hebben op riolering zijn gebaseerd op het Gemeentelijk Riolering Plan (GRP) welke eind 2022 is vastgesteld door de raad. Dit GRP heeft een looptijd tot en met 2029.

Met de gemeenten Coevorden, Emmen, Hardenberg en Ommen is samengewerkt aan de afstemming van de verschillende GRP's. Als gevolg van het nieuwe GRP zullen binnen het product riolering wel verschuivingen plaatsvinden tussen de verschillende rioolbudgetten. Dit verloopt grotendeels budgettair neutraal en heeft geen gevolgen voor het tarief. De hoogte van de opbrengsten verandert dus niet.

Voor de rioolheffing is 100% kostendekkendheid van toepassing. Het GRP is zodanig opgezet dat het gemiddeld tarief jaarlijks met 0,75% stijgt. Aanvullend vindt, conform het GRP, jaarlijks een dotatie plaats aan de voorziening riolering. Deze dotatie wordt gestort in de voorziening riool en ingezet voor de uitvoering van grotere rioolvervangingsinvesteringen.

Hieronder zijn de werkelijke kosten en opbrengsten voor 2024 inzichtelijk gemaakt en toegelicht.

Totale kosten riolering	**Begroting 2024**	**Rekening 2024**	**Verschil**
1. Kosten riolering	1.324.799	1.382.716	57.918
2. Kosten verbrede rioolheffing	205.898	219.124	13.226
3. Overheadkosten	387.976	393.361	5.385
4. Compensabele btw	277.000	277.000	0
5. Geraamde dotatie in voorziening	126.000	126.000	0
6. Kapitaallasten	865.005	664.375	-200.630
7. Voordeel kapitaallasten naar voorziening	0	200.630	200.630
Totaal kosten	**3.186.678**	**3.263.207**	**76.529**
Totale opbrengsten riolering			
8. Opbrengst rioolheffingen woningen	2.842.302	2.897.394	55.092
9. Opbrengst variabel tarief	344.376	342.198	-2.178
Totaal opbrengsten	**3.186.678**	**3.239.592**	**52.914**
10. Negatief saldo uit de reserve	0	-23.615	23.615
Kostendekkingspercentage	**100%**	**100%**	**0**

Toelichting tabel

In de tabel worden voordelen ten opzichte van de primitieve begroting negatief weergegeven en nadelen ten opzichte van de begroting positief weergegeven. De kostendekkendheid wordt berekend na eventuele mutaties in de reserve.

Uit de tabel blijkt dat de totale opbrengsten rioolheffing € 3.239.592 bedragen. De totale lasten bedragen € 3.263.207. Hierbij is rekening gehouden met een voordeel op de kapitaallasten van € 200.630 wat in de voorziening is gestort. Het resterend verschil

tussen de baten en lasten bedraagt € 23.615. Dit nadelig verschil wordt onttrokken uit de reserve riolering.

Nadere toelichting lasten riolering
De totale kosten zijn € 76.529 hoger dan begroot. Dit nadeel wordt grotendeels veroorzaakt door nadelen op onderhoud van het hoofdriool en inhuur personeel. De kapitaallasten zijn € 200.630 lager dan begroot. Dit komt deels door onderuitputting en deels doordat de werkelijke rente lager is dan begroot. Dit voordeel wordt conform BBV gestort in de voorziening riolering. De compensabele btw is conform de begroting geboekt en geeft geen verschillen.

Nadere toelichting opbrengsten rioolheffing
De totale opbrengst rioolheffing is € 52.914 hoger uitgevallen dan geraamd. Deze hogere opbrengst komt door een hoger ontvangen bedrag voor de rioolheffing op woningen. Oorzaak hiervan is een toename van de WOZ-waardes en door wijzigingen in het woningareaal.

Zoals vermeld worden de jaarlijkse lasten van de riolering voor 100% gedekt door de rioolheffing. De rioolheffing is opgebouwd uit een vast tarief en een variabel tarief per aansluiting. Beide tarieven bedragen afgerond 50% van het totaal van de lasten.

Verloop reserve riolering 2024
Het verloop van de reserve riolering is in 2024 als volgt:

Reserve riolering	**Bedrag**
Stand 01-01-2024	435.030
- Toevoeging	0
- Onttrekking	-23.615
Stand 31-12-2024	**411.415**

De toevoegingen of onttrekkingen aan deze reserve betreffen efficiency verschillen. Het saldo kan worden ingezet om de 100% kostendekkendheid conform het GRP te waarborgen.

Verloop voorziening riolering 2024
Het verloop van de voorziening riolering is in 2024 als volgt:

Voorziening riolering	**Bedrag**
Stand 01-01-2024	1.298.594
- Toevoeging (onderuitputting)	200.630
- Toevoeging (overig)	126.000
- Onttrekking	-75.214
Stand 31-12-2024	**1.550.010**

Als de geraamde kapitaallasten hoger zijn dan werkelijke kapitaallasten is er sprake van onderuitputting. Het verschil wordt toegevoegd aan de voorziening. De overige toevoeging betreft de geraamde bijdrage uit het GRP. De onttrekking betreft de dekking van de uitgaven 2024 van de investeringen. Deze investeringen worden (gedeeltelijk) gedekt uit de voorziening riolering.

Belastingdruk

De stijging van de lokale lastendruk is de gecombineerde stijging van de OZB, reinigingsheffingen en rioolheffing. Hieronder is de lokale lastendruk voor 2024 inzichtelijk gemaakt.

Omschrijving	OZB	Reinigings heffingen	Rioolheffing	Totaal	Lastendruk
Opbrengst 2023, incl. areaaluitbr.	**6.984.293**	**2.449.422**	**3.212.474**	**12.646.189**	
1. Mut. OZB + 2,75%	220.734			220.734	
2. Mut. Reinigingsheffingen		164.620		164.620	
3. Mut. Rioolheffing			27.118	27.118	
Totaal verhoging	**220.734**	**164.620**	**27.118**	**412.472**	**3,26%**
Opbrengst exclusief areaal 2024	**7.205.027**	**2.614.042**	**3.239.592**	**13.058.661**	
Areaaluitbreiding 2024	50.000			**50.000**	
Opbrengst 2024	**7.255.027**	**2.614.042**	**3.239.592**	**13.108.661**	

Voor een gemiddeld huishouden betekent de aanpassing van OZB, afvalstoffenheffing en rioolrechten in 2024 een stijging van de lastendruk van afgerond € 22.

Lastendruk per huishouden	2023	2024
OZB	454	466
Afvalstoffenheffing	230	234
Rioolrechten	247	253
Totaal	**931**	**953**

Kostendekkendheid leges

In dit gedeelte geven we inzicht in de kostendekkendheid van onze leges. Bij de kostendekkendheid van leges maken we onderscheid tussen vijf categorieën. Algemene dienstverlening, fysieke leefomgeving, Europese dienstenrichtlijn, lijkbezorgingsrechten en marktgelden.

Op een aantal leges is kruissubsidiëring van toepassing. Dit houdt in dat de totale opbrengsten de totale kosten per categorie niet mogen overschrijden. Echter, er mogen wel overschrijdingen zijn per onderdeel in een categorie. Zo kan bijvoorbeeld, binnen de categorie algemene dienstverlening, een eventuele overschrijding op rijbewijzen worden gecompenseerd door een onderschrijding op reisdocumenten.

De kostendekkendheid van leges wordt berekend conform regelgeving en jurisprudentie. Dit betekent onder andere dat kosten voor het opstellen van beleid en kosten voor bezwaar- en beroepsprocedures als gevolg van regelgeving niet mogen worden meegenomen in de berekening van kostendekkendheid. Bij de omgevingsvergunningen mogen de kosten voor handhaving, toezicht en controle met uitzondering van de eerste controle en de kosten voor milieu en sloop (uitgezonderd monumenten) eveneens niet worden meegenomen.

Algemene dienstverlening

Onder de algemene dienstverlening vallen bijvoorbeeld de onderdelen burgerlijke stand, reisdocumenten en rijbewijzen. Voor de algemene dienstverlening is kruissubsidiëring toegestaan. Zoals eerder beschreven houdt dit in dat de totale opbrengsten de totale kosten niet mogen overschrijden. Een overschrijding (hogere opbrengst) van één of meerdere onderdelen is wel toegestaan voor zover dit wordt gecompenseerd door onderschrijdingen op andere onderdelen.

In het algemeen valt op dat de kostendekkendheid van de leges burgerlijke stand en rijbewijzen een aantal procentpunten lager uitkomt dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door minder verstrekkingen (lagere opbrengsten) terwijl de loonkosten en overheadkosten wel zijn gestegen. De lagere opbrengsten op deze onderdelen worden in het totale beeld gecompenseerd door de hogere opbrengsten op reisdocumenten (paspoortpiek).

De totale opbrengsten in 2024 liggen dus vrijwel gelijk aan de begrote opbrengsten. De totale kosten in 2024 vallen hoger uit door bovengenoemde redenen.

Nr.	TITEL I Leges Algemene Dienstverlening	Begroting 2024 Totale Kosten	 Totale Opbrengst	 % Dekking	Rekening 2024 Totale Kosten	 Totale Opbrengst	 % Dekking
1	Burgerlijke Stand	57.958	29.466	51%	63.393	16.125	25%
2	Reisdocumenten, ID	235.305	125.840	53%	307.197	160.854	52%
3	Rijbewijzen	196.486	100.400	51%	197.168	71.358	36%
4	Verstrekking BRP	123.771	11.716	9%	126.955	9.639	8%
5	Bestuursstukken	6.292	750	12%	6.292	41	1%
6	Overige Publiekszaken	26.883	7.869	29%	27.711	6.857	25%
7	Leegstandswet	5.604	1.872	33%	2.090	942	45%
8	Kansspelen	2.851	689	24%	2.923	1.270	43%
9	Verkeer en vervoer	36.721	11.198	30%	57.310	14.506	25%
10	Diversen	35.261	5.407	15%	35.261	5.975	17%
11	Aansluiting en riolering	590	590	100%	1.378	1.378	100%
Totaal		**727.722**	**295.797**	**41%**	**827.678**	**288.945**	**35%**

Fysieke leefomgeving

Onder de fysieke leefomgeving vallen de omgevingsvergunningen, denk bijvoorbeeld aan bouwplannen. Vanaf 2014 is er een aparte legesverordening omgevingsvergunning. Ook binnen deze legesverordening omgevingsvergunning is kruissubsidiëring toegestaan. Om kleine bouwplannen haalbaar en betaalbaar te houden is er met name sprake van kruissubsidiëring tussen de grote en kleine bouwplannen. Het loslaten van deze kruissubsidiëring leidt tot onaanvaardbaar hoge tarieven voor de kleine bouwplannen.

De opbrengsten op de bouwleges vallen opnieuw hoger uit dan begroot. Evenals voorgaande jaren zorgen de 10 grootste projecten voor ruim 50% van de opbrengst. Doordat de kosten in gelijke hoogte zijn gestegen als de opbrengsten, is de kostendekkendheid nagenoeg gelijk als de begroting. Zoals al werd verwacht heeft de invoering van de Omgevingswet geen invloed gehad op de kostendekkendheid.

Nr.	TITEL II Leges Fysieke leefomgeving	Begroting 2024 Totale Kosten	 Totale Opbrengst	 % Dekking	Rekening 2024 Totale Kosten	 Totale Opbrengst	 % Dekking
1	Kosten taakveld(en)	373.266			597.213		
2	Inkomsten (excl. Heffingen)	0			0		
	Netto kosten	373.266			597.213		
4	Toe te rekenen overhead	256.261			256.261		
5	Toe te rekenen BTW	12.062			17.209		
6	Opbrengst heffingen		480.406			673.883	
Totaal		**641.589**	**480.406**	**75%**	**870.684**	**673.883**	**77%**

Europese dienstenrichtlijn

Onder de Europese dienstenrichtlijn valt dienstverlening voor onder andere horeca en evenementen. Hier is kruissubsidiëring, een overschrijding (opbrengst hoger dan kosten) per onderdeel, niet toegestaan. De toename van de kostendekkendheid wordt veroorzaakt doordat er meer Drank- en Horecavergunningen zijn verleend.

Nr.	Titel III Leges Europese Dienstenrichtlijn	Begroting 2024 Totale Kosten	 Totale Opbrengst	 % Dekking	Rekening 2024 Totale Kosten	 Totale Opbrengst	 % Dekking
1	Horeca	9.579	3.060	32%	10.200	3.919	38%
2	Organiseren evenementen	479	6	1%	510	6	1%
3	Prostitutiebedrijven	0	0		0	0	
Totaal		**10.058**	**3.066**	**30%**	**10.710**	**3.925**	**37%**

Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten

Dit betreft de rechten voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. Kruissubsidiëring is niet toegestaan. De kostendekkendheid van de leges lijkbezorgingsrechten in 2024 is lager dan geraamd. Dit is veroorzaakt doordat er minder grafrechten zijn verleend, terwijl de kosten van personeel en onderhoud zijn gestegen.

Nr.	 Leges Verordening Lijkbezorging	Begroting 2024 Totale Kosten	 Totale Opbrengst	 % Dekking	Rekening 2024 Totale Kosten	 Totale Opbrengst	 % Dekking
1	Lijkbezorgingsrechten (incl. onderhoud begraafplaats)	415.598	179.550	43%	437.428	153.940	35%
Totaal		**415.598**	**179.550**		**437.428**	**153.940**	

Kostendekkendheid marktgelden

Dit betreft de heffing van marktgelden voor bepaalde aangewezen standplaatsen. Kruissubsidiëring is niet toegestaan. De lagere kostendekkendheid van de marktgelden wordt veroorzaakt door minder standplaatsen in 2024. Dit terwijl de kosten van personeel wel zijn gestegen.

Nr.	 Leges Verordening Marktgelden	Begroting 2024 Totale Kosten	 Totale Opbrengst	 % Dekking	Rekening 2024 Totale Kosten	 Totale Opbrengst	 % Dekking
1	Marktgelden	15.046	8.593	57%	17.336	5.923	34%
Totaal		**15.046**	**8.593**		**17.336**	**5.923**	

Toelichting toerekenen van overhead

De definitie van overhead conform BBV wetgeving luidt: ‘alle kosten die samenhangen met sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.’ Onder de overhead vallen bijvoorbeeld de kosten van het gemeentehuis, maar ook de salariskosten van de ondersteunende afdelingen, zoals financiën, juridische zaken en communicatie.

Het uitgangspunt met betrekking tot overhead is dat kosten zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taken en/of activiteiten. Voor het toerekenen van de overhead aan de tarieven voor de belastingen wordt het overheadpercentage gebruikt dat is berekend. Voor 2024 is dit een opslagpercentage van 15,67%.

Omdat de leges uit de algemene legesverordening grotendeels een directe relatie hebben met de personeelslasten door de ambtelijke inzet is gekozen voor toerekening van de overhead op basis van een opslag van het uurtarief. Voor de berekening van dit uurtarief zijn de totale overheadkosten gedeeld door het aantal productieve uren op de overige taakvelden. Voor 2024 bedraagt dit overheadtarief € 53,31.

Weerstandsvermogen en Risicomanagement

In deze paragraaf geven wij u een beeld van de financiële positie van de gemeente. De financiële positie van de gemeente is niet eenvoudig te bepalen en hangt samen met diverse kengetallen.

Op basis van de uitkomsten van een aantal belangrijke financiële kengetallen hebben wij het volgende vastgesteld voor 2024:

- Onze weerstandsratio is uitstekend
- Onze schuldpositie ligt in de veilige zone
- Onze vermogenspositie is voldoende
- Onze grondexploitatie ligt in de veilige zone
- Onze structurele begrotingsruimte is toereikend
- Onze belastingcapaciteit voor woningeigenaren is hoog in vergelijking met andere gemeenten
- Onze belastingcapaciteit voor huurders is laag in vergelijking met andere gemeenten

Op basis van het bovenstaande is de conclusie dat er sprake is van een gezonde financiële positie.

In de verschillende onderdelen van deze paragraaf wordt toelichting gegeven hoe de kengetallen tot stand zijn gekomen en de interpretatie daarvan.

Weerstandsvermogen en risico's

We onderscheiden twee soorten risico's. Risico's die voorzienbaar zijn en risico's die niet zijn te voorzien. Voor risico's die we voorzien en dus te beheersen zijn hebben wij bestemmingsreserves en voorzieningen gevormd. Voor de onvoorziene risico's kijken we naar ons weerstandsvermogen.

Wij geven hierbij antwoord op de vraag in hoeverre onze gemeente in staat is de niet in de begroting geraamde risico's te kunnen opvangen. Dit doen we door een inventarisatie te maken van de niet geraamde risico's en het berekenen van ons weerstandsvermogen. Door ons weerstandsvermogen af te zetten tegen de niet geraamde risico's kan een oordeel worden gegeven over de omvang van ons weerstandsvermogen.

De gemeente past de volgende maatregelen toe om het weerstandsvermogen minimaal in stand te houden en de risico's te beperken.

- Incidentele meevallers aanwenden of reserveren voor verwachte kosten.
- Geen eigen personeelskosten toerekenen aan investeringen.
- Het behoedzaam ramen van een (accres)verhoging van het gemeentefonds door in de meerjarenbegroting een lagere uitkering te ramen van 5 (accres)punten per jaar.
- Een sluitende begroting en zo mogelijk ook een sluitende meerjarenbegroting presenteren, ook in tijden van bezuinigingen.
- Het uitgangspunt hanteren om taken zo mogelijk binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde budgetten uit te voeren.
- Het opnemen van budgetruimte in de begroting voor nieuw beleid.
- Het controleren en verbeteren van de meest kritische processen in de organisatie op basis van een controleplan.

Inventarisatie weerstandsvermogen

Onderstaand zijn in een tabel de onderdelen benoemd die tot het weerstandsvermogen mogen worden gerekend. In de berekening van de weerstandscapaciteit wordt geen rekening gehouden met stille reserves.

Weerstandsvermogen	**Begroting 1-1-2024**	**Rekening 31-12-2024**
1. Weerstandsdeel Algemene Reserve (WAR)	12.769.131	13.270.663
2. Vrije Algemene Reserve (VAR)	7.404.807	5.391.139
Totaal weerstandscapaciteit	**20.173.938**	**18.661.802**

Toelichting weerstandscapaciteit

Uit de tabel blijkt, dat de weerstandscapaciteit per 31-12-2024 met € 1.512.137 is afgenomen ten opzichte van de start van 2024. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een toename van de WAR van € 501.532 en anderzijds door een afname van de VAR van € 2.013.668.

De WAR geeft het weerstandsdeel voor algemene financiële tegenvallers aan. Deze reserve is een algemene buffer en niet vrij aan te wenden. Het saldo van de WAR bedraagt per 31 december 2024 € 13,3 miljoen.

De VAR is ingesteld om eventuele rekeningtekorten op te vangen. Het minimum van de VAR wordt naar aanleiding van de Nota Reserves en Voorzieningen 2024 gesteld op 1% van de begroting. Per 31-12-2024 is dit 5%.

Onderstaand zijn de mutaties van de VAR gespecificeerd.

Verloop van de VAR is als volgt	**Bedrag**
Stand 01-01-2024	7.404.807
Af: bestuurlijke voorstellen	-3.697.000
Bij: uit bufferreserve gronden	300.000
Bij: rekeningresultaat 2023	1.383.332
Totaal weerstandscapaciteit	**5.391.139**

Risico’s

Het volgende overzicht geeft de niet geraamde risico’s weer. Per onderdeel is een bedrag ingeschat voor het risico dat zich kan voordoen. Dit bedrag wordt vervolgens vermenigvuldigd met de kans dat het risico zich voordoet (zeer klein =10%, klein = 30%, gemiddeld = 50%). Als de kans groter is dan 50% wordt hiervoor een bedrag in de begroting geraamd.

Nr.	Omschrijving	Bedrag	Kans	Risicobedrag
1	Gronden bij de gemeente	3.400.000	50%	1.700.000
2	Vastgoed	2.000.000	50%	1.000.000
3	Decentralisaties/sociaal domein	200.000	50%	100.000
4	Gemeenschappelijke Regelingen	1.250.000	50%	625.000
5	Accres Gemeentefonds	1.500.000	10%	150.000
6	Grondexploitatie grondbedrijf	180.000	30%	54.000
7	Verlofstuwmeer	100.000	50%	50.000
8	Btw-compensatiefonds	200.000	50%	100.000
9	Leningen BBZ	150.000	50%	75.000
10	Verzekeringen	200.000	30%	60.000
11	Juridische procedures	200.000	50%	100.000
12	Garantieverplichtingen	250.000	10%	25.000
13	Rente	150.000	30%	45.000
14	Bodemsanering	100.000	30%	30.000
15	Planschade	100.000	30%	30.000
16	Cybercrime	3.650.000	10%	365.000
17	Arbeidsmarktproblematiek	500.000	50%	250.000
18	Inflatie > stelpost indexatie	2.000.000	50%	1.000.000
Totaal		**16.130.000**		**5.759.000**

De risico’s zijn geactualiseerd en wijken deels af van de begroting 2024.

De belangrijkste risicobedragen (> € 250.000) worden hierna toegelicht.

Gronden bij de gemeente (1)
Dit betreft de boekwaarde van de gronden die nog niet in productie zijn genomen (de Nog niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG)) en de overige gronden zoals cultuurgronden. De NIEGG zijn wel aangekocht met de bedoeling om deze te zijner tijd te ontwikkelen en in het Grondbedrijf op te nemen. Het grootste risico met betrekking tot deze gronden is dat één of meerdere plannen niet in productie kunnen worden genomen en dat de actuele boekwaarde moet worden verlaagd tot bijvoorbeeld de landbouwwaarde.

In het verleden is het risicobedrag berekend op basis van de restant boekwaarde van de nog niet in productie genomen gronden. Dit is een algemene methode. In deze begroting hebben we specifiek beoordeeld welke gronden niet tegen landbouwwaarde zijn gewaardeerd en waar de gemeente een risico loopt op afwaardering. Deze specifieke methode geeft beter inzicht in de risico's dan de algemene methode.

Het bedrag waarover we risico's lopen bedraagt € 3,4 miljoen. Dit betreft o.a. het Strijkijzer en de gronden voor dagrecreatie in Borger. Voor deze specifieke gronden maken we een visie Borger West en daarna zal blijken welke mogelijkheden en kansen, maar ook welke risico's er voor deze gronden zijn.

Het risico dat een plan niet in productie wordt genomen en moet worden afgewaardeerd wordt gezien als gemiddeld (= 50%) waardoor voor dit onderdeel, conform vorig jaar, een bedrag van € 1.700.000 als uiteindelijk risico wordt geraamd.

Vastgoed (2)
De gemeente bezit zowel maatschappelijk als strategisch vastgoed. Dit vastgoed kan soms ‘onder water’ staan wanneer de boekwaarde hoger is dan de marktwaarde. Op dit moment is de marktwaarde hoger dan de boekwaarde maar het risico bestaat dat in de toekomst op de boekwaarde van deze strategische gronden en panden moet worden afgeboekt als gevolg van een lagere marktwaarde. Op grond van de huidige situatie is niet tot afwaardering overgegaan en volstaat opname in de risicoparagraaf.
De boekwaarde van strategisch vastgoed gronden en panden bedraagt € 2 miljoen. Het risico op afwaardering is 50%, zodat het risico, conform vorig jaar, € 1 miljoen bedraagt.

Gemeenschappelijke Regelingen (4)
Met betrekking tot de Gemeenschappelijke Regelingen loopt de gemeente het risico dat hogere financiële tekorten achteraf door de deelnemende gemeenten moeten worden bijgepast. Dit risicobedrag wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van onze bijdrage aan de 7 belangrijkste Gemeenschappelijke Regelingen (VRD, GGD, RUD, Emco, Wedeka, Recreatieschap Drenthe en Publiek Vervoer).

Het risicobedrag wordt ingeschat op 25% (= € 1.250.000) van het totaalbedrag van afgerond € 5 miljoen dat in 2024 aan de 7 genoemde Gemeenschappelijke Regelingen als gemeentelijke bijdrage is verschuldigd. De kans dat het risico zich voordoet wordt ingeschat op 50% (= € 625.000).

Cybercrime (16)
Het risico van cybercrime betreft het risico dat criminelen ongeautoriseerd toegang krijgen tot de data van organisaties en systemen platleggen waardoor deze niet meer bij hun eigen gegevens kunnen. Om weer toegang tot de eigen gegevens te krijgen wordt er vervolgens "losgeld" geëist. Ervaringscijfers leren dat de schade van een dergelijke aanval kan oplopen tot circa € 140 per inwoner. De kans dat een dergelijke aanval zich voordoet wordt ingeschat op 10%.

Arbeidsmarktproblematiek (17)
Een nieuw onderkend risico betreft het risico van de arbeidsmarktproblematiek. In de huidige arbeidsmarkt wordt het steeds lastiger om bepaalde vacatures in te vullen. De vraag is groot terwijl het aanbod onder druk staat. Het risico bestaat dat onze dienstverlening door deze ontwikkeling in gevaar komt en we hogere kosten moeten maken voor werving en selectie of externe inhuur.

Inflatie (18)
Een tweede nieuw onderkend risico is het risico van loon- en prijsstijgingen welke de in de begroting opgenomen stelpost voor indexatie overschrijden. We hebben het risico globaal geraamd op 5% van het niet geïndexeerde deel van de begrote lasten.

Berekening weerstandsratio

Jaarlijks wordt de weerstandsratio berekend om uitdrukking te kunnen geven hoe de gemeente er financieel voorstaat. Hierbij wordt het weerstandsvermogen afgezet tegen de risico's. In onderstaande tabel zijn de scores hiervoor aangeduid.

Uitkomst Ratio	Aanduiding
groter dan 2,0	Uitstekend
tussen 1,4 en 2,0	Ruim voldoende
tussen 1,0 en 1,4	Voldoende
tussen 0,8 en 1,0	Matig
tussen 0,6 en 0,8	Onvoldoende
lager dan 0,6	Zeer Onvoldoende

Onderstaand is de weerstandscapaciteit weergegeven in een absoluut bedrag en als ratio in relatie tot de risico's.

Ratioberekening	Rekening 2022	Rekening 2023	Rekening 2024
Weerstandscapaciteit	16.409.934	20.173.938	18.661.802
Risico's	4.449.500	5.769.000	5.759.000
Weerstandsratio	**3,69**	**3,50**	**3,24**

Toelichting uitkomsten ratioberekening

De weerstandsratio is in de jaarrekening 2024 ten opzichte van de jaarrekening 2023 met 0,26 procentpunt afgenomen. Deze afname is veroorzaakt doordat de weerstandscapaciteit lager ligt dan in 2023. De risico's zijn nagenoeg gelijk gebleven. Geconstateerd wordt dat de ratio in 2024 boven de 2,0 blijft. Dit geeft aan dat het weerstandsvermogen uitstekend is.

Verplichte kengetallen

Om een oordeel te geven over de financiële positie van de gemeente zijn naast de berekening van het weerstandsvermogen de volgende belangrijke financiële kengetallen berekend.

Financiële kengetallen.

- De weerstandsratio;
- De schuldquote;
- De solvabiliteitsratio (vermogenspositie);
- De grondexploitatie;
- De structurele exploitatieruimte;
- De belastingcapaciteit;

Verhouding kengetallen in relatie tot de financiële positie

De provincie heeft een indeling gemaakt met een normering van deze kengetallen. Deze provinciale signaleringswaarden zijn ingedeeld in categorie A, B en C waarbij A het minst risicovol is en categorie C het meest risicovol.

Normen	A	B	C
Weerstandsratio	> 1,4	1,4 - 0,8	< 0,8
Netto schuldquote	< 90	90 - 130	> 130
Netto schuldquote gecorrigeerd	< 90	90 - 130	> 130
Solvabiliteitsratio	> 50	20 - 50	< 20
Grondexploitatie	< 20	20 -35	< 35
Structurele exploitatieruimte	> 0	0	< 0
Belastingcapaciteit	< 95	95 -105	> 105

Onderstaand zijn de uitkomsten vermeld van de voorgeschreven kengetallen.

Kengetallen	**Score**	**Begroting**		**Rekening**	
t.o.v. afgelopen jaar	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**	**2024**
Weerstandsratio	A	4,23	3,50	3,50	3,24
Netto schuldquote	A	39%	50%	20%	24%
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	A	34%	45%	16%	20%
Solvabiliteit	B	32%	33%	49%	42%
Grondexploitatie	A	2%	0%	0%	1%
Structurele exploitatie	A	3%	4%	7%	0%
Belastingcapaciteit (eigenaar) *	B	103%	101%	114%	105%
Belastingcapaciteit (huurder) **	A	55%	54%	55%	52%

*) De belastingcapaciteit zoals in de tabel weergegeven met 105% (100% is het gemiddelde) betreft de woonlasten (ozb, afval en riool) voor een eigenaar bewoner in onze gemeente. Daarmee staat onze gemeente op de 241e (vorig jaar 272) plaats van de totaal 349 (deel) gemeenten (bron: Coelo atlas 2024).
**) De belastingcapaciteit voor een huurder valt voor onze gemeente veel gunstiger uit. Deze is 52%, waarmee onze gemeente op de 11e (vorig jaar 14) plaats staat van de totaal 349 (deel) gemeenten (bron: Coelo atlas 2024).

Toelichting kengetallen

Weerstandsratio
Onder weerstandsratio verstaan we de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om onverwachte, niet begrote kosten te kunnen dekken. De weerstandsratio wordt berekend door het totaalbedrag aan weerstandscapaciteit te delen door het totaalbedrag van de risico's. De berekening van de weerstandsratio (vermogen gedeeld door risico's) levert als uitkomst een getal op (ratio).

Netto schuldquote
De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Bij de netto schuldquote worden de netto schulden gewogen ten opzichte van de baten. Met andere woorden, het geeft aan in hoeverre de begroting de schulden kan dragen.

Netto schuldquote gecorrigeerd
Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen van gelden wordt de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in hoeverre de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het aandeel van het eigen vermogen wordt afgezet tegen het totaal vermogen.

Grondexploitatie
Grondexploitatie kan een flinke impact hebben op de financiële positie van de gemeente. Deze ratio geeft aan in hoeverre de waarde van de gronden kan worden terugverdiend. Een ratio van 0 betekent dat er geen boekwaarde aanwezig is wat terugverdiend moet worden. Een ratio van 35 betekent dat de grondexploitatie als kwetsbaar wordt ervaren.

Structurele exploitatieruimte
Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. Bij een positief percentage zijn de structurele baten toereikend om de structurele lasten te dekken.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft een indicatie van de totale woonlasten van een meerpersoonshuishouden in vergelijking tot het landelijk gemiddelde van het voorgaande jaar. Een laag percentage (kleiner dan 100%) betekent dat de gemeente eenvoudig meer opbrengsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt, is een beleidskeuze.

Kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn duurzame goederen (assets) in de openbare ruimte die een lange economische levensduur hebben. Gemeentelijke kapitaalgoederen zijn te verdelen in goederen met maatschappelijk nut of economisch nut. Kapitaalgoederen met economisch nut hebben een winstoogmerk of genereren een opbrengst, terwijl daar bij maatschappelijk nut geen sprake van is.

In de paragraaf maken we onderscheid tussen de volgende kapitaalgoederen:
1. Wegen (ook openbare verlichting);
2. Groen (waaronder begraafplaatsen, sportvelden, speeltuinen);
3. Riolering;
4. Gebouwen;
5. Water (waaronder bruggen en duikers en watergangen).

IBOR

Tijdens de gemeenteraadsvergadering op 25 november 2021 is de beleidsnota over onderhoud en beheer van de openbare ruimte (IBOR) ter besluitvorming voorgelegd en unaniem door uw raad aangenomen. De nota IBOR gaat in op het onderhoud van wegen, groen, kunstwerken, openbare verlichting, water en meubilair. Per kapitaalgoed zijn de beleidsuitgangspunten, het areaal, de actuele kwaliteit en de onderhoudsniveaus beschreven. Tevens zijn de benodigde en beschikbare middelen weergegeven voor het in stand houden van de kapitaalgoederen. De nota is van toepassing tot en met 2028. Gewenste differentiaties in onderhoudsniveau en middelen zijn door verschillende fracties ter afweging voorgelegd en vastgesteld. In 2024 is gestart met de beleidsmatige tussenevaluatie van de nota IBOR. Deze zal in 2025 worden afgerond.

Geen achterstallig onderhoud

Volgens de notitie 'Materiële vaste activa' van de commissie BBV is er sprake van achterstallig onderhoud als er kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties voorkomen. Onze werkwijze ten aanzien van onderhoud is als volgt. Jaarlijks vindt een fysieke inspectie van de onderhoudstoestand plaats. Aan de hand van deze inspectie wordt een meerjaren onderhoudsprogramma (MJOP) per kapitaalgoed opgesteld. De MJOP is de basis voor het uit te voeren onderhoud in het begrotingsjaar. Indien kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties dreigen te ontstaan, dan wordt in de MJOP een hoge prioriteit hieraan gegeven en wordt dit direct in het begrotingsjaar uitgevoerd. Door deze werkwijze te volgen is er geen achterstallig onderhoud zoals in het BBV is verwoord en is het ook niet noodzakelijk een voorziening achterstallig onderhoud op te nemen.

Beleids- en beheerstukken
In onderstaande tabel zijn de geldende beleid- en beheerstukken samengevat. Er valt op te merken dat sommige plannen al lange tijd geleden zijn vastgesteld. Na de vaststelling van IBOR zijn we voortvarend aan de slag gegaan met de ontwikkelagenda en is in 2024 vanuit verschillende beleidsvelden (met * aanduiding) geactualiseerd beleid voorgelegd.

Kapitaalgoed	Beleids- en beheerstuk
Algemeen	Kern en kader/leefgebied beleid
	Leefgebied buitensport
	Beleidsnota IBOR 2020-2028
Wegen	Beleidsplan wegenonderhoud 2018-2023 'Van planning tot uitvoering'
	Beleidsplan 'Licht in de openbare ruimte'
Groen	Groenvisie Borger-Odoorn
	Visie Ruimte voor de laatste rustplaats 2008-2018
Riolering	Beleidsnota rioleringen in GRP 2023-2029
Gebouwen	Vastgoedbeleid, deelnota gebouwen
	Kadernota vastgoedbeleid
Water	Beleidsnota water, onderdeel GRP 2023-2029
	Beleidsplan Bruggen / droge kunstwerken *

Investeringen
Kapitaalgoederen gaan langere tijd mee, maar daarvoor is onderhoud noodzakelijk. In het BBV is vastgelegd dat groot onderhoud aan kapitaalgoederen met economisch en maatschappelijk nut moet worden geactiveerd. Dat betekent dat de totale last van de investering niet in één keer in de exploitatie wordt gedragen, maar dat het kapitaalgoed als een bezitting op de balans wordt geplaatst en over meerdere jaren wordt afgeschreven in de exploitatie. In onderstaande tabel staan de uitgangspunten omschreven die wij hanteren bij het afschrijven van kapitaalgoederen.

Grens van investeren	Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd.
Toerekenen rente	2,5%
Afschrijvingsmethodiek	Lineair afschrijven tot nihil.
Afschrijvingstermijn	Varieert van 3 tot 60 jaar. Per type kapitaalgoed is dit vastgelegd in financiële verordening.
Start afschrijving	Begroting: Op het moment dat het budget beschikbaar is gesteld. Realisatie: Op 1 januari van het jaar volgend op de afronding/uitvoering van het werk.
Restwaarde	Geen, vanwege afschrijving tot nihil.

Uitgangspunt in ons beleid is dat investeringen in openbaar gebied (riool, wegen, groen) zoveel mogelijk gecombineerd worden uitgevoerd.

Vastgoed & Geld

In 2024 was een totaal bedrag van € 277.920 beschikbaar voor het uitvoeren van extra onderhoudsprojecten voor groen en gebouwen. Ieder jaar wordt het budget verhoogd met € 25.000 (60% voor groen en 40% voor gebouwen).
De volgende bedragen waren beschikbaar in 2024:

Omschrijving	Percentage	2024
Groen	60%	161.320
Gebouwen	40%	116.600
Totaal:	**100%**	**277.920**

In de subparagraaf wegen worden de uitgevoerde projecten aangegeven.
In de subparagraaf groen noemen we de projecten die zijn uitgevoerd met de beschikbare middelen voor groen. Het budget voor gebouwen is ingezet voor de uitvoering van het onderhoud op grond van de opgestelde meerjarenonderhoudsprogramma's (MJOP's) voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.

Wegen

Het wegenonderhoud is onderverdeeld in klein onderhoud en groot onderhoud. Onder klein onderhoud wordt verstaan: het aanbrengen van slijtlagen, het dichten van kleine gaten en het aanpakken van voorkomende calamiteiten. De grootschalige onderhoudsprojecten vallen onder het groot onderhoud en staan op de meerjarenplanning. Deze meerjarenplanning geeft een technisch en financieel beeld van de onderhoudsprojecten voor de komende drie jaar.
In het voorjaar van 2024 is de meerjarenplanning opnieuw vastgesteld door het college en ter informatie aangeboden aan de raad. Daarnaast is een keuze gemaakt van de uit te voeren werken in 2024. In 2024 zijn de volgende wegenprojecten opgestart:

Financiën

Project	Begroot	Werkelijk	Status 31-12-2024
Herstel onverharde paden	35.000	33.904	Gereed
Herstel voetpad Westeresweg Exloo (combinatie nutsbedr)	45.000	48.938	Gereed
Herstel klinkerwegen diverse plattelandswegen	55.000	46.697	Gereed (1)
Herstel betonnen geleider Valthermond (proefproject)	50.000	920	In voorbereiding
Verbetertraject voetpaden gehele gemeente	81.250	80.467	In uitvoering (2)
Zuiderdiep/Hoofdstr (D. M'weg-Noorderstr) Buinerveen	713.000	11.086	In uitvoering
Hoofdstraat (Boslaan - Douglaslaan) Exloo	335.000	29.955	In voorbereiding
Zijtak (Torenwijk - zijweg huisnr. 5) Odoornerveen	335.000	255.193	In uitvoering (1)
Achterweg (Torenwijk - Langeveensdijk) Odoornerveen	269.500	199.040	In uitvoering (1)
Valtherdijk (Valtherbl-z - overgang asfalt) Valthermond	87.000	87.376	Gereed
Hoofdstraat (Gasselterstr - asfalt Lemenweg) Drouwen	25.000	3.942	In uitvoering (3)
Parklaan (Noorderdiep - Vijverlaan) Nieuw-Buinen	110.000	110.000	Gereed
Zeelandstreekje Drouwenermond (combinatie nutsbedr)	159.000	183.626	Gereed
Klinkerrijbaan N374 (t.h.v. plein) Borger	150.000	149.890	In voorbereiding
Beukenlaan Nieuw Buinen (wegenbijdrage rioolproject)	37.000	38.032	Gereed
Totaal opgestarte projecten	2.486.750	1.279.066	

(1) Conform beleid investeren we circa € 400.000 per jaar in plattelandswegen.
(2) Dit project wordt in 3 fasen uitgevoerd: 2023, 2024 en 2025.
(3) Het betreft een voorbereidingskrediet; uitvoering staat gepland voor 2025.

Financiering wegenonderhoud
Op basis van het beleidsplan wegen 2018-2024 is jaarlijks circa € 2.400.000 nodig voor het onderhoud van de verhardingen. In de begroting is een structureel bedrag van € 2.463.810 beschikbaar (groot en klein onderhoud samen).
Bij projecten waar ook de riolering wordt verbeterd, wordt het budget van de wegaanpassing in het GRP ondergebracht. Dit jaar speelde dat bij de Anne de Vriesstraat in Tweede Exloërmond. Dit is onderdeel van een wijkherinrichting, uitgevoerd in samenwerking met de Woonservice.

Speerpunt onderhoud 2024
1. Hoofdstraat/Zuiderdiep Nieuw-Buinen (Noorderstraat - Drentse Mondenweg).
De reconstructie behelst de vernieuwing van het totale wegprofiel (weg, voetpad, parkeerstrook en groen). Het plan is technisch voorbereid in samenspraak met de aanwonenden en belanghebbenden. Uitvoering is gestart en loopt gedeeltelijk door in 2025.
2. Herstel van de voetpaden (2023-2025)
Uw raad heeft voor de jaren 2023, 2024 en 2025 een totaalbedrag van € 305.000,- beschikbaar gesteld om de kwaliteit van de voetpaden in de hele gemeente te verbeteren.
De werkzaamheden voor 2024 zijn inmiddels afgerond.

Openbare verlichting

Vervanging van de openbare verlichting vindt zo mogelijk plaats bij reconstructiewerkzaamheden aan de weg en is vastgelegd in het gemeentelijke verlichtingsplan. De financiering hiervan is geregeld in de exploitatiebegroting. Vanaf 2019 is structureel € 225.000 beschikbaar voor verbetering van de openbare verlichting. Het gaat om een kostendekkende financiering tot 2027. De volgende projecten zijn in 2024 opgepakt.

Project	Begroot	Werkelijk	Status 31-12-2024
Zuiderdiep/Hoofdstraat (D. M'weg - Noorderstr) NB	15.000	16.798	In uitvoering (1)
Vervangen PL binnen de bebouwde kommen	170.000	0	In uitvoering (2)
Totaal opgestarte projecten	**185.000**	**16.798**	

(1) Betreft aanpassingen i.c.m. wegreconstructie,
(2) Combinatie met het project verduurzaming van de openbare verlichtingsinstallatie (zie 2e tabel).

Verduurzaming openbare verlichting
In 2019 is uw raad akkoord gegaan met de verduurzaming van de openbare verlichtingsinstallatie in de komende 6 jaar. Dit betekent het ombouwen van alle energie onzuinige (niet PL) verlichting naar LED. De volgende projecten zijn in 2024 opgepakt:

Project	Begroot	Werkelijk	Status 31-12-2024
Vervangen oude armaturen (249 st)	123.600	78.426	In uitvoering
Vervangen oude masten (163 stuks)	111.375	42.342	In uitvoering
Totaal opgestarte projecten	**234.975**	**120.768**	

Groen

Gemeentelijk bezit
Gemeentelijk groen

Omschrijving	Eenheid	Aantal 2024
Bos (plantsoen) en heide	m2	3.020.805
Heesters, vaste planten en hagen	m2	103.375
Gras, gazon en bermen	m2	5.357.768
Sportvelden (25*8500)	m2	214.600
Bermsloten en schouwsloten	m1	500.812
Vijvers en natuurvriendelijke oevers	m2	189.895
Volkstuinen	m2	10.287
In gebruik gegeven grond	m2	381.182
Laanbomen	st	42.000

Beleid
In 2024 is de Groenvisie gereed gemaakt voor besluitvorming. Begin 2025 is een nieuwe Groenvisie vastgesteld. Vijf waarden, Biodiversiteit, Klimaatbestendigheid, Identiteit & Beleving, Gezondheid & Welzijn en Samenwerking & Organisatie vormen de rode draad in deze visie. In 2024 is al gestart met de vertaling van de Groenvisie, zoals het opstellen van beheerplannen. In het beleidsstuk Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) zijn keuzes gemaakt omtrent onderhoudsniveau en financiën. Het onderhoudsniveau voor het groen is vastgesteld op niveau C, sierheesters en gras binnen de kom onderhouden we niveau op B, begraafplaatsen onderhouden we op niveau A.

Beheer en onderhoud
Het dagelijks onderhoud van de openbare ruimte en het snoeien van bomen wordt grotendeels uitgevoerd door de buitendienst. Het grasmaaien binnen de bebouwde kom en een deel van de onkruidbeheersing wordt uitbesteed aan de sw-bedrijven Wedeka en Emco. In 2024 is het openbaar groen totaal vier keer, door daartoe opgeleide medewerkers van de buitendienst, geschouwd en is geconcludeerd dat het overgrote deel van het beheer en onderhoud conform afspraak is uitgevoerd.

Achterstallig groenonderhoud en renovatie
De technische achterstanden in het groen (versleten groen) zijn in alle kernen in beeld gebracht en in 2023 is gestart met de vernieuwing van dit groen. Ook in 2024 zijn diverse projecten gestart om het groen renoveren.

Data op orde blijft aandacht vragen
Continu wordt de data van de openbare ruimte gecontroleerd en bijgewerkt waardoor de kwaliteit van de data sterk is verbeterd. De gegevens zijn gekoppeld met de BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie) maar vraagt na elke mutatie in de buitenruimte bijwerking van de data. We werken met hulpprogrammatuur voor bomenbeheer en het bestrijden van de eikenprocessierups.

Financiën
De reguliere onderhoudsbudgetten voor groen waren in 2024 over het algemeen toereikend.

In 2024 liepen diverse projecten:

Project	Begroot	Werkelijk	Status
			31-12-2024
Buinerweg (Dorpsstraat- komgrens) Ees	€ 10.000	€ 2.696	In uitvoering
Hoofdstraat Odoorn (zuid komportaal)	€ 5.000	€ 1.443	In uitvoering
Valtherweg - Exloërweg (Exloo-Valthe)	€ 20.000	€ 7.625	In uitvoering
Trechterbeker Borger	€ 12.000	€ 1.129	In uitvoering
Natuurpark Aukje Wolf Valthermond	€ 138.000	€103.542	In uitvoering
Groen Zuiderdiep/ Hoofdstraat (deelproject) Nieuw-Buinen	€ 67.500	-€ 21.695	In uitvoering
Groen Zuiderdiep/Hoofdstraat (Dr. M'weg-N'str)	€ 210.000	- € 497	In uitvoering
Groen A. de Vriesstraat 2e Exloërmond	€ 30.000	€10.010	In uitvoering
Begoniastraat (2/3 weg-Parkl.) Nw-Buinen	€ 90.000	€ 64.593	In uitvoering
Parklaan (parallelweg/2e fase)	€ 75.000	€ 20.414	In uitvoering
Daalkampen II	€ 142.000	€ 3.459	In uitvoering
Drouwen (totaal)	€ 52.000	€ 4.554	In uitvoering
Dalkampen Borger	€ 30.000	€ 0	In uitvoering
72e laan Valthermond, Groen	€ 55.000	€ 55.021	Afgerond
Zuiderdiep Valthermond (Dr. M'weg - Kavelingen)	€ 63.740	€ 47.258	Afgerond
Begraafplaatsen fase 2 Urnenvoorziening	€ 61.613	€ 115	In voorbereiding
Begraafplaatsen fase 2 Urnentuin	€ 0	€ 0	In voorbereiding
Begraafplaatsen fase 2 Groen	€ 115.000	€ 24.882	In uitvoering
Begraafplaatsen fase 2 Verharding	€ 188.808	€ 164.374	In uitvoering
2e Exloërmond totale kern	€ 58.000	€ 58.231	Afgerond
2e Exloërmond Exloerkijl-Zuid	€ 74.000	€ 16.784	In uitvoering
Noorderdiep Brughuus Valthermond	€ 100.000	€ 100.047	Afgerond
Valthermond totale kern	€ 113.000	€ 113.000	Afgerond

Westeresch/Noorderesch Exloo	€ 110.000	€ 1.005	In voorbereiding
Langhieten I/Oosterveld Odoorn	€ 216.000	€ 110.198	In uitvoering
Lisdodde/Kalmoes/Krabbescheer Nieuw-Buinen	€ 210.000	€ 69.040	In uitvoering
Wollegras/Valkruid Nieuw-Buinen	€ 126.000	€ 40.328	In uitvoering
Zuiderdiep/Noorderdiep ged Mondenweg-Dwarsdiep	€ 84.000	€ 21.312	In uitvoering
Hoofdstraat (Bos-Douglaslaan) Exloo	€ 60.000	€ 61	In uitvoering
Beukenlaan Nieuw-Buinen	€ 30.000	€ 9.455	In uitvoering
Groen Z'diep 2e Mond (gem.grens-nr. 374),	€ 110.000	€ 98.435	In uitvoering
Totaal	**€2.546.661**	**€1.126.819**	

Begraafplaatsen

Beleid

Voor de begraafplaatsen is in maart 2008 de visie begraafplaatsen Ruimte voor de laatste rustplaats vastgesteld. Dit beleid is nader uitgewerkt in een ruimtelijke Inrichtingsvisie begraafplaatsen Borger-Odoorn voor alle acht begraafplaatsen. In 2024 is gestart met het opstellen van een nieuw toekomstbestendig begraafplaatsenbeleid. De verwachting is dat dit eind 2025 afgerond wordt.

Kengetallen

Omschrijving	Aantal 2021	Aantal 2022	Aantal 2023	Aantal 2024
Overledenen personen ingeschreven in Borger-Odoorn	285	323	294	309
Begraafplaatsen	8	8	8	8
Begrafenissen	56	69	63	60
Bijzettingen urnen	19	20	17	17
Asverstrooiingen			3	2

Beheer en onderhoud

Voor begraafplaatsen is het onderhoudsniveau voor groen vastgesteld op niveau A conform het CROW. Voor gebouwen op de begraafplaatsen is dit vastgesteld op conditieniveau 2 (goed niveau). Het beeld op de begraafplaatsen voldoet aan het vastgestelde kwaliteitsniveau.

Project urnentuin Borger

In 2024 is gestart met de voorbereiding van het project om de huidige urnennissen op de begraafplaats in Borger te vervangen en de capaciteit voor nieuwe asbestemmingen uit te breiden. Dit is mogelijk door een nieuwe urnengraventuin aan te leggen. De uitvoering start in 2025.

Financiën

Het totale budget voor begraven excl. de inkomsten uit grafrechten en de vergoedingen onderhoud graven bedroeg in 2024 € 403.972. Voor inhuur derden en leveranties is een bedrag opgenomen van € 77.877.

Sportvelden

Beleidskader

In 2010 is de sport en beweegnota Sport zet in beweging vastgesteld. Hierin is op hoofdlijnen aangegeven welke kant we als gemeente uit willen met voetbal. In de beleidsnotitie Leefgebied en sport uit 2014 zijn kaders aangegeven hoe de gemeente omgaat met (met name de accommodaties van) voetbal en tennis. Beide nota's zijn geëvalueerd met de verenigingen en in 2022 opnieuw door de gemeenteraad vastgesteld.

Kengetallen

Omschrijving	Aantal
Sportparken	10
Wedstrijdvelden	18
Trainingsvelden	7,5

Beheer en onderhoud

In 2022 is een bestek voor alle (groot) onderhoudswerkzaamheden aan de sportvelden opgesteld en aanbesteed voor een periode van twee jaren met een mogelijkheid om drie maal met een jaar verlengen. Bouma Sport en Groen voert ook nu weer de onderhoudswerkzaamheden uit. Betere afspraken in het contract en wijzigingen in de organisatie bij Bouma hebben voor betere dienstverlening gezorgd.
De kwaliteitseis voor de sportvelden is dat zij moeten voldoen aan de KNVB-norm. De eigen dienst onderhoudt de singels en bomen op en rondom de sportvelden. De verenigingen zorgen zelf voor klein onderhoud, zoals het speelklaar maken van de velden, belijning aanbrengen, zwerfafval verwijderen, afvalbakken legen, overhangend groen terugsnoeien etc. Daarnaast wordt door een aantal verenigingen boventallige sportvelden die zij willen blijven gebruiken, zelf onderhouden. Deze boventallige velden zijn in 2014 uit het gemeentelijk onderhoud genomen. Alle sportvelden (bestek en boventallig) worden regelmatig gecontroleerd op de KNVB-norm. Een keer in de drie jaar wordt de kwaliteit bepaald door ISA-sport, waarbij de sportvelden worden beoordeeld op bodem, waterhuishouding, vlakheid en grasbestand. Hiervan wordt een kwaliteitszorgrapportage per veld opgesteld, waarin een onderhouds- en bemestingsadvies per veld wordt gegeven.

Werkzaamheden 2024

Het voorjaar van 2024 was aansluitend het najaar 2023 koud en vochtig, waarbij de nacht temperaturen laag bleven. Dit had tot gevolg dat de grasmat niet groeide. Uiteraard werden de velden wel gebruikt waardoor de grasmat meer uitgespeeld werd en oneffenheden werden ervaren. Het natte seizoen bleef parten spelen tot aan de zomerstop. Hierdoor moest er veel energie in de velden gestopt worden om deze bespeelbaar te houden. Dit zagen we vooral terug in de bemesting welke door de aanhoudende regen als sneeuw voor de zon leek te verdwenen. Door de regenval trad er veel verdichting op waardoor er meer belucht moest worden. De in 2023, rond de zomerstop, gerenoveerde toplagen van de hoofdvelden in Nieuw-Buinen en Valthermond waren door de slechte weersomstandigheden pas na de zomerstop van 2024 te gebruiken. Vanaf juli werden de weersomstandigheden beter zodat het groot onderhoud goed kon worden uitgevoerd. Het najaar verliep qua weersomstandigheden goed, dit toonde zich in sterke velden met een goede grasmat.

Financiën
Voor het uitbesteden van de onderhoudswerkzaamheden aan de sportvelden is een budget begroot van € 144.429,-. De indexeringskosten bedroegen over het onderhoudsjaar maart 2023 tot maart 2025 €9.104,01 excl. BTW. Hierdoor is het budget overschreden. De bedragen worden ook de komende jaren geïndexeerd conform de geldende CBS index.

Voor de renovatie van de velden en de beregening op de kerncomplexen en de niet kerncomplexen is in totaal € 300.250 gereserveerd. In 2024 is een kleine start gemaakt met deze werkzaamheden. In 2025 zullen deze werkzaamheden voorgezet worden.

Speeltuinen

Beleidskader
In de nota speelruimtebeleid Ruimte voor jou zijn de hoofdlijnen bepaald voor het spelen en ontmoeten. Om uitvoering te kunnen geven aan de nota is het uitvoeringsplan Ruimte voor jou 2010-2017 opgesteld en vastgesteld in 2010.

Kengetallen

Omschrijving	Aantal 2024
Speeltoestellen	335 incl. zwembaden
Locaties, beheer verenigingen	39 excl. zwembaden
Locaties, beheer gemeente	14 excl. zwembaden

Beheer en onderhoud
Nieuwe en bestaande speeltuinen moeten voldoen aan het Warenwetbesluit Attractie en Speeltoestellen (WAS). Beheer en onderhoud wordt zoveel mogelijk door bewoners op eigen kracht uitgevoerd. Vanaf 2021 maakt men gebruik van een nieuw beheersysteem om de logboekregistraties in bij te houden. Daarnaast worden alle toestellen twee keer per jaar door een externe inspecteur beoordeeld. Het algehele beeld is dat de speeltuinen veilig zijn en er geen acuut gevaarlijke situaties aanwezig zijn. In 2024 waren 30 speeltuinverenigingen actief.

Onderhoud en renovatie
Bij speeltuinen is in beperkte mate achterstallig onderhoud geconstateerd. Dit leidt niet tot gevaarlijke situaties, maar behoeft wel de aandacht. Renovatie van toestellen en speeltuinvernieuwing wordt door de beheerders in overleg met de gemeente uitgevoerd. De gemeente stelt voor de vervanging van speeltoestellen een subsidie beschikbaar. In de speeltuinen Kindervreugd, Florapark (Nieuw-Buinen), Rondom 60 (Valthermond) en Hunzedal (Borger) lopen nog initiatieven om de speeltuinen (deels) te vernieuwen. Op de openbare schoolplein rondom het MFA Hunzehuys worden in 2025 extra speeltoestellen geplaatst als onderdeel van het project om schoolpleinen te vergroenen.

Financiën
Het totale budget voor speeltuinen bedraagt € 71.269. Dit budget is op dit moment voldoende om de toestellen goed te onderhouden en veiligheid te garanderen. Er moeten de komende jaren veel toestellen vervangen worden gezien de leeftijd. Er was vanuit het uitvoeringsplan jaarlijks € 20.000 beschikbaar gesteld voor nieuwe initiatieven. Dit budget is er vanaf 2016 niet meer. Dit betekent dat er geen financiële ruimte is voor nieuwe speellocaties behalve in uitbreidingsplannen. Daarvoor is budget in de exploitatieopzet meegenomen. Voor het onderhoud van nieuwe speellocaties is geen structureel budget gereserveerd.

Riolering

Beleidskader

Goede riolering, voor de inzameling en het transport van (afval)water, is nodig voor de bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het beperken van wateroverlast. In het Gemeentelijke RioleringsPlan (GRP) staat hoe de gemeente met deze zorgplichten omgaat.
Het GRP 2023-2029 is eind 2022 vastgesteld door de raad.

Functiegericht beheer

In 2020 is de omschakeling naar het functiegericht beheer opgestart.
Bij functiegericht beheer wordt naar de functie van de riolering gekeken en naar de gevolgen van het falen van de riolering. Afhankelijk van de classificatie van de functie van de riolering worden er constructieve eisen gesteld aan de riolering. Per 2022 is het functiegericht beheer volledig geïmplementeerd.

Onderhoudsniveau

Riolering wordt 30 jaar na aanleg voor het eerst middels een video-inspectie geïnspecteerd. Vervolgens wordt de inspectie om de 10 jaar herhaald. De inspecties worden gecombineerd met het reinigen van de riolering. Op basis van de inspectie wordt het onderhouds- en vervangingsprogramma opgezet.

Het klein onderhoud bestaat uit het oplossen van doorstekende inlaten, het frezen van ingegroeide wortels en het repareren van kleine scheuren en lekken. Het groot onderhoud bestaat uit vervangingswerkzaamheden of relining van bestaande leidingen. Deze projecten vindt u terug op de meerjarenplanning REAL. Bij rioolvervanging gaat de voorkeur uit naar een gecombineerde aanpak met de bovengrondse inrichting.

Beheer en onderhoud

Kolken reiniging en onderhoud gemalen wordt door BORG uitgevoerd. Kleine riool reparaties en vervanging worden door BORG uitgevoerd. De grotere onderhouds- en vervangingswerkzaamheden worden door derden uitgevoerd. Reiniging en inspectie van riolering vindt plaats door derden via een meerjarig onderhoudscontract.

Klimaatadaptatie

Het deel van klimaatadaptatie dat vanuit de zorgplichten bij de taken voor riolering en water hoort, is meegenomen in het GRP. Het vakgebied riolering en water is nauw betrokken bij het onderdeel wateroverlast.

Drinkwater

Vanuit discipline Riolering zijn we extra alert op lekkende riolen in drinkwatergebieden. De riolen in deze gebieden inspecteren we vaker en we grijpen sneller in.

Kengetallen
In onderstaande tabel zijn verschillende eenheden die betrekking hebben op riolering opgenomen.

Omschrijving	Eenheid	Aantal
Vrijverval riolering	km	288
Drukriool (vrijverval)	km	23
Persriolering	km	110
Rioolgemalen	st	47
Minigemalen (buitengebied)	st	443
Poldergemalen	st	4
Bergbezinkbassin	st	1
Overstorten gemengde stelsel	st	44
Huisaansluitingen (cf. rioolheffing)	st	12.770
Straatkolken	st	11.125
Iba's	st	90
Infiltratievoorzieningen	st	700

Financiën
Het onderhoud en de vervanging van het riool, inclusief afkoppelen, is kostendekkend gemaakt via het GRP. De financiële paragraaf die bij het GRP hoort, gaat uit van een jaarlijkse stijging van de rioolheffing van 0,75%.

Reserves en voorzieningen riolering
Voor de opvang van pieken in het toekomstig onderhoud wordt een voorziening opgebouwd. De stortingen hierin zijn opgenomen in het GRP. De stand van de voorziening per 31-12-2024 bedraagt € 1.550.011. Hiervan is € 300.000 geoormerkt voor lopende investeringen.
In de loop van de jaren is ook een reserve opgebouwd. Deze wordt volledig gevoed door efficiëncy voordelen in de kosten en door hogere baten. De stand van de reserve per 31-12-2024 bedraagt € 411.415.

Gebouwen

Tabel 12. Kengetallen gebouwen

Kern	Aantal eind 2024
Gemeentelijk vastgoed	5
Maatschappelijk vastgoed	4
Binnensport	6
Buitensport	8
Zwembaden	0
Onderwijs	3
Strategisch vastgoed	8
Diversen	10
Totaal aantal objecten	44

Beleidskader
In 2024 zijn zowel Sportpark Odoorn als sporthal de Koel in Borger opgeleverd. In beide gevallen was er sprake van sloop en nieuwbouw. Het clubgebouw van SV HOVC in Odoorn is daarbij geprivatiseerd en behoort dus niet meer tot de gemeentelijke vastgoedportefeuille.

De nauwe samenwerking met Emmen is voortgezet. De gemeente Emmen heeft ook in 2024 mede geadviseerd in de keuzes van het planmatig onderhoud. De veiligheid, bedrijfsvoering en technische levensduur zijn primair richtinggevend geweest bij het maken van deze keuzes.
De budgetten in 2024 voor correctief en preventief onderhoud zijn in lijn met de uitgaven van de afgelopen jaren.

Onderhoudsniveau
In 2024 waren er geen onderhoudskosten voor het clubgebouw van SV HOVC en sporthal de Koel in verband met de sloop en nieuwbouw van beide complexen.
SV HOVC is sinds de privatisering in 2024 zelf verantwoordelijk voor het onderhoud van hun clubgebouw. Deze kosten komen niet langer ten laste van het onderhoudsbudget van de gemeente.
In 2025 zullen er ook weinig tot geen onderhoudskosten zijn aan de Koel, omdat nagenoeg alles nog binnen de garantietermijn valt.

De prijzen van (bouw) materialen zijn gestabiliseerd, maar de loonkosten in de bouw zijn met gemiddeld 9% gestegen.
De verwachting dat met het vernieuwen, afstoten en de sloop/nieuwbouw van enkele gebouwen, de onderhoudskosten op termijn zullen dalen. Hierdoor zal het onderhoudsbudget de komende jaren beter passend zijn. Met name correctief onderhoud zal lager uitvallen.
De kosten voor planmatig onderhoud zullen voorlopig nog hoger uitvallen om de inhaalslag die nodig is te kunnen maken.

Financiën
Voor het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed was in het jaar 2024 € 950.000,- (structureel+incidenteel) inclusief ambtelijke inzet van de gemeente Emmen beschikbaar.

Water

5.1 Bruggen

Spoedherstel 2 verkeersbruggen
Bij een tweetal verkeersbruggen is groot onderhoud uitgevoerd. Het betreft de Scholtenbrug in Odoornerveen en de brug over het kanaal Buinen - Schoonoord in de Eeserstraat in Borger.

Beheer en onderhoud
Dit jaar zijn verschillende slechte dekplanken en leuningen vervangen. Verder heeft de reguliere schoonmaakronde plaatsgevonden.

Meerjarenbeleid bruggen
Dit jaar heeft de gemeenteraad het beleidsplan bruggen 2024-2028 vastgesteld. Hierin is het te verwachten onderhoud in beeld gebracht voor de komende 5 jaar. Het gaat hierbij om vervangen van brughoofden, brugdekken, bekleding, houten damwanden, remmingswerken, schilderwerk en schoonmaak. Vervanging van bruggen is hierin niet meegenomen.

Financiering meerjarenplanning
Vanuit de begroting is een structureel bedrag beschikbaar van € 70.539,- voor het uitvoeren van regulier onderhoud. De jaarlijkse kosten voor groot onderhoud (€ 9.775,-) is opgenomen op de MJIP.

Duikers en watergangen

Beheer en onderhoud
Het onderhoud aan watergangen en duikers wordt uitgevoerd door de buitendienst.

Beleid
De watergangen worden onderverdeeld in bermsloten en schouwsloten. Op de belangrijkste waterafvoerende sloten heeft het waterschap een schouwplicht opgelegd. Jaarlijks, voor 15 november, dienen deze watergangen te zijn onderhouden.

Financiën
De kosten voor het onderhoud aan watergangen en duikers worden gedekt vanuit GRP.

Financiering

Algemeen

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten en investeringen wordt uitgegaan van integrale financiering. Dat wil zeggen dat voortdurend wordt gekeken naar de totale financieringsbehoefte van de gemeente. De financiering met externe financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk beperkt door vooral de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken om het renteresultaat optimaal te maken. Bij de huidige verwachtingen over de renteontwikkeling wordt ook met kort geld gefinancierd, omdat de rente hiervan nog steeds uitzonderlijk laag is. Financiering voor een periode van langer dan een jaar wordt alleen aangetrokken voor de uitoefening van de publieke taak. De termijn wordt daarbij bepaald door te kijken naar de aard van de te financieren investeringen, de resterende looptijd van de bestaande leningen en de te betalen rentepercentages bij de verschillende looptijden van de leningen.

De investeringen in vaste activa en de beschikbare financieringsmiddelen op lange termijn staan in het volgende overzicht.

Financieringspositie	**saldo per 01-01-2024**	**mutaties in 2024**	**saldo per 31-12-2024**
Vaste activa	69.978.542	8.450.023	78.428.565
Totaal vaste activa	**69.978.542**	**8.450.023**	**78.428.565**
Reserves	45.204.176	1.180.976	46.385.152
Voorzieningen	4.659.185	1.461.561	6.120.746
Langlopende leningen o/g	22.093.759	11.321.503	33.415.262
Totaal vaste passiva	**71.957.120**	**13.964.040**	**85.921.160**
Financieringspositie	**1.978.578**	**5.514.017**	**7.492.595**

De financieringspositie is in 2024 toegenomen met een bedrag van € 5.514.017.
Dit resulteert in een financieringsoverschot van € 7.492.595 per 31 december 2024.

Financieringspositie (overschot) 01 januari 2024	**€ 1.978.578**
De financieringspositie in het verslagjaar is gedaald door:	
- Een afname van de vaste activa met een bedrag van	€ - 8.450.023
De financieringspositie in het verslagjaar is gestegen door:	
- Een toename van de reserves met een bedrag van (incl. resultaat)	€ 1.180.976
- Een toename van de langlopende leningen met een bedrag van	€ 11.321.503
- Een toename van de voorzieningen met een bedrag van	€ 1.461.561
Financieringspositie (overschot) 31 december 2024	**€ 7.492.595**

In het volgende overzicht wordt het verloop van de financieringspositie nader weergegeven.

Omschrijving	Besteding middelen	Herkomst middelen
Immateriële vaste activa, netto investeringen	243.310	
Immateriële vaste activa, afschrijvingen		5.328
Materiële vaste activa, netto investeringen	12.283.751	
Materiële vaste activa, afschrijvingen		4.125.547
Financiële vaste activa, netto investeringen	93.821	
Financiële vaste activa, aflossingen		39.984
Mutatie vaste activa	**12.620.882**	**4.170.859**
Algemene reserve, toename		801.532
Algemene reserve, afname	3.697.000	
Bestemmingsreserves, toename		14.388.575
Bestemmingsreserves, afname	12.570.534	
Rekeningresultaat 2024		2.258.403
Mutatie eigen vermogen	**16.267.534**	**17.448.510**
Voorzieningen, toename		1.797.799
Voorzieningen, afname	336.238	
Waarborgsommen o/g, opname		15.000.283
Langlopende geldleningen o/g, aflossingen	3.678.780	
Mutatie vreemd vermogen	**4.015.018**	**16.798.082**
Totaal	**32.903.434**	**38.417.451**
Saldo: besteding minus herkomst	**5.514.017**	

Renterisico

Renterisico korte schuld

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) is het vermijden van grote schommelingen in de rentelasten van openbare lichamen. Schommelingen in de rente van kortlopende schulden hebben een directe invloed op de rentelasten. Met de kasgeldlimiet stelt de wet een grens aan de financiering met kortlopende geldleningen. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal en bedraagt voor 2024 afgerond
€ 7,6 miljoen.
Het financieringsoverschot van de vaste activa eind 2024 bedraagt zoals eerder genoemd € 7.492.595.

Renterisico vast schuld / Renterisiconorm

Het renterisico op de vaste schuld gaat over het renterisico dat wordt gelopen over geldleningen die zijn afgesloten voor een looptijd van minimaal een jaar of langer. Dit renterisico moet voldoen aan de renterisiconorm die hiervoor wettelijk is voorgeschreven.
Deze renterisiconorm houdt in dat niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering en/of een renteherziening in aanmerking mag komen. Voor onze gemeente betekent dit voor het jaar 2024 een bedrag van € 17.862.404. Dit is namelijk 20% van het begrotingstotaal van de begroting 2024 van € 89.812.020.

Schematisch kan onze ruimte onder de risiconorm als volgt worden berekend:

Berekening Renterisiconorm vaste schuld	**Bedrag**
Renterisico op onze vaste schuld	
1. Netto renteherziening op vaste schuld	0
2. Betaalde aflossingen	3.678.780
3. Renterisico op onze vaste schuld (1+2)	**3.678.780**
Renterisiconorm	
4a. Begrotingstotaal 2024	89.812.020
4b Het hiervoor vastgesteld percentage	20%
4. Renterisiconorm (4a * 4b)	17.862.404
Toets Renterisiconorm	
5a Ruimte onder renterisiconorm (4-3)	**14.183.624**

Uit de tabel blijkt, dat in 2024 geen sprake is van een overschrijding van de renterisiconorm.
Geconcludeerd kan worden dat er voldoende ruimte in 2024 aanwezig is om binnen de renterisiconorm de investeringen te kunnen financieren met langlopende leningen.

Bedrijfsvoering

Deze paragraaf beschrijft hoe we invulling geven aan de bedrijfsvoering van onze organisatie. Een goede bedrijfsvoering is een basisvoorwaarde om de organisatiedoelstellingen te behalen. In de thema's is beschreven 'Wat we willen bereiken' en 'Wat we daarvoor gaan doen'. In deze paragraaf geven wij aan 'Hoe' we de dingen als organisatie doen, vanuit welke filosofie we dat doen en welke instrumenten wij hiervoor inzetten.

Organisatieontwikkeling

De organisatie heeft een ontwikkeling doorgemaakt gebaseerd op onder andere het Koersdocument (2018-2023) en de Swingende Tent. Er zijn grote stappen gezet in professionaliteit, processen en sturing van de organisatie en het in balans brengen en houden van ambities en realisatievermogen.

Met de komst van de nieuwe gemeentesecretaris/algemeen directeur in september 2024 staat de verdere doorontwikkeling van de organisatie in 2025 op de agenda.

Strategisch vermogen

In 2024 hebben we ingezet op het verder ontwikkelen van projectmatig en programmamatig werken. Bij nieuwe opdrachten maken we een welbewuste en weloverwogen afweging of de opdracht in een project of programma wordt opgepakt of dat dit binnen een afdeling kan worden gerealiseerd. Ook hebben we de werkwijze van portfoliomanagement verder uitgewerkt en geïmplementeerd.

Integraal en opgavegericht werken

Door meer project- en programmamatig te werken hebben we een versnelling kunnen brengen in het integraal werken. Ook in de dagelijkse reguliere werkzaamheden vragen we veel aandacht voor het breder betrekken van andere vakgebieden bij opgaven die er spelen. We zijn daarnaast door gesprekken te voeren bij andere overheidsinstanties en door kennissessies te volgen in 2024 gestart met het onderzoeken van het toepassen van meer opgavegericht werken.

Huisvesting en hybride werken

Afronding van de besluitvorming over de revitalisering van ons gemeentehuis heeft in 2024 plaatsgevonden. Dit betekent dat medio 2025 de verbouwing start.
De ondernemingsraad wordt in het gehele proces geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld om vragen te stellen voor het belang van de medewerkers.
Tijdens de periode van verbouwing kan een deel van de medewerkers in de westelijke vleugel van het gemeentehuis blijven werken. Overige medewerkers vinden hun werkplek in het Oude Esdal-college in Borger. De buitendienst blijft vanuit de werf in 2e Exloërmond werken. De ondernemingsraad is ook bij de tijdelijke huisvesting betrokken.

Participatie

Onze visie op participatie: "Bouwen aan een nieuw samenspel" is vastgesteld in november 2021. Belangrijkste reden voor deze visie was de veranderende verhouding tussen overheid en samenleving. We willen als gemeente dat inwoners, organisaties en bedrijven de mogelijkheid hebben en zich uitgenodigd voelen om invloed uit te oefenen op hun leefomgeving. Het doorlopen van een transparant proces bevordert vertrouwen in het handelen van de overheid. Participatie zien we als leidend principe- als randvoorwaarde- om onze opgaven aan te pakken. Het afgelopen jaar hebben we hier weer in praktijk uitvoering aangegeven bij diverse projecten.

In 2025 werken we verder uit hoe we vormgeven aan inwoner- en overheidsparticipatie. We maken daarbij gebruik van de ondersteuning van een participatieadviseur. Deze functie is tijdelijk en wordt geëvalueerd. We werken kaders en richtlijnen verder uit in participatiebeleid en -verordening.

Personeel

Onze organisatie staat of valt met de inzet, bevlogenheid en veerkracht van onze medewerkers. In een tijd waarin maatschappelijke opgaven steeds complexer worden en de arbeidsmarkt onder druk staat, blijft het belangrijk om te investeren in goed werkgeverschap. We werken constant toe om een prettigere en veiligere werkomgeving te realiseren waarin ruimte voor ontwikkeling, werkgeluk en vitaliteit centraal staat.

Arbeidsmarkt en continuïteit

In het hele land spelen krapte op de arbeidsmarkt en een verhoogd personeelsverloop een rol, zo ook in Borger-Odoorn. Gelukkig kunnen we onze belangrijkste taken nog steeds uitvoeren. Tot nu toe weten we in Borger-Odoorn de vacatures nog in te vullen. Voor sommige gevraagde expertise wordt de druk op de arbeidsmarkt wel voelbaar groter.
In 2024 hebben we daar zowel in BOCE-verband stappen in gezet. En Drenthe-breed is de personele schaarste een regelmatig onderwerp van gesprek geweest, waarbij in samenwerking met de VDG en de Provincie Drenthe stappen worden gezet om tot oplossingen te komen.

Het blijft natuurlijk ook belangrijk om te investeren in onze medewerkers door hen perspectief te bieden en duurzaam te verbinden aan onze organisatie. Dat doen we door blijvend te investeren in werkgeluk en de vitaliteit van medewerkers, het bieden van ontwikkelkansen en in het algemeen het 'zijn van een goed en aantrekkelijk werkgever'. De inzet van een recruiter in eigen dienst heeft gezorgd voor een aantal grote professionaliseringsslagen in ons wervingsproces. Ons werkgeversmerk staat en levert merkbaar extra wervingskracht op in de arbeidsmarkt.

De inzet van trainees kent om meerdere redenen een positief effect. We halen jonge mensen binnen in de organisatie, hun beeld van werken bij de gemeente wordt (vaak positief) bijgesteld. Ook komende jaren willen we trainees blijven inzetten. Het MT is enthousiast en bij sommige moeilijker in te vullen vacatures wordt bewust gekozen voor traineeship. Dat vraagt investering van de overige collega's maar de ervaring laat zien dat het ons veel brengt.

Werkgeluk en vitaliteit

Werkgelukkige en vitale medewerkers zijn productiever, meer betrokken en verzuimen minder: allemaal goede redenen om te investeren in het werkgeluk en in de vitaliteit van onze medewerkers. Het gemeten werkgeluk in Borger-Odoorn ligt hoger dan het landelijk gemiddelde. Aandachtspunt blijft een hoge ervaren werkdruk. Via teamgesprekken en de Goede Gesprekken tussen medewerker en leidinggevende houden we de vinger aan de pols waar meer aandacht nodig is. Een leuke en veilige werkomgeving creëren we met elkaar als medewerkers van de gemeente Borger-Odoorn.

In 2024 is een Vitaliteitsbeleid opgesteld, met bijbehorende jaarkalender. In het beleid staan de uitgangspunten; in de jaarkalender activiteiten die door het jaar heen georganiseerd worden en bijdragen aan de vitaliteit van onze medewerkers.

Opleiding, vorming en training

Ons opleidingsbudget bedraagt ongeveer 2% van de totale loonsom. Samen met onze BOCE partners hebben we de zogenaamde BOCE-academie opgericht. Dit is de verzamelnaam voor initiatieven gericht op leren en ontwikkelen binnen de gemeentelijke organisaties Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen. Een aanbod aan scholing en bijeenkomsten helpt medewerkers zich te ontwikkelen en persoonlijk leiderschap te tonen. Op die manier kunnen zij een betekenisvolle bijdrage leveren aan de veranderende samenleving.

Personeelsontwikkelingen in beeld
Hieronder enkele grafieken waarbij we de ontwikkelingen ten aanzien van onze vaste formatie in beeld brengen:

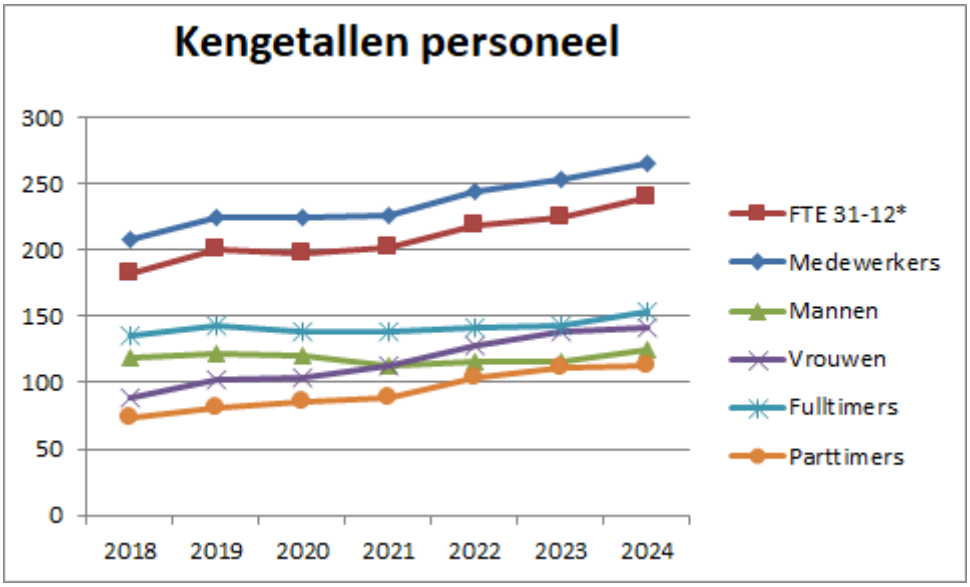

Na jarenlange afname van de vaste formatie zien we vanaf 2018 weer een toename van ons personeelsbestand. In de beginperiode was dit vooral het gevolg van het structureel op orde brengen van de formatie in het sociaal domein. In 2020 en 2021 leidde de uitwerking van het plan "Kiezen voor de Toekomst" tot een formatietoename. In 2022 hebben we onder andere uitbreiding gehad bij Openbare orde en veiligheid en hebben we zelf programmamanagers en projectleiders in dienst genomen. In 2023 is er een lichte toename van het aantal fte's t.o.v. 2022. Er zijn onder andere een Recruiter en een Online specialist in vaste dienst genomen. In 2024 is de lichte toename vooral toe te schrijven aan medewerkers voor duurzaamheid en energie en het aanstellen van een tijdelijke inzetbaarheidscoach.

Het aantal fulltimers is in 2024 gestegen, terwijl het aantal parttimers nagenoeg gelijk is gebleven. De mannen hebben in 2024 wat terrein gewonnen ten opzichte van de vrouwen, waarmee we dichter bij een 50/50 verdeling uit zijn gekomen.

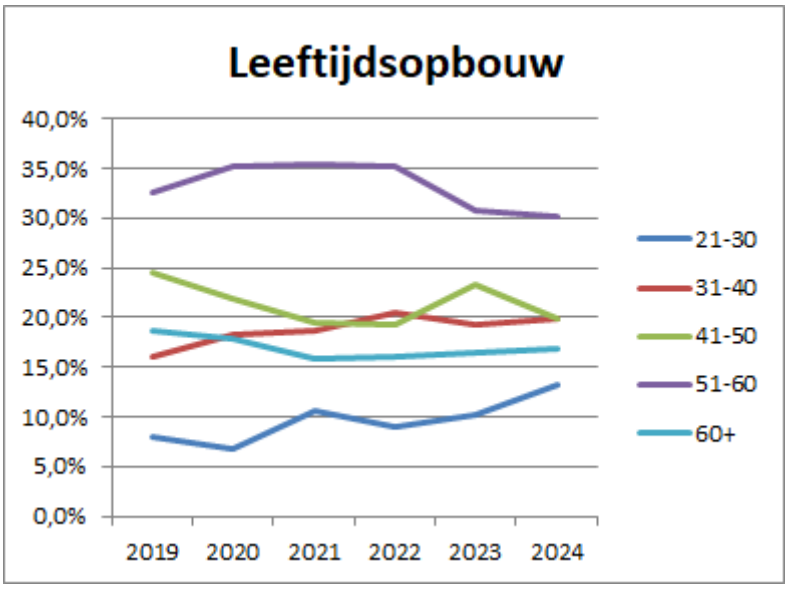

In bovenstaand grafiek is nog steeds een verjonging zichtbaar, vooral de jongste groep (21-30 jaar) laat een toename zien. Dit is onder andere het gevolg van het ingezette trainee programma. De groep van 41-50 jarigen is wat afgenomen.

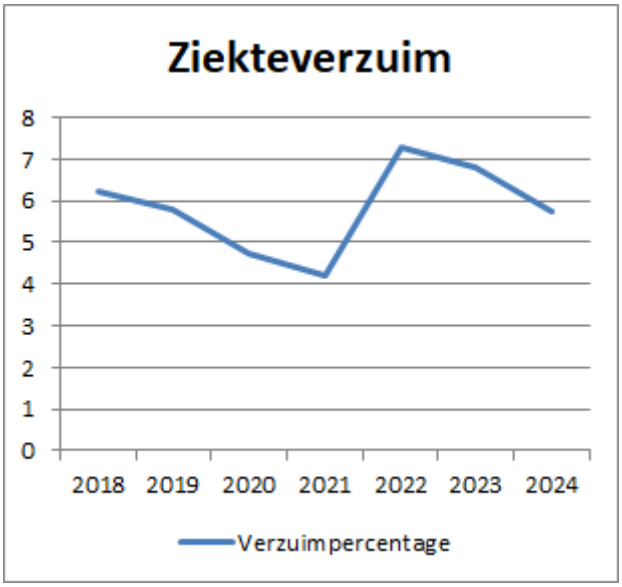

De lichte daling van het verzuimpercentage in 2023 heeft zich voortgezet in 2024. Desondanks blijft het voorkomen van verzuim en het terugdringen van bestaand verzuim ook een speerpunt. In 2024 hebben we een aanbesteding gehad, waar een nieuwe arbodienst uit is gekomen. Met deze arbodienst werken we nog meer dan voorheen aan het eigen regie-model. Preventie neemt daarbij een belangrijke plaats in. Ook hebben we, vooralsnog tijdelijk, een inzetbaarheidscoach aangesteld die zich specifiek op preventie en verzuim richt.

Bedrijfsvoering in cijfers
In onderstaand overzicht is de bedrijfsvoering in cijfers uitgedrukt, waarin een vergelijking wordt gemaakt tussen de begroting 2024 en de rekening 2024.

Omschrijving	**Begroting 2024**	**Rekening 2024**
Basisbedrag (structureel)	18.085.170	17.715.145
Ziektebudget	100.000	100.000
Garantiebanen	60.000	60.000
Index 3%	540.000	540.000
Subtotaal salariskosten	**18.785.170**	**18.415.145**
ICT (€)	2.800.918	3.099.336
Voertuigen/machines (€)	620.079	644.994
Overig (€)	1.467.395	1.467.395
Subtotaal overig	**4.888.392**	**5.211.726**
Totaal:	**23.673.562**	**23.626.871**
(**Wettelijke) beleidsindicatoren:**		
FTE per 31-12	232	239
Formatie per 1.000 inwoners	8,95	9,19
Bezetting per 1.000 inwoners	8,28	8,89
Apparaatskosten per inwoner	913	908
Externe inhuur in %-age loonsom	1,94%	19,04%

In dit overzicht is te zien dat de salariskosten van het vaste personeel lager ligt dan begroot. De totale ICT-kosten liggen daarentegen hoger. Hierdoor komen de totale kosten van bedrijfsvoering redelijk overeen met de begroting.

Iets wat opvalt is dat de salariskosten lager uitvallen terwijl het aantal FTE per 31-12 wel hoger ligt dan begroot. Dit is onder andere te verklaren door de verjonging van onze medewerkers. Daarnaast vond de toename van het personeel vooral pas plaats in het tweede deel van 2024. In het eerste halfjaar van 2024 vielen de salariskosten hierdoor lager uit.

Het percentage van externe inhuur ten opzichte van de loonsom laat een groot verschil zien met het begrote percentage. Er zijn verschillende redenen die ervoor zorgen dat het inhuurpercentage zo is uitgevallen:

- Voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen en andere ontheemden zijn er door projectorganisatie veel werkzaamheden verricht. Dit had tot gevolg dat er veel externe inhuur heeft plaatsgevonden. Hiervoor zijn middelen vanuit het rijk beschikbaar gesteld.
- Alhoewel er een dalende trend is te zien in het ziekteverzuim, zijn er in 2024 ook verscheidene externen ingehuurd als gevolg van ziekte.
- Diverse grote programma's en projecten zoals de Omgevingswet en het realiseren van nieuwe woningen hebben dit jaar wederom gezorgd voor een aanzienlijk deel aan externe inhuur.

Informatisering & automatisering

Onze strategie en de ontwikkelingen op gebied van informatisering en automatisering hebben we vastgelegd in onze Informatisering Meerjarig Ontwikkelplan (IMOP). We hebben de automatisering uitbesteed bij de gemeente Emmen en bij informatisering kiezen we waar mogelijk voor standaardisatie en samenwerking met andere gemeenten.

Informatisering

Onze leidraad voor de inzet op het gebied van informatisering en digitalisering is gebaseerd op de "digitale agenda 2024" die door de VNG is opgesteld. Hierin wordt een beeld geschetst waar de informatiesamenleving naar toe gaat en staan de belangrijkste ontwikkelingen logisch weergegeven. De drie pijlers uit deze agenda zijn:

1. Mogelijk maken (de basis op orde zoals; digitale infrastructuur, transparantie en informatieveiligheid);
2. Kansen benutten (gebruik van data in beleidsdomeinen);
3. Duiden en reflecteren (van waarden en innovatie in de informatiesamenleving).

Dit is voor ons de leidraad om onze uitvoeringsagenda vorm te geven.
Wij spelen in op deze ontwikkelingen. We gaan voor een kwalitatief goede digitale dienstverlening. De informatievoorziening moet hierbij voldoen aan actuele eisen op het gebied van informatieveiligheid en privacy en we willen samenwerken en innoveren. Maar ook onze medewerkers moeten in staat zijn in deze ontwikkelingen mee te gaan. Om onze doelstellingen te behalen is een gerichte aanpak nodig. Dit doen we o.a. door samen te werken in BOCE- en Dimpactverband.

Landelijke transformatie "Common Ground"

Informatie en uitwisseling van informatie zijn essentiële onderdelen van de overheid. De manier waarop de (lokale) overheid dit tot op heden in haar ICT systemen heeft gebouwd is te complex geworden en niet langer houdbaar. De gegevensuitwisseling verloopt traag en is bovendien nog eens kostbaar en fout- en privacygevoelig. De toeslagenaffaire heeft laten zien waar het o.a. goed fout kan gaan bij de huidige ICT systemen van de overheid. Vandaar dat er landelijk een nieuwe informatiekundige visie is gemaakt waaraan gemeenten zich collectief hebben verbonden; "Common Ground".

Met "Common Ground" gaan we af van ingewikkelde koppelingen tussen grote ICT systemen en het veelvuldig kopiëren van gegevens.
In plaats daarvan komt er een landelijk basislandschap, waar met behulp van kleine stukjes generieke software (API's) alle openbare gegevensbronnen bevraagd kunnen gaan worden die nodig zijn voor de processen. Dit moet de overheid in staat stellen om de dienstverlening en bedrijfsvoering aanzienlijk te verbeteren en op een moderne en flexibele manier in te spelen op maatschappelijke opgaven.

Bij deze transformatie (die een flink aantal jaren zal duren) zullen nieuwe en oude toepassingen naast elkaar komen te staan, wat de complexiteit groter zal maken en een grotere aanslag op de beheercapaciteit heeft.

Digitale dienstverlening en Dimpact
Binnen de vereniging Dimpact wordt gewerkt aan de vernieuwing van het centrale dienstverleningsportaal /zaaksysteem op basis van de principes van Common Ground. We trekken hier als BOCE gemeenten zoveel mogelijk samen in op.
Gebleken is dat we als Borger-Odoorn nog behoorlijk moeten bijtrekken om een goede rol binnen de vereniging te pakken, maar ook om ons voor te bereiden op de veranderingen. Uiterlijk in 2026 zullen we de nieuwe toepassing in gebruik moeten hebben genomen. Het uiteindelijke doel hierbij is het optimaliseren van de digitale dienstverlening en het vereenvoudigen van de werkprocessen.
Los van deze grote ontwikkeling blijven we continue werken aan het verbeteren van onze digitale dienstverlening. In 2024 hebben we het volgende gerealiseerd;

- het aantal digitale diensten via de Website is weer uitgebreid.
- Er is hard gewerkt om de Website klantvriendelijker en digitaal toegankelijk te krijgen, zodat deze nog beter voldoet aan inclusieve dienstverlening
- Er is een Kennisbank ingericht, zodat medewerkers van het KCC de klanten nog beter kunnen bedienen.

BOCE Samenwerking
In 2024 is het Rekenkameronderzoek samenwerkingsverband BOCE in de raad behandeld. In een aanvullende rapportage is vervolgens vastgesteld dat:

- De BOCE samenwerking levert zowel voor de ICT en Sociale Zaken een meerwaarde op:
- De meerwaarde is voor alle 3 zogenaamde K's: Kosten, Kwaliteit en Kwetsbaarheid:
- De meerwaarde is met name voor Kwetsbaarheid;
- BOCE samenwerking is een adequate oplossing voor het reduceren van de kwetsbaarheid, namelijk zowel ICT als Sociale Zaken zijn erg specialistische taken van de gemeente.

In 2024 is verder een nieuwe deelovereenkomst ICT met Emmen afgesloten.
Voornaamste aanpassingen in de overeenkomst zijn:

- De deelovereenkomst is aangepast aan de huidige dienstverlening en producten;
- Er is een overleg- en besluitvormingsstructuur ingericht waarin de gemeentesecretaris in de escalatieladder een rol heeft gekregen;
- We conformeren ons aan de hoge landelijke eisen op gebied van informatieveiligheid.

Digitale transformatie
Naast de informatiekundige visie "Common Ground" zien we dat robotisering, taalmodellen (zoals ChatGPT) en Artificial Intelligence (AI) een enorme vlucht nemen in de (informatie)samenleving.
Dit biedt enorme toekomstige mogelijkheden en kansen binnen onze bedrijfsvoering. Maar het heeft ook ethische kanten waar we oog voor moeten houden. Europese en landelijke wetgeving zitten in een afrondende fase om deze nieuwe technologieën te reguleren.
De impact op de organisatie zal groot zijn, maar is op dit moment nog moeilijk in te schatten. We gaan ons hier de komende tijd op richten en de organisatie hierop voorbereiden. We krijgen te maken met andere ICT-oplossingen, processen die nieuw en anders worden; een beheerorganisatie die erop ingericht moet worden en wellicht nog andere/nieuwe samenwerkingsvormen. En onze medewerkers moeten tenslotte in staat worden gesteld om hierin mee te gaan en mee te kunnen.

Informatieveiligheid & privacy

Informatieveiligheid

De gemeente is een informatie-intensieve organisatie met een primaire focus op de dienstverlening. Deze organisatiekenmerken vragen om een betrouwbare en veilige informatievoorziening. De medewerkers van de gemeente moeten kunnen beschikken over betrouwbare informatie om de klanten optimaal te kunnen helpen en adviseren. Bovendien moeten burgers en bedrijven er op kunnen vertrouwen dat hun gegevens in goede handen zijn bij de gemeente.

Het doel van informatieveiligheid is het behoud van:

- beschikbaarheid / continuïteit (voorkomen van uitval van systemen);
- integriteit / betrouwbaarheid (gegevens zijn juist, actueel en volledig);
- vertrouwelijkheid / exclusiviteit (onbevoegden kunnen geen kennis nemen van gegevens die niet voor hen bestemd zijn);
- controleerbaarheid en beheersbaarheid van risico's.

Vanaf 1 januari 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van toepassing. Deze baseline geldt voor de gehele overheid en legt meer de nadruk op risicomanagement gebaseerd op het principe "pas toe of leg uit".

Op basis van een uitgevoerde informatieveiligheidsanalyse en het informatieveiligheidsbeleid is in 2024 een informatieveiligheidsplan opgesteld om op diverse gebieden onze informatieveiligheid te vergroten. De maatregelen die we treffen zijn gericht op:

- de (beveiligings)organisatie;
- beheer van bedrijfsmiddelen;
- leveranciersrelaties;
- bedrijfscontinuïteit;
- bewustwording;
- naleving.

De belangrijkste aandachtsgebieden zijn bewustwording van het personeel op het gebied van informatieveiligheid en privacy, het beleggen van eigenaarschap op de juiste posities en zorgen voor bedrijfscontinuïteit bij een crisis.

Vanuit het besef dat informatieveiligheid een thema is waarbij er heel veel raakvlakken liggen binnen de BOCE samenwerking, zijn we eind 2024 ingestapt op het programma "Informatieveiligheid" van de gemeente Emmen. Dit is een meerjarig programma dat alle aspecten van informatieveiligheid omvat. Het BOCE programmaplan is begin 2025 afgerond en met de uitvoering is inmiddels gestart.

Cybercrime

De herziening van de Network and Information Security Directive, ook wel NIS2 richtlijn, is de opvolger van de oorspronkelijke NIS-richtlijn. Deze richtlijn is vastgesteld door de Europese Unie en bedoeld om cyberbeveiliging en weerbaarheid van essentiële diensten te verbeteren. In onze gemeente krijgt de beveiliging steeds meer aandacht en pakken we dit samen op met de BOCE-gemeenten. Het risico van cybercrime betreft het risico dat criminelen ongeautoriseerd toegang krijgen tot de data van organisaties en systemen platleggen waardoor deze niet meer bij hun eigen gegevens kunnen. Om weer toegang tot de eigen gegevens te krijgen wordt er vervolgens "losgeld" geëist. Ervaringscijfers leren dat de schade van een dergelijke aanval kan oplopen tot circa € 140 per inwoner. Het risicobedrag is dan ook relatief hoog, namelijk € 3.500.000. We schatten de kans dat dit zich voordoet op het laagste risicopercentage, namelijk 10%. Dit betekent een risicobedrag van € 350.000. In de paragraaf Weerstandsvermogen hebben wij dit risico specifiek benoemd.

Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA)

De gemeente moet zich elk jaar verantwoorden over de kwaliteit van de informatieveiligheid van diverse informatiesystemen.

Sinds 2017 wordt gebruik gemaakt van een nieuwe audit methodiek, de ENSIA.
Op basis van een zelfevaluatie wordt een beeld gegeven over de stand van zaken van de diverse beveiligingsmaatregelen en wordt gelijktijdig verslag gedaan aan de stelselhouders van de Basisregistratie Personen, De paspoortregeling, Suwinet en DigiD, BAG, BGT en BRO; de zogenaamde verticale verantwoording.
Het netwerk- en systeembeheer dat de gemeente Emmen voor Borger-Odoorn verzorgt, wordt ook in deze audit betrokken.
De resultaten van de ENSIA-audit over 2024 zijn in april 2025 gepresenteerd. Het algemene beeld uit de evaluatie is dat er ook in 2024 verbeteringen gerealiseerd zijn ten opzichte van 2023. De aandachtspunten van de ENSIA worden meegenomen in de verder implementatie van de BIO waaraan de komende jaren verder zal worden gewerkt.

Privacy en AVG
In 2024 zijn acties ingezet om het bewustzijn bij medewerkers over correct gebruik van persoonsgegevens te verhogen. Alle teams zijn hiervoor actief benaderd door het privacyteam.
Gedurende dit jaar zijn er 16 beveiligingsincidenten vastgesteld. Van deze incidenten zijn er 8 als datalek gemeld, waarvan er 1 aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is gemeld.
In 2024 is gestart met het project Wet politiegegevens (WPG). Enkele gemeentelijk processen vallen onder de werking van de WPG waardoor hiervoor andere privacy en informatiebeveiligingsnormen gelden. In 2025 ronden we dit project af, zodat we dan ook voldoen aan alle vereisten van de WPG. Een externe auditor zal ons periodiek blijven monitoren.

Wet Open Overheid (WOO)
De Woo (Wet open overheid) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Een aantal bepalingen van de Woo treedt gefaseerd in werking. Dat geldt ook voor de actieve openbaarmakingsplicht die voor 17 informatiecategorieën zal gaan gelden. Naar deze informatiecategorieën is in 2024 onderzoek gedaan. Dit onderzoek bestond uit een nulmeting binnen de gemeente Borger-Odoorn, om te kijken welke documenten openbaar moeten worden gemaakt, waar deze documenten staan, hoeveel het er zijn, door wie het openbaar moet worden gemaakt en hoe die openbaarmaking zou moeten gaan.

De eerste informatiecategorie is in werking getreden op 1 november 2024. Hierbij werd het verplicht om organisatie-informatie openbaar te maken. Dit hebben wij gedaan via de Woo-index van de Rijksoverheid. Wanneer de actieve openbaarmakingsplicht voor de andere informatiecategorieën in werking treedt, moet de gemeente zelf een platform hebben om documenten op te kunnen publiceren. In 2024 is in BOCE-verband een project gestart voor het aanschaffen van een publicatieplatform. Verder zijn alle afdelingen en teams in 2024 geïnformeerd over de actieve openbaarmaking en wat dit betekent voor de gemeente.

Toelichting rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het boekjaar 2023 legt het college een verklaring af over de rechtmatigheid van het gemeentelijk handelen. In deze verklaring geeft het college aan of de gemeente Borger-Odoorn heeft gehandeld in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving. Voor het afleggen van deze verklaring moet worden getoetst aan negen verantwoordingscriteria. Zes daarvan hebben betrekking op getrouwheid en worden gecontroleerd door de accountant. De overige drie vallen onder de rechtmatigheidsverantwoording en betreffen:

- het **begrotingscriterium**;
- het **voorwaardencriterium**;
- het criterium **misbruik en oneigenlijk gebruik**.

Toetsing aan deze criteria betekent achtereenvolgens dat:

- wordt beoordeeld of is gehandeld binnen de vastgestelde begroting;
- gelden zijn besteed of ontvangen in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving;
- afdoende maatregelen zijn getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen

Verantwoordingsgrens

Tijdens de raadsvergadering van 23 december 2021 zijn de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording vastgesteld. De verantwoordingsgrens is bepaald op 3% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan de reserves. Daarnaast is een rapporteringsgrens vastgesteld van € 100.000. Dit betekent dat de raad wordt geïnformeerd over fouten en onduidelijkheden die deze grens overschrijden.

Rechtmatigheidsverantwoording	Percentage	Grondslag*)	Verantwoordingsgrens
Fouten	3%	€ 120.698.082	€ 3.620.942
Onduidelijkheden	3%	€ 120.698.082	€ 3.620.942

*) De grondslag is op basis van de jaarrekening 2024.

Voorwaardencriterium

Met betrekking tot het voorwaardencriterium zijn twee posten als onrechtmatig gekwalificeerd. Dit betreft:

Niet Europees aanbestede diverse automatiseringsdiensten	€ 486.383
Niet Europees aanbestede opdracht inzake schulddienstverlening	€ 902.288
Totale rechtmatigheidsfout	**€ 1.388.671**

Voor de automatiseringsdiensten is een vooraankondiging gepubliceerd. Op basis daarvan is de opdracht op 7 mei 2024 gegund. Dit betekent dat alle betalingen gedaan in de periode van 1 januari 2024 tot en met 7 mei 2024 als onrechtmatig worden aangemerkt. Het totaalbedrag aan onrechtmatige betalingen in deze periode bedraagt € 486.683.
Door het publiceren van de vooraankondiging en het uitblijven van reacties, is de onrechtmatigheid voor de komende twee jaren opgeheven. Deze periode is ingegaan medio 2024. Indien er wél reacties op de vooraankondiging waren geweest, zou een Europese aanbestedingsprocedure nodig zijn geweest.

Bij de niet-Europees aanbestede opdracht op het gebied van schulddienstverlening is het drempelbedrag van € 750.000 voor sociale en andere specifieke diensten overschreden.

De partij die verantwoordelijk is voor de uitvoering van schuldhulpverlening aan inwoners van de gemeente Borger-Odoorn was in het verleden een verbonden partij. Hierdoor was zij vrijgesteld van de Europese aanbestedingsplicht.
Aangezien deze verbondenheid inmiddels niet meer van toepassing is, wordt de partij nu aangemerkt als marktpartij en geldt de vrijstelling niet langer. Om deze onrechtmatigheid in de toekomst te voorkomen, zal een vooraankondiging van de opdracht worden gepubliceerd. Als hierop geen reacties volgen, wordt de onrechtmatigheid in het komende jaar opgeheven.

In 2024 is reeds gestart met een spend-analyse om opdrachten die Europees aanbesteed hadden moeten worden, tijdig te signaleren. Daarnaast zal een vooraankondiging van Europese aanbestedingen worden gepubliceerd, om op deze wijze onrechtmatigheden in 2025 te voorkomen.

Begrotingscriterium
Begrotingscriterium
Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld. Gezien de gemeente geen beleid heeft opgesteld wat het begrip tijdigheid definieert zijn alle afwijkingen ten opzichte van de begroting als onrechtmatig aangemerkt. In de inleiding op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening zijn een aantal scenario's beschreven op basis waarvan deze afwijkingen als acceptabel kunnen worden aangemerkt
Vóór het invoeren van de rechtmatigheidsverantwoording had de accountant de mogelijkheid om niet alle onrechtmatigheden mee te nemen in zijn oordeel. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is deze mogelijkheid vervallen. Ook afwijkingen die wel passen binnen het door de raad vastgestelde beleid, maar die formeel niet zijn vastgelegd in een begrotingswijziging dienen mee te worden genomen in het rechtmatigheidsoordeel.

Er is sprake van een bruto begrotingsonrechtmatigheid van € 13,1 miljoen ten opzichte van Berap II-2024 en rekening houdende met de bepalingen in de nota reserves en voorzieningen. Een deel van deze afwijkingen, ter hoogte van 2,6 miljoen passen binnen het beleid en de kaders die in de financiële verordening zijn opgenomen. Er zijn aanvaardbare verklaringen aanwezig. Het gaat onder meer om, open-einderegelingen of overschrijdingen waarvoor direct gerelateerde baten aanwezig zijn. Ze blijven onrechtmatig maar worden wel als acceptabel aangemerkt.
Voor het resterende bedrag van € 10,5 miljoen zijn acceptabele verklaringen en passen binnen het bestaand beleid.

Het voornemen is om in 2025 de financiële verordening aan te passen, waarin onder andere het begrip tijdigheid wordt gedefinieerd, waardoor naar verwachting de onrechtmatigheid van de onderschrijdingen van de lasten en de onder en overschrijdingen van de baten grotendeels kan worden weggenomen. Daarnaast zal duidelijker worden gedefinieerd op welke gronden onrechtmatigheden mogelijk alsnog als acceptabel mogen aangemerkt. Tevens zal de rol en het eigenaarschap van budgethouders worden versterkt. Dit moet ertoe leiden dat tijdens de laatste ronde van begrotingswijzigingen realistischer ramingen worden opgenomen, die beter aansluiten op de werkelijk gerealiseerde lasten en baten.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium
Met betrekking tot het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium zijn er geen fouten of onduidelijkheden geconstateerd.

Verbonden partijen

Een aantal gemeentelijke taken is uitbesteed aan een verbonden partij. Er is sprake van een verbonden partij als de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft in de verbonden partij.

Financieel belang	Wanneer de gemeente middelen beschikbaar heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de organisatie, of wanneer financiële tekorten bij de organisatie kunnen worden verhaald bij de gemeente.
Bestuurlijk belang	Zeggenschap, via vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht.

Verbonden partijen verdelen we onder in gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen en overige verbonden partijen.

Verbonden partij	Omschrijving
Gemeenschappelijke regeling	Een openbaar lichaam (overheid) die als samenwerkingsverband tussen meerdere overheden op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is opgericht.
Vennootschap en coöperatie	Vaak privaatrechtelijke organisaties waar de gemeente een bepaald belang in heeft. Bij een vennootschap kan ook sprake zijn van het bezit van aandelen en het uitkeren van dividend.
Stichtingen en verenigingen	Stichtingen en verenigingen worden opgericht met een bepaald doel. Ze mogen winst maken, maar de winst moet worden ingezet voor het doel dat wordt nagestreefd.
Overige verbonden partijen	Overige partijen waarin de gemeente wel een financieel en bestuurlijk belang heeft, maar waarbij geen sprake is van één van de andere rechtsvormen.

In algemene zin wordt opgemerkt dat de leden van het algemeen bestuur en andersoortige commissies van de verbonden partijen bij de benoeming van het nieuwe college opnieuw worden benoemd.

Gemeenschappelijke regelingen

Hieronder worden de Gemeenschappelijke Regelingen (GR'en) weergegeven. Bij de GR'en gebruiken we kleurtjes. Deze geven een indicatie van het financieel risico. De volgorde van de GR'en bepalen we aan de hand van het risico. GR'en met een hoog risico noemen we als eerste.

Hoog risico
Gemiddeld risico
Laag risico

<table>
<tr><td colspan="6">Wedeka bedrijven</td></tr>
<tr><td>Locatie</td><td colspan="5">Stadskanaal</td></tr>
<tr><td>Doelstelling</td><td colspan="5">Uitvoeren WSW voor mensen met een arbeidshandicap of een grote afstand tot de arbeidsmarkt.</td></tr>
<tr><td>Beleidsontwikkeling</td><td colspan="5">Het inzetten op een succesvolle transformatie naar een leerwerkbedrijf.</td></tr>
<tr><td>Bestuurlijk belang</td><td colspan="5">Wethouder J.B. Jansen is lid van het dagelijks bestuur en samen met wethouder A.T.J. van Tongeren lid van het Algemeen bestuur.</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Financieel belang</td><td>Werkelijk 2023</td><td colspan="2">Werkelijk 2024</td><td colspan="2">Begroot 2025</td></tr>
<tr><td>€ 655.121</td><td colspan="2">€ 560.522</td><td colspan="2">€ 514.000</td></tr>
<tr><td colspan="2">Eigen vermogen</td><td colspan="3">Vreemd vermogen</td></tr>
<tr><td>Begin 2024</td><td>Eind 2024</td><td>Begin 2024</td><td colspan="2">Eind 2024</td></tr>
<tr><td>€ 7.790.000</td><td>€ 12.213.000</td><td>€ 2.300.000</td><td colspan="2">€ 2.673.000</td></tr>
<tr><td colspan="5">Financieel resultaat 2024</td></tr>
<tr><td colspan="5">Saldo voor gemeentelijke bijdragen: € - 2.879.000
Na (extra) gemeentelijke bijdragen: € 3.084.000</td></tr>
<tr><td colspan="5"></td></tr>
<tr><td>Financiële risico’s</td><td colspan="5">Wedeka heeft in 2024 een positief financieel resultaat behaald. Desondanks is de begroting nog niet volledig sluitend. In vergelijking met de vorige jaarrekening is het tekort echter wel afgenomen: van €5,3 miljoen in 2023 naar €3,0 miljoen in 2024. Deze verbetering is voornamelijk toe te schrijven aan kostenbesparende maatregelen en gerealiseerde efficiencyverbeteringen.</td></tr>
<tr><td>Beoordeling risico</td><td colspan="5">Het financiële risico blijft hoog, omdat Wedeka met het huidige beleid van het Rijk een tekort blijft houden in haar begroting.</td></tr>
</table>

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)				
Locatie	Assen			
Doelstelling	De RUD Drenthe is ingericht voor taken op het gebied van toezicht en handhaving van de milieuvoorschriften.			
Beleidsontwikkeling	Momenteel ligt de focus op de implementatie van de Omgevingswet.			
Bestuurlijk belang	Wethouder J.B. Jansen is lid Algemeen Bestuur. Wethouder R.J.J. Hartsuiker is plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur.			
Financieel belang	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroot 2025	
	€ 976.018	€ 1.020.639	€ 1.403.383	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2024	Eind 2024	Begin 2024	Eind 2024
	€ 661.000	€ 1.837.000	€ 5.091.000	€ 8.909.000
	Financieel resultaat 2024			
	€ 1.177.000			
Financiële risico's	De deelnemersbijdrage aan de RUD is lastig te begroten, omdat de nieuwe financieringssystematiek in de praktijk leidt tot een naheffing.			
Beoordeling risico	Het risico wordt als hoog ingeschat. De deelnemersbijdrage zal naar verwachting de komende jaren verder toenemen. Positief is echter dat een deel van het resultaat over 2024 is toegevoegd aan een bestemmingsreserve voor toekomstige projecten. Deze projecten zullen niet ten laste komen van de bijdragen van de deelnemende gemeenten.			

Emco Groep				
Locatie	Emmen			
Doelstelling	Uitvoeren WSW voor mensen met een arbeidshandicap of een grote afstand tot de arbeidsmarkt.			
Beleidsontwikkeling	Er wordt samengewerkt met Menso BV om een gezamenlijk banenplan te ontwikkelen en arbeidsmatige dagbesteding op te zetten.			
Bestuurlijk belang	Wethouder J.B. Jansen is lid van het dagelijks bestuur en samen met wethouder A.T.J. van Tongeren lid van het Algemeen bestuur.			
Financieel belang	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroot 2025	
	€ 162.373	€ 168.000	€ 245.000	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2024	Eind 2024	Begin 2024	Eind 2024
	€ 0	€ 0	€ 15.532.000	€ 18.329.000
	Financieel resultaat 2024			
	Saldo voor gemeentelijke bijdragen: € - 3.058.000 Na (extra) gemeentelijke bijdragen: € 0			
Financiële risico's	Hoewel Emco de afgelopen jaren een financieel stabiel beeld laat zien, dienen de tekorten nog steeds te worden aangevuld door de deelnemende gemeenten.			
Beoordeling risico	De tekorten moeten worden aangevuld door de deelnemende gemeenten. Ten opzichte van vorig jaar is hierin een lichte stijging zichtbaar.			

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)				
Locatie	Assen			
Doelstelling	Vergroten van de (fysieke) veiligheid van de inwoners en bezoekers van Drenthe.			
Beleidsontwikkeling	Na een tijd van corona richt de VRD zich op doorontwikkeling van de Drentse crisisorganisatie en het flexibeler inrichten van de bedrijfsvoering. Ook de oorlog in Oekraïne vraagt momenteel veel van de VRD.			
Bestuurlijk belang	Burgemeester J. Seton is lid van het Algemeen Bestuur.			
Financieel belang	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroot 2025	
	€ 1.594.009	€ 1.673.199	€ 1.818.372	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2024	Eind 2024	Begin 2024	Eind 2024
	€ 2.403.223	€ 3.102.220	€ 26.326.032	€ 35.060.489
	Financieel resultaat 2024			
	€ 834.437			
Financiële risico's	Er is sprake van een stijgende bijdrage van de deelnemende gemeenten, een trend die zich naar verwachting de komende jaren zal voortzetten.			
Beoordeling risico	De VRD heeft een gemiddeld risico. Het weerstandsvermogen blijft beperkt en de exploitatiebijdrage van Borger-Odoorn is relatief hoog in vergelijking met andere GR'en. Dat komt doordat brandweerzorg een relatief kapitaalintensief karakter heeft.			

GGD Drenthe				
Locatie	Assen			
Doelstelling	De GGD Drenthe bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en de sociale veiligheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten.			
Beleidsontwikkeling	Na corona zal een uitgebreide evaluatie van de werkzaamheden gedurende de crisisperiode plaatsvinden. Ook dient de GGD weer te herstellen en te normaliseren.			
Bestuurlijk belang	Wethouder A.T.J. van Tongeren is lid Algemeen Bestuur. Wethouder J.B. Jansen is plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur.			
Financieel belang	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroot 2025	
	€ 1.061.546	€ 1.114.860	€ 1.504.823	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2024	Eind 2024	Begin 2024	Eind 2024
	€ 3.931.000	€ 2.808.000	€ 8.085.000	€ 9.036.000
	Financieel resultaat 2024			
	€ 328.000			
Financiële risico's	De bijdrage kan tussentijds door GGD worden bijgesteld. Hierbij ontstaat het risico dat er in het loop van het boekjaar er een verhoging van de bijdrage kan gevraagd worden.			
Beoordeling risico	De GGD heeft momenteel een laag risico, omdat de GGD voldoende reserves heeft om de risico's op te vangen.			

Publiek Vervoer Groningen Drenthe				
Locatie	Assen			
Doelstelling	Het creëren van een betaalbaar, duurzaam en toekomstbestendig vervoersnetwerk in Groningen en Drenthe.			
Beleidsontwikkeling	Doorontwikkeling van het vervoerssysteem en het opnieuw aanbesteden van vervoersovereenkomsten.			
Bestuurlijk belang	Wethouder J.B. Jansen is vertegenwoordiger van de gemeente.			
Financieel belang	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroot 2025	
	€ 19.506	€ 23.477	€ 25.507	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2024	Eind 2024	Begin 2024	Eind 2024
	€ 353.000	€ 483.000	€ 8.200	€ 18.000
	Financieel resultaat 2024			
	€ 130.000			
Financiële risico’s	Er zijn geen noemenswaardige financiële risico's.			
Beoordeling risico	Er is een laag financieel risico, omdat de gemeentelijke bijdrage beperkt is in vergelijking met de andere gemeenschappelijke regelingen.			

Recreatieschap Drenthe				
Locatie	Dwingeloo			
Doelstelling	Het ondersteunen, ontwikkelen en uitvoeren van activiteiten ter ondersteuning van de toeristische sector met oog voor de omgeving.			
Beleidsontwikkeling	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme.			
Bestuurlijk belang	Wethouder R.J.J. Hartsuiker is lid Algemeen Bestuur.			
Financieel belang	Werkelijk 2024	Werkelijk 2025	Begroot 2026	
	€ 111.485	€ 123.576	€ 129.290	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2024	Eind 2024	Begin 2024	Eind 2024
	€ 1.607.032	€ 1.624.308	€ 879.033	€ 967.566
	Financieel resultaat 2024			
	€ 202.313			
Financiële risico’s	Er zijn geen noemenswaardige financiële risico’s.			
Beoordeling risico	Financieel gezonde organisatie met ruim voldoende eigen vermogen. Financieel resultaat is wederom gestegen ten opzichte van vorig jaar.			

Eems Dollard Regio (EDR)					
Locatie	Bad Nieuweschans				
Doelstelling	Bevorderen van de regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar deelnemers op het gebied van ruimtelijke ordening, infrastructuur, bevordering van de regionale economie, cultuur e.d.				
Beleidsontwikkeling	Inzet op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederlandse en Duitse bedrijven en het stimuleren van studentenuitwisseling via het onderwijs.				
Bestuurlijk belang	Burgemeester J. Seton is lid Algemeen bestuur. Wethouder R.J.J. Hartsuiker is plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur.				
Financieel belang	Werkelijk 2023		Werkelijk 2024		Begroot 2025
	€ 3.654		€ 3.974		€ 4.000
	Eigen vermogen			Vreemd vermogen	
	Begin 2023	Eind 2023		Begin 2023	Eind 2023
	N.B.	N.B.		N.B.	N.B.
	Financieel resultaat 2024				
	N.B.				
Financiële risico’s	Er zijn geen noemenswaardige financiële risico's.				
Beoordeling risico	De gemeentelijke bijdrage is gering, evenals de afhankelijkheid daarvan. Daardoor is het risico laag.				

Vennootschappen en coöperaties

Verbonden partij	**Bestuurlijk belang**	**Financieel belang**
Dimpact Locatie: Enschede	Wethouder J.B. Jansen vertegenwoordigt de gemeente.	Werkelijk 2023: € 307.936 Werkelijk 2024: € 248.395 Begroot 2025: € 325.000
Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) Locatie: Assen	Wethouder H.J. Zwiep vertegenwoordigt de gemeente.	Aandelenkapitaal 2024: € 3.200 Verwacht dividend 2024: € 0
Bank Nederlandse gemeenten (BNG) Locatie: Den Haag	Wethouder H.J. Zwiep vertegenwoordigt de gemeente.	Aantal aandelen: 80.340 Ontvangen dividend 2024: € 173.534
BAN personeelsdiensten Locatie: Assen	Gemeentesecretaris vertegenwoordigt de gemeente.	Werkelijk 2023: € 4.000 Werkelijk 2024: € 4.000 Begroot 2025: € 4.000
Zwembaden Borger-Odoorn B.V. Locatie: Diverse locaties in de gemeente	Er is namens de gemeente een raad van commissarissen aangesteld.	Werkelijk 2023: € 575.454 Werkelijk 2024: € 590.454 Begroot 2025: € 605.454

Stichtingen en verenigingen

Verbonden partij	Bestuurlijk belang	Financieel belang
Vereniging Drentse Gemeenten (VDG) Locatie: Emmen	Burgemeester J. Seton is lid Algemeen bestuur. Wethouder H.J. Zwiep is lid Algemeen Bestuur.	Werkelijk 2023: € 27.368 Werkelijk 2024: € 28.100 Begroot 2025: € 18.000
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) Locatie: Den Haag	Burgemeester J. Seton is lid van het College van Arbeidszaken. Wethouder A.T.J. van Tongeren is lid van de commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs.	Werkelijk 2023: € 43.918 Werkelijk 2024: € 49.576 Begroot 2025: € 50.000
Stichting Sociale Teams Borger-Odoorn Locatie: Borger	Er is namens de gemeente een raad van toezicht aangesteld.	Werkelijk 2023: € 3.007.612 Werkelijk 2024: € 3.423.755 Begroot 2025: € 3.579.144
Cittaslow International Locatie: Orvieto Italy	Burgemeester J. Seton vertegenwoordigt de gemeente.	Werkelijk 2023: € 2.500 Werkelijk 2024: € 2.500 Begroot 2025: € 2.500
Stichting De Hondsrug UNESCO Global Geopark Locatie: Borger	Wethouder R.J.J. Hartsuiker is lid van het stichtingsbestuur.	Werkelijk 2023: € 27.000 Werkelijk 2024: € 28.278 Begroot 2025: € 27.000

Overige verbonden partijen

Verbonden partij	Bestuurlijk belang	Financieel belang
Agenda voor de veenkoloniën Locatie: Valthermond	Wethouder R.J.J. Hartsuiker is lid van de stuurgroep.	Werkelijk 2023: € 5.000 Werkelijk 2024: € 5.682 Begroot 2025: € 5.000
P10 gemeenten Locatie: Hengelo	Wethouder R.J.J. Hartsuiker en burgemeester J. Seton hebben zitting in het AB van de P10.	Werkelijk 2023: € 15.000 Werkelijk 2024: € 15.000 Begroot 2025 € 15.000
Samenwerkingsverband Noordelijke Vechtstromen	Wethouder R.J.J. Hartsuiker is lid van de stuurgroep.	Werkelijk 2023: € 15.436 Werkelijk 2024: € 15.436 Begroot 2025: € 16.000
Regio Deal Zuid- en Oost Drenthe	Wethouder R.J.J. Hartsuiker is lid van de stuurgroep.	Werkelijk 2023: € 205.000 Werkelijk 2024: € 223.960 Begroot 2025: € 225.000

Grondbeleid

Grondbeleid 2024

In de nota grondbeleid 2021-2024 zijn de richtlijnen vastgelegd voor het gemeentelijk grondbeleid. Om in te kunnen spelen op de actuele situatie in de markt is in de nota grondbeleid gekozen voor situationeel beleid, zodat per situatie een keuze gemaakt kan worden tussen de verschillende vormen van grondbeleid.

Woningbouwbehoefte:
Ontwikkelingen woningbouwopgave 2023/2024:
Met de komst van 500 nieuwe woningen in een goede mix wordt ingespeeld op het woningtekort in de gemeente. Het geeft mogelijkheden voor senioren om kleiner te gaan wonen, maar ook mogelijkheden voor starters, mensen die graag in bijzondere woonvormen willen wonen. Verder bevordert het de doorstroom. Er komt meer ruimte voor jonge gezinnen om in Borger-Odoorn te wonen. Het aantal huurhuizen in het goedkope en middensegment neemt Bij het ontwikkelen van nieuwe woningbouwplannen, maar ook bij lopende plannen, wordt ingespeeld op de kansen die zich voordoen in de markt. Dit sluit aan bij de ambitie die wij hebben uitgesproken ‘groei van het inwonersaantal’. Wij hebben gevraagd deze ambities te vertalen naar beleidsuitgangspunten. Dit is vertaald naar de Woonvisie 2022+ gemeente Borger-Odoorn en bijbehorende uitvoeringsagenda. Dit beleid is gericht op de korte termijn (komende 2-4 jaar), maar er is ook aandacht voor de langere termijn (tot 2030). Dit is o.a. gekoppeld aan de mogelijke inbreidingslocaties in de dorpen (opgehaald bij de dorpen), met daarnaast de focus op eigen gronden, zoals in Borger, Drouwenermond en Nieuw-Buinen.

We gaan verder met de lijn die in 2023 ingezet is. De nieuwbouwopgave wordt opgepakt door het programma wonen. De verwachting is dat het programmateam wonen in 2024 net zoveel werk heeft als in 2023. De verschillende projecten lopen en ook op portfolio niveau is het programma onder controle. We proberen processen te versnellen en waar mogelijk een goede prioriteitstelling bij nieuwe initiatieven te stellen. Het zal ook betekenen dat de gemeente soms wat goed afgewogen risico’s moet nemen om de doelen te realiseren. Te denken valt aan het aankopen van nieuwe gronden en goed bekijken naar de effecten van het Didam arrest. Ook betekent het in een aantal gevallen onderbouwd nee verkopen, omdat het niet past in het woonprogramma.
De komende jaren wordt structureel geïnvesteerd in het woonprogramma. Het gaat hierbij gedeeltelijk om een voorfinanciering, deze krijgt de gemeente weer terug vanuit de grondexploitatie en de anterieure overeenkomsten, en gedeeltelijk voor inzet van externe expertise.

De eerste projecten worden opgeleverd, maar de opgave loopt door tot 2030. De projecten bestaan uit ontwikkelingen op eigen gronden en ontwikkelingen op particuliere gronden. Zo zijn we als gemeente aan de slag gegaan in Borger-West met de verdere invulling van Daalkampen II (fase 3). Daarnaast zijn we de Koesteeglocatie aan het ontwikkelen voor woningbouw.
In Nieuw-Buinen (plan Oosterwijk) en in Drouwenermond is de verkoop van kavels voor woninbouw gestart. .
Op de particuliere/zakelijke markt zijn o.a. de plannen aan Eeserstraat te Borger, de "De Gloep" te Exloo en "De Wissel" in Nieuw-Buinen in ontwikkeling en/of is gestart met de verkoop van bouwkavels.

Stand van bestemmingsplannen/kaveluitgifte grondbedrijf

Woningbouw
In 2024 is het bestemmingsplan Nieuw-Buinen - Oosterwijk in exploitatie genomen. In het gemeentelijk deel van het plan zijn 52 kavels opgenomen. De exploitatie sluit met een positief resultaat.

Na vaststelling exploitatie in 2024 zijn gesprekken gestart met de woningstichting Lefier over een eventuele overname van de braakliggende gronden aan de Lineauslaan. Deze gronden grenzen aan het plan Oosterwijk en passen in de ontwikkelingsvisie van Oosterwijk (fase 1). In overleg met Lefier is daarom besloten om deze gronden over te nemen. In 2025 vindt de daadwerkelijke aankoop plaats.

In deze afspraak is ook overeengekomen dat Lefier als tegenprestatie gronden afneemt voor de bouw van huurwoningen in Oosterwijk.
Met deze transactie kunnen 13 extra te verkopen kavels worden toegevoegd aan het plan Oosterwijk. Deze hele transactie is meegenomen in de geactualiseerde grondexploitatie van het plan Oosterwijk. Het plan sluit hiermee met een hoger positief resultaat dan berekend in de oorspronkelijke exploitatieopzet.

Alle nog beschikbare kavels in het plan Daalkampen II (fase 3) zijn onder optie (2). Voor de invulling van het gebied links en rechts van het nieuwe Esdal-college voeren wij gesprekken met twee CPO's, de CPO-jongeren en CPO-ouderen. De gesprekken met de CPO-jongeren bevinden zich in de afrondende fase en verwacht wordt dat in 2025 de overeenkomst met de gemeente wordt ondertekend.

Drouwenermond III wordt in twee fasen uitgegeven. Voor de 1e fase zijn eerst 13 kavels vrijgegeven. Hiervan zijn 2 verkocht en 10 in optie. Begin 2025 zijn van de 10 in optie, 5 daadwerkelijk verkocht.

Alle kavels in de overige plannen in exploitatie zijn verkocht.

Er wordt constant gekeken waar kansen liggen voor woningbouw. Voorbeelden hiervan zijn o.a. Borger - Koesteeg (voorheen Borger-west) en Borger - Oud Esdal.

Voor de andere dorpen zijn ook de mogelijke inbreidingslocaties, in overleg met deze dorpen, in beeld gebracht en is gekeken wat haalbaar is. Dit geldt zowel voor ontwikkelingen op gemeentegrond, als op gronden van derden.

Verderop in deze paragraaf worden de lopende ontwikkelingen per plan nader toegelicht.

Overzicht kaveluitgifte van woningbouwplannen in exploitatie 2024:

Kern	**Plan**	**Verkopen**		**Verloop kavels**		
		Raming	**Werkelijk**	**Totaal**	**Verkocht**	**R**
Valthermond	Plaats 62	0	0	33	33	
Buinen	Lijnstukken II	0	0	21	21	
Borger	Daalkampen II (fase 1/2A)	0	0	143	143	
	Daalkampen II (fase 2B)	0	0	25	25	
	Daalkampen II (fase 3) *	12	14	25	18	
Drouwenermond	Drouwenermond III	8	2	20	2	
Nieuw-Buinen	Nieuw-Veenlanden	0	0	57	57	
	Oosterwijk **	16	0	65	0	

* Gebied voor CPO's wordt gezien als 2 kavels. Het aantal woningen zal meer zijn.
** Inclusief gronden Lineauslaan

Bedrijventerreinen
De vraag naar kavels op bedrijventerreinen is in 2024 gestegen. In het plan Aan de Strengen zijn de 2 laatst beschikbare kavels onder optie. De verwachting is dat, na verkaveling van het gebied tussen Aan de Strengen en Rolderstraat, er in 2025 nog 2-3 kavels uitgegeven worden maar daarna is er niets meer beschikbaar. Op het bedrijventerrein Noorder- Zuiderkijl zijn geen enkele kavels beschikbaar en op De Drentse Poort is de laatste kavel in 2024 verkocht.
De wens om De Drents Poort met ca. 2 hectare in 2024 uit te breiden is uitgesteld. Eerst zal de besluitvorming over de aanleg en ontwikkeling van de nabijgelegen Nedersaksenlijn afgerond moeten zijn om te bepalen of uitbreiding dan nog mogelijk is.

De vanuit de Regiodeal Zuid- en Oost Drenthe gestarte project "Toekomstbestendige Bedrijventerreinen" heeft in 2024 een doorstart gemaakt.
Met het merendeel van de ondernemers op bedrijventerrein De Drentse Poort zijn naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek, inventarisatiegesprekken gevoerd. En zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een sterk georganiseerde ondernemerssamenwerking en verdere verduurzaming van de bedrijfsgebouwen.

Ook in 2024 zijn de ondernemers tijdens bedrijfsbezoeken en andere communicatie middelen actief geïnformeerd over de mogelijkheden en ondersteuning van Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO) en de overige regelingen die beschikbaar zijn vanuit de provincie Drenthe en het Energiefonds Drenthe.

Overzicht kaveluitgifte van alle bedrijventerreinen 2024.

Kern	Plan	Verkopen 2024		Verloop kavels t/m 2024		
		Raming	Werke-lijk	Totaal	Ver-kocht	Restant
Borger	Aan de Strengen	3	1	20	16	4
Nieuw-Buinen	Drentse Poort	1	1	4	4	0

Vennootschapsbelasting
Het gemeentelijk grondbedrijf is bij een eventuele fiscale winst verplicht om vennootschapsbelasting (VPB) af te dragen. Voor de berekening van de af te dragen vennootschapsbelasting worden alle bestemmingsplannen geclusterd.
Op basis van de fiscale winst wordt rekening gehouden met een afdracht van € 62.970.

Financiële uitgangspunten

Algemeen
Het grondbedrijf is ingericht conform de BBV-voorschriften.

Grondexploitaties in het grondbedrijf
In het grondbedrijf zijn per 1-1-2024 8 actieve bestemmingsplannen opgenomen. Het betreft 6 woningbouwplannen en 2 bedrijventerreinen. Van deze plannen sluiten momenteel 5 woningbouwplannen met een positief resultaat. Het woningbouwplan Nieuw-Veenlanden en de bedrijventerreinen sluiten met een negatief resultaat. Voor deze plannen is een voorziening getroffen.

In de loop van 2024 is één nieuwe bestemmingsplan in exploitatie genomen, Nieuw-Buinen - Oosterwijk. Het plan sluit met een positief resultaat.

Per 31-12-2024 zijn geen bestemmingsplannen afgesloten. In de begroting was wel rekening gehouden met het afsluiten van de plannen Valthermond - Plaats 62 en Nieuw-Buinen - Nieuw-Veenlanden per 31-12-2024. Dit is met een jaar uitgesteld, omdat het woonrijp maken nog niet is afgerond.

Ontwikkelingen 2024 (algemeen)
Van de woningbouwplannen die voor 1-1-2024 in exploitatie zijn genomen, zijn alle kavels verkocht.
De voorbereidingen voor woningbouw in het gebied Borger - Koesteeg en Borger - Oud Esdal lopen.

De exploitaties van de diverse plannen zijn geactualiseerd per 1-1-2025. De verschillen ten opzichte van de exploitaties per 1-1-2024 worden hoofdzakelijk veroorzaakt door jaarlijkse indexering van de kosten van derden en indien noodzakelijk actualisering van de overige kosten (o.a. rente).

Borger-West
Borger-West bestaat uit verschillende deelgebieden. Het betreft de deelgebieden Daalkampen II/III en IV, Aan de Strengen (bedrijventerrein en dagrecreatie) en locatie Koesteeg (voorheen Strijkijzer, Rolderstraat en het ATC).

Het deel Daalkampen II (fase 3) is in 2023 gedeeltelijk in exploitatie genomen voor woningbouw. Op het andere deel is het nieuwe Esdal-college gebouwd.
Over de verkoop van de gebieden links en rechts van Esdal worden gesprekken gevoerd met de CPO-Ouderen en CPO-jongeren. De gesprekken met de CPO-jongeren zijn in een ver gevorderd stadium en verkoop van de gronden aan deze CPO wordt verwacht in 2025. De overige kavels zijn verkocht.

Voor het gebied Daalkampen IV is een langdurige overeenkomst afgesloten voor de exploitatie van een zonnepark.

Voor de ontwikkelingen op de Koesteeg locatie heeft het jaar 2024 in het teken gestaan van de haalbaarheid en de planvorming. Er is een woonprogramma vastgesteld en we zetten met dit plan maximaal in op betaalbaarheid. Zo moet 2/3 van de uiteindelijk ca. 190 te bouwen woningen aan de betaalbaarheidsgrens van € 355.000,- voldoen. Dit heeft, samen met de bovenwijkse voorzieningen die het plan moet dragen, veel gevolgen voor de exploitatie. Eerste berekeningen laten een negatief saldo zien. Hierdoor heeft de gemeente ingezet op het verwerven van subsidies. Het rijk heeft begin 2024 een WBI-subsidie verstrekt van bijna € 900.000,- en eind 2024 is bij de provincie Drenthe ook een subsidie van € 300.000,- aangevraagd. Hier hopen we begin 2025 groen licht op te krijgen. Ondanks de bijdragen van de subsidies blijft de exploitatie onder druk staan en zal het moeilijk gaan worden om de kosten en de baten op € 0 te krijgen.

We gaan echter door met het plan en kiezen bewust voor een betaalbaar programma met de consequentie dat de exploitatie negatief uit kan vallen.
In 2024 is er gewerkt aan het maat-vastplan en zijn alle benodigde onderzoeken uitgevoerd. Ook is er een start gemaakt met het opstellen van het omgevingsplan. In 2025 moet het maatvast plan afgerond worden. Ook willen we eind 2025 het omgevingsplan samen met de grondexploitatie vast laten stellen door de gemeenteraad. Recente uitspraken rondom stikstof maken het de planontwikkeling echter niet makkelijk en hebben veel invloed op de planning. In 2026 hopen we te kunnen starten met de bouw van de eerste woningen.

Ontwikkelingen 2024 (per bestemmingsplan);

- *Plaats 62, Valthermond:*
  Alle kavels zijn verkocht. De exploitatie is geactualiseerd. Woonrijp maken is nog niet afgerond, looptijd daarom met jaar verlengd.
- *Daalkampen II (fase 1/2a), Borger:*
  Alle kavels zijn verkocht. De exploitatie is geactualiseerd. Woonrijp maken is nog niet afgerond, looptijd daarom met 1 jaar verlengd. Dit jaar wordt een tussentijds winst genomen van € 75.000.
- *Daalkampen II (fase 2b), Borger:*
  Alle kavels zijn verkocht. De exploitatie is geactualiseerd. Dit jaar wordt een tussentijdse winst genomen van € 250.000. Omdat de bouw van de woningen sneller gaat dan verwacht, kan ook eerder worden gestart met het woonrijp maken. De looptijd kan daarom met 1 jaar worden gekort.
- *Daalkampen II (fase 3), Borger:*
  Op het gebied links en rechts van het nieuwe Esdal-college na, zijn alle kavels verkocht. Voor de 2 gebieden zijn wij in gesprek met 2 CPO's, de CPO jongeren en CPO - ouderen. De gesprekken met de CPO - jongeren bevinden zich in de afrondende fase. Dit jaar wordt een tussentijdse winst genomen van € 90.000.
- *Nieuw-Veenlanden, Nieuw Buinen:*
  Alle kavels zijn verkocht. De exploitatieopzet is geactualiseerd. Woonrijp maken is nog niet afgerond, looptijd daarom met jaar verlengd. Ten opzichte van vorig jaar stijgt het negatief resultaat iets. De voorziening, voor dekking van het verlies, is met hetzelfde bedrag verhoogd.
- *Drouwenermond III:*
  Dit plan is in 2023 in exploitatie genomen en wordt in 2 fasen uitgevoerd. Van de dertien vrijgegeven kavels zijn er 2 verkocht en 10 in optie. Begin 2025 zijn 5 kavels verkocht. Dit jaar wordt een tussentijdse winst genomen van € 7.000.
- *Oosterwijk, Nieuw-Buinen:*
  Dit plan is in 2024 in exploitatie genomen. Het bouwrijp maken is grotendeels uitgevoerd. De gronden aan de Lineauslaan zijn toegevoegd aan het plan en de kosten/baten zijn opgenomen in de exploitatie per 31-12-2024. Uitgangspunt voor dit gebied is de bouw van betaalbare woningen (€ 355.000).
  Een deel van het plan wordt uitgevoerd door een externe partij. De wegen in het gebied worden aangelegd door de gemeente. de gemeente krijgt hier middels een anterieure overeenkomst een vergoeding voor.
  Naast deze vergoeding heeft de gemeente ook € 41.000 aan subsidies ontvangen voor de ontwikkeling van het plan.
  Het plan sluit met een positief resultaat.
- *Aan de Strengen, Borger:*
  In 2024 is 1 kavel verkocht. De overige kavels zijn in optie genomen. Het gebied tussen Aan de Strengen en de Rolderstraat moet nog verkaveld (+/- 3 kavels) worden en is daarom nog niet vrijgegeven. De belangstelling om zich te vestigen in dit plan is nog altijd aanwezig. Ten opzichte van vorig jaar stijgt het negatief resultaat iets. De voorziening, voor dekking van het verlies, is met hetzelfde bedrag verhoogd.

- *Drentse Poort, Nieuw-Buinen:*
  In 2024 is de laatste kavel verkocht. De exploitatie is geactualiseerd. Ten opzichte van vorig jaar stijgt het negatief resultaat iets. De voorziening, voor de dekking van het verlies, is met hetzelfde bedrag verhoogd.

In onderstaande tabel een overzicht van de financiële ontwikkelingen in 2024

Woningbouw	Boekwaarde 2024			Winstverwachting		Winstneming	Loop-
	1-1	31-12	Mutaties	1-1	31-12	2024	tijd
Plaats 62	318.596	299.304	-19.292	139.415	128.616	0	2025
Daalkampen II (fase 1/2A)	946.351	556.552	-389.799	142.828	66.700	75.000	2025
Daalkampen II (fase 2B)	945.045	511.271	-433.774	487.082	266.969	250.000	2025
Daalkampen II (fase 3)	-1.191.022	-78.806	1.112.216	296.419	172.718	90.000	2027
Drouwenermond III	-495.935	-855.641	-359.706	226.430	248.105	7.000	2031
Nieuw-Veenlanden *	-197.508	-256.906	-59.398	-348.621	-353.109	0	2025
Oosterwijk	0	-999.943	-999.943	0	182.452	0	2031
Totaal	**325.527**	**-824.169**	**-1.149.696**	**943.553**	**712.451**	**422.000**	

* Het woningbouwplan Nieuw-Veenlanden sluit met een negatief resultaat. Ter dekking van dit negatief resultaat is een voorziening opgebouwd.

Bedrijventerreinen	Boekwaarde 2024			Winstverwachting		Voorziening	Loop-
	1-1	31-12	Mutaties	1-1	31-12	2024	tijd
Aan de Strengen	-1.168.665	-975.123	193.542	-613.855	-621.370	621.370	2028
Drentse Poort	-260.081	-185.184	74.897	-201.936	-210.907	210.907	2025
Totaal	**-1.428.746**	**-1.160.307**	**268.439**	**-815.791**	**-832.277**	**832.277**	

Totaal	**-1.103.219**	**-1.984.476**	**-881.257**	**127.762**	**-119.826**		

Toelichting verloop boekwaarden
Ten opzichte van het vorig jaar is de totale boekwaarde van het grondbedrijf met € 881.257 gestegen. Oorzaak van deze stijging zijn in grote lijnen de volgende mutaties:

Gemaakte kosten 2024 (verhoging boekwaarde):

Oosterwijk in exploitatie genomen	1.138.694
Bouw-/en woonrijpmaken overige plannen (Daalkampen II 1a/2b en Drouwenermond III)	1.177.320
Rente vergoeding derden	-9.964
Voorbereiding, toezicht en beheer (excl. Oosterwijk)	141.928
Overige mutaties	230

Winstnemingen/opbouw voorziening (verhoging boekwaarde):

Tussentijdse winst: Daalkampen II fase 1/2A/2B en Drouwenermond III	422.000

Opbrengst verkopen (verlaging boekwaarde):

Daalkampen II, fase 3, 14 kavels	1.370.500
Drouwenermond III, 2 kavels	187.000
Aan de Strengen, 1 kavel	206.250
Drentse Poort, 1 kavel	86.450
Subsidies/bijdrages Oosterwijk	138.751

Winst- en verliesnemingen

Winst- en verliesnemingen

Voor de (tussentijdse) winst- en verliesnemingen hanteert de gemeente de door het BBV voorgeschreven POC-methode (Percentage of completion). De POC-methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten als de kosten, verkeert. Met de invoering van deze methode wordt aangesloten bij de doelstelling van het BBV, namelijk een vereenvoudiging en eenduidigheid en daarmee een betere onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten.

De totale winstneming in 2024 bedroeg € 422.000. Hiervan wordt € 20.974 ingezet voor de aanvulling van de voorzieningen van verliesgevende plannen. Het restant wordt conform beleid gestort in de bufferreserve gronden.

Bufferreserve gronden/voorzieningen grondbedrijf

De bufferreserve gronden wordt opgebouwd uit de winsten uit het grondbedrijf. Deze reserve wordt ingezet voor de dekking van verwachte verliezen in het grondbedrijf, maar ook voor de eventuele boekverliezen van het strategisch vastgoed (o.a. de voormalige NIEGG's).
Aangezien de bufferreserve niet alleen wordt ingezet voor het grondbedrijf wordt in deze paragraaf niet verder ingegaan op de wenselijke hoogte. Hiervoor verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsvermogen.
De voorzieningen van de verliesgevende plannen in het grondbedrijf (BIE's) zijn weer op het niveau gebracht van het verwacht verlies.

Stand bufferreserve gronden	**Bedrag**
Stand per 01-01-2024	1.672.992
Winstnemingen 2024	422.000
Aanvulling voorzieningen verliesgevende plannen 2024	-20.974
Mutaties voorziening nog te maken kosten afgesloten exploitaties	0
Overheveling naar de VAR (conform besluit begroting 2024)	-300.000
Dekking afdracht vennootschapsbelasting	-62.970
Stand bufferreserve gronden 31-12-2024	1.711.048

Indien nodig kan de bufferreserve grondbedrijf ook worden gebruikt om het herstructureringsfonds aan te vullen (bijdrage is € 5.500 per nog te slopen woning). Op dit moment lopen er geen herstructureringsprojecten.

Financiële positie (in totalen)
De exploitatieopzetten zijn per 1-1-2025 geactualiseerd. De kosten en baten zijn aangepast en indien noodzakelijk de looptijden bijgesteld. Onderstaand een totaal overzicht van de financiële stand van zaken per 1-1-2025.

Omschrijving	**Bedrag**
Boekwaarde gronden in exploitatie	-1.984.475
Winstneming per 31-12-2024	422.000
Verwachte winst 2024-2031 (6 woningbouwplannen)	1.065.561
Verwachte verlies (nom.) 2024-2028 (2 bedrijven/1 wonen)	1.185.387
Opgebouwde voorziening verliezen	1.185.387
Stand herstructureringsfonds per 31-12-2024	58.596

Op basis van de geactualiseerde exploitatieopzetten wordt door het grondbedrijf over de jaren 2024 t/m 2031 een totaal positief resultaat verwacht van € 1.065.561. Ten opzichte van het vorig jaar is het verwacht resultaat gedaald. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van de tussentijdse winstnemingen (daling) en door het in exploitatie genomen plan Oosterwijk (stijging) in 2024.

Voor de berekening van de wenselijke hoogte van de voorziening wordt gerekend met de eindwaarde methode.

Door soms lange looptijden van grondexploitaties zijn er onzekerheden ten aanzien van de geplande faseringen, het rentepercentage en de te verwachten stijgingen of dalingen van kosten en opbrengsten. Deze risico’s kunnen van grote invloed zijn op de winstverwachting van de grondexploitaties en daarmee kan ook de financiële positie van de gemeente meer onder druk komen te staan.

Om alle risico’s zoveel mogelijk in te perken worden alle exploitaties in het grondbedrijf ieder jaar per 31-12 geactualiseerd (jaarstukken). Mocht tijdens het jaar een plan worden gewijzigd waaruit grote financiële gevolgen voortvloeien, dan zal de raad tussentijds een voorstel worden gedaan tot wijziging van de exploitatieopzet en wordt deze opnieuw vastgesteld.

Om de risico's verder te minimaliseren is de maximale looptijd van een exploitatie in de nieuwe BBV-voorschriften vastgesteld op 10 jaar (voortschrijdend). Alle plannen binnen het grondbedrijf voldoen aan deze regel.

Jaarrekening

Balans per 31 december 2024

ACTIVA	Ultimo 2024	Ultimo 2023
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	610	372
Totaal	**610**	**372**
Materiële vaste activa		
- Investeringen met een economisch nut	36.376	31.479
- Investeringen economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	10.396	10.054
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	26.421	23.500
Totaal	**73.192**	**65.034**
Financiële vaste activa		
- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	204	204
- Leningen aan overige verbonden partijen	4.195	4.120
- Overige langlopende leningen	227	249
Totaal	**4.627**	**4.573**
Totaal vaste activa	**78.429**	**69.979**
Vlottende activa		
Voorraden		
- Onderhanden werk	799	-61
Totaal	**799**	**-61**
Uitzettingen		
- Vorderingen op openbare lichamen	7.931	5.751
- Verstrekte kasgeldleningen	11.500	-
- Rekening-courant verhouding met het Rijk	2.620	10.188
- Overige vorderingen	2.082	2.380
Totaal	**24.133**	**18.319**

Liquide middelen		
- Kas- en banksaldi	89	48
Totaal	**89**	**48**
Overlopende activa		
- Nog te ontvangen uitkeringen van overheidslichamen	1.643	88
- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	5.001	3.129
Totaal	**6.644**	**3.217**
Totaal vlottende activa	**31.665**	**21.523**
Totaal activa	**110.094**	**91.502**

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 *0* *21*
Bedragen x € 1.000

PASSIVA	**Ultimo 2024**	**Ultimo 2023**
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
- Algemene reserve	18.662	20.174
- Overige bestemmingsreserves	25.465	23.647
- Gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten	2.258	1.383
Totaal	**46.385**	**45.204**
Voorzieningen		
- Voorzieningen	6.121	4.659
Totaal	**6.121**	**4.659**
Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	33.408	22.086
- Waarborgsommen	8	7
Totaal	**33.415**	**22.094**
Totaal vaste passiva	**85.921**	**71.957**

Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden, met rentetypische looptijd korter dan één jaar		
- Bank- en girosaldi	1.455	3.184
- Overige schulden	6.182	4.608
Totaal	**7.638**	**7.792**
Overlopende passiva		
- Nog te betalen bedragen	5.218	4.892
- Nog te besteden uitkeringen van overheidslichamen	11.230	6.760
- Overige vooruitontvangen bedragen	87	101
Totaal	**16.535**	**11.753**
Totaal vlottende passiva	**24.173**	**19.544**
Totaal passiva	**110.094**	**91.502**

Gewaarborgde geldleningen *17.490.004* *26.151.615*

Toelichting op de balans per 31 december 2024

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de standpunten van de commissie BBV.

Algemene grondslagen en resultaatbepaling

- De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten.
- Voor panden waarvan de verkoop aanstaande is, is een inventarisatie gemaakt van de actuele marktwaarde (Woz-waarde)
- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden verantwoord in het jaar waarin zij gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden opgenomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
- Voor de grondexploitatie wordt het resultaat bepaald bij het afsluiten van een complex of wanneer de stand van het werk dit rechtvaardigt. Naar rato van de voortgang van het project wordt tussentijds winst verantwoord volgens de POC-methode. Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid.
- Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.
- De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt opgenomen op basis van de laatst gepubliceerde accresmededeling van het boekjaar.

Algemene grondslagen voor de Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid 2024. Dat betekent dat:

• De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;

• De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium.

- Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 24 februari 2025 door de raad is vastgesteld.
- Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld. Gezien de gemeente geen beleid heeft opgesteld wat het begrip tijdigheid definieert zijn alle afwijkingen ten opzichte van de begroting als onrechtmatig aangemerkt. In de inleiding op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening zijn een aantal scenario's beschreven op basis waarvan deze afwijkingen als acceptabel kunnen worden aangemerkt
- Ten aanzien van het M&O criterium is het M&O beleid van onze organisatie niet afzonderlijk beschreven. In de reguliere processen zijn toetsen en controles toegepast om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen en op te sporen. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

• De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:

- Een verantwoordingsgrens van 3% € 3.620.942 is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
- Een rapporteringstolerantie van € 100.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Gebruik van schattingen
Bij het opstellen van de jaarrekening worden schattingen en veronderstellingen gedaan die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. Dit gebeurt in overeenstemming met algemeen geldende grondslagen. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd.

Vaste activa
Waardering, activeren en afschrijven
- De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
- In de raadsvergadering van 28 mei 2020 is besloten om het activeringscriterium met ingang van het jaar 2020 te verhogen tot € 25.000.
- Van een bijzonder waardeverminderingsverlies is sprake als de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde. In dat geval zal de boekwaarde worden afgewaardeerd en dit als extra last in de exploitatie worden genomen.
- Afschrijving vindt plaats volgens zowel de lineaire als de annuïteitenmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur.
- Op nieuwe investeringen vanaf 2017 wordt afgeschreven volgens de lineaire methode
- De eerste afschrijving vindt plaats in het jaar volgend op het jaar waarin het actief in gebruik wordt genomen.

Immateriële vaste activa
- De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs.
- De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa
- Bij materiële vaste activa is onderscheid gemaakt naar investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte, investeringen met een economisch nut en investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.
- Bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Vervolgens wordt er dan op het saldo afgeschreven. Dit is de netto-verantwoordingsmethode.
- Afwaardering van activa met economisch nut vindt plaats als de boekwaarde lager is dan de marktwaarde.

Financiële vaste activa
- Onder financiële vaste activa vallen de deelnemingen en de overige langlopende leningen. De waardering is tegen de nominale waarde. Dit is de verstrekte waarde, verminderd met aflossingen en andere terugontvangsten.
- Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen.

Vlottende activa
Voorraden
- Vanaf 2016 betreffen de voorraden uitsluitend onderhanden werk; de bouwgronden in exploitatie.
- De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief rente, verminderd met de opbrengst wegens gerealiseerde verkopen.
- Als er sprake is van een verwacht negatief resultaat, dan wordt voor de dekking hiervan een voorziening getroffen en in mindering gebracht op de boekwaarde
- De niet in exploitatie genomen gronden vallen onder de materiële vaste activa (zie hiervoor).

Uitzettingen (vorderingen)
De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Jaarlijks wordt aan het college voorgesteld om vorderingen welke als oninbaar moeten worden beschouwd ten laste van het resultaat te brengen. Voor vorderingen die dubieus zijn wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening wordt in mindering gebracht op de vordering.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen.

Overlopende activa
De waardering van de overlopende activa vindt plaats tegen nominale waarde.

Vaste passiva
Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten. Het resultaat wordt afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen. Reserves worden gevormd overeenkomstig de door de raad genomen besluiten.

Voorzieningen
De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Een uitzondering hierop is de voorziening voor wethouderspensioenen. Deze voorziening is gewaardeerd tegen de contante waarde.

Vaste schulden
De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
Kortlopende schulden
Voor ontvangsten vanuit de Participatiewet (Bbz en Tozo), de (nog) niet bestede bijdragen van Rijk en provincie zijn terugbetalingsverplichtingen opgenomen. De kortlopende schulden bestaan verder uit kasgeldleningen, banksaldi en overige schulden. Waardering vindt plaats tegen nominale waarde.

Overlopende passiva
De waardering van de overlopende passiva gebeurt tegen nominale waarde.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen
Buiten de balanstelling zijn opgenomen:
- De bedragen waartoe borgstelling of garantstellingen zijn verstrekt. Het betreft hier waarborgen van geldleningen die zijn verstrekt aan derden.
- Langlopende contracten waaraan de gemeente voor een aantal toekomstige jaren is verbonden.
- Continuïteitsveronderstelling.

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.
Dat wil zeggen dat bij de waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat wordt uitgegaan van de veronderstelling dat de activiteiten waarvoor deze dienen, worden voortgezet.

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa	saldo 31-12-2024	saldo 31-12-2023
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	609.807	371.825
Totaal immateriële vaste activa	**609.807**	**371.825**

Het onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa in 2024.

Immateriële vaste activa	boekwaarde 01-01-2024	invest.	desinvest. (verkopen)	bijdragen en subsidies	afschr.	boekwaarde 31-12-2024
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	371.825	643.645	-283.430	-116.904	-5.328	609.807
Totaal immateriële vaste activa	371.825	643.645	-283.430	-116.904	-5.328	609.807

Het gaat hierbij om voorbereidingskosten die worden gemaakt voor bestemmingsplannen die t.z.t. worden ondergebracht in het grondbedrijf.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	saldo 31-12-2024	saldo 31-12-2023
Investeringen met een economisch nut		
Investeringen met een economisch nut	36.376.011	31.479.480
Invest. economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	10.395.666	10.054.214
Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut		
Investeringen vóór 2017	2.756.460	3.134.571
Investeringen vanaf 2017	23.664.082	20.365.749
Totaal materiële vaste activa	**73.192.219**	**65.034.015**

Het onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de materiële vaste activa in 2024

Materiële vaste activa	boekwaarde 01-01-2024	invest.	bijdragen en subsidies	afschr.	boekwaarde 31-12-2024
Investeringen econ. nut					
Gronden en terreinen	5.205.929				5.205.929
Woonruimten	159.639			-2.468	157.171
Bedrijfsgebouwen	21.498.646	8.412.069	-1.280.260	-1.877.741	26.752.714
Grond-, weg- & waterb. werken	2.629.154	162.512	-212.396	-30.540	2.548.731
Machines, app. & install.	1.519.537	45.847		-269.828	1.295.556
Overige mat. vaste activa	466.575	702	7.159	-58.525	415.911
	31.479.480	**8.621.130**	**-1.485.496**	**-2.239.103**	**36.376.011**
Investeringen waarvoor een heffing kan worden geheven					
Grond-, weg- & waterb. werken	9.425.499	1.173.299	-247.325	-619.723	9.731.749
Machines, app. & install.	20.883			-2.587	18.296
Overige mat. vaste activa	607.832	68.665	-20.000	-10.876	645.621
	10.054.214	**1.241.963**	**-267.325**	**-633.186**	**10.395.666**
Totaal inv. econ. nut	41.533.694	9.863.093	-1.752.822	-2.872.289	46.771.677
Investeringen maatsch. nut					
Grond-, weg- & waterb.w. vóór 2017	3.134.571			-378.111	2.756.460
Grond-, weg- & waterb.w. vanaf 2017	20.365.749	4.878.154	-704.675	-875.146	23.664.082
Totaal inv. maatsch. nut	23.500.320	4.878.154	-704.675	-1.253.258	26.420.542
Totaal materiële vaste activa	65.034.015	14.741.247	-2.457.496	-4.125.547	73.192.219

Investeringen met een economisch nut

Algemeen

Investeringen hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn en/of als ze kunnen leiden tot het verwerven van inkomsten. Hierbij is een onderverdeling gemaakt in investeringen met een economisch nut en investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Zakelijk recht van erfpacht

In het kader van de regionalisering van de brandweerzorg in de Veiligheidsregio Drenthe zijn de brandweergebouwen van de 8 Drentse gemeenten destijds overgedragen naar de Veiligheidsregio Drenthe. Om verschillende redenen is besloten om de overdracht niet vorm te geven in een volledige, onvoorwaardelijke, eigendomsoverdracht, maar in de vorm van het vestigen van een achttal beperkt zakelijke rechten van erfpacht. Voor de gemeente Borger-Odoorn geldt hierbij dat de brandweerkazerne met onder- en bijgelegen grond en het kunstwerk is overgedragen. De huidige boekwaarde van de brandweerkazerne is € 1.010.242 per 31 december 2024.

Investeringen

Conform de financiële verordening dient in de jaarrekening van investeringen, groter dan € 50.000,- de uitputting van de investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven en inkomsten te worden weergegeven.

Omschrijving vast actief	Totaal krediet	Besteed in 2024	Ont-vangen subsidies	Geïnv. voorgaande jaren	Restant krediet
Bedrijfsgebouwen					
Nieuwe huisvesting/renovatie gemeentehuis	2.025.640	165.922		230.000	1.629.718
Nieuwbouw sporthal de Koel, gebouw	8.785.640	8.054.313	1.277.770	653.740	1.355.358
Nieuwbouw sporthal de Koel,technische installaties	481.000	122.621	15.960	-3.567	377.906
	11.292.280	**8.342.856**	**1.293.730**	**880.172**	**3.362.982**
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (ec. nut)					
Terrein sportpark Odoorn	1.985.000	134.840	176.588	1.983.545	43.203
Relinen n.a.v. wortelfrezen 1e fase (2020)	66.000	50.666		15.334	
Haarakkersweg Exloo	100.000	92.997		2.134	4.869
Z'diep en Hoofdstr. (M'weg-Noorderstr) afkopp.	655.000	719.396	293.472		229.076
Buinerweg (Dorpsstr.-komgr. Ees) riool	125.000	61.300		75.000	-11.300
	2.931.000	**1.059.199**	**470.060**	**2.076.013**	**265.848**
Overige materiële vaste activa					
Ondergrondse containers 2e fase	580.909	68.665	20.000	464.808	67.437
	580.909	**68.665**	**20.000**	**464.808**	**67.437**
Totaal economisch nut	**14.804.189**	**9.470.719**	**1.783.790**	**3.420.993**	**3.696.267**

Bedrijfsgebouwen
Nieuwe huisvesting/renovatie gemeentehuis
Het gaat hierbij hoofdzakelijk om de voorbereidingskosten voor de aanpassingen van de huisvesting in het gemeentehuis.

Nieuwbouw sporthal de Koel
Betreft de nieuwbouw van sporthal De Koel in Borger. De nieuwbouw wordt uitgevoerd door Bouwgroep Dijkstra Draisma.
Voor onder andere de nieuwbouw van sportaccommodaties heeft het Rijk een subsidiebudget beschikbaar gesteld. Aan dit bedrag is een plafond gesteld. Dit betekent indien de totale aanvraag van alle gemeenten groter is dan het beschikbaar budget er naar rato zal worden uitgekeerd. Voor de nieuwbouw van sporthal De Koel is een declaratie ingediend voor een bedrag van afgerond 1,3 mln. Omdat declaraties pas na afloop van het jaar bij het Rijk kunnen worden ingediend, is het op dit moment onzeker in hoeverre wij het bedrag van 1,3 mln gaan ontvangen.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (economisch nut)
Terrein sportpark Odoorn
Het inrichten van het terrein bij sportpark Odoorn.

Relinen n.a.v. wortelfrezen 1e fase (2020)
Relinen is een renovatietechniek van riolen zonder ze open te breken. Deze fase is afgerond in 2024.

Haarakkersweg Exloo
Betreft het aanpakken van de wateroverlast aan de Haarakkersweg in Exloo. De werkzaamheden zijn nog niet volledig afgerond in 2024.

Zuiderdiep en Hoofdstraat Nieuw-Buinen (afkoppelen)
Betreft rioleringswerkzaamheden in verband met de herinrichting Zuiderdiep-Hoofdstraat te Nieuw-Buinen.

Buinerweg riool
Betreft rioolvervanging Buinerweg in Ees. Het project is afgerond in 2024

Overige materiële vaste activa
Ondergrondse containers 2e fase
Betreft de levering en montage van ondergrondse afvalcontainers op diverse locaties in de gemeente.

Desinvesteringen en duurzame waardevermindering
In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste desinvesteringen en duurzame waardeverminderingen weergegeven.
Het betreft hier:
- Sloop oude gebouw "de Koel" in Borger i.v.m. nieuwbouw.
- Overdracht gebouw Sportpark Nieuw-Buinen

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2024	Vermeerdering in 2024	Afschrijving in 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Sporthal "de Koel" Borger	291.313	1.978	293.291	0
Gebouw sportpark Nieuw-Buinen	872.794		872.794	0
	1.164.107	**1.978**	**1.166.085**	**0**

Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut
Het gaat hier om investeringen in zaken die niet regelmatig worden vervangen, maar die veel onderhoud met zich meebrengen, zoals wegen, water en bruggen.

Conform de financiële verordening dient in de jaarrekening van investeringen, groter dan € 50.000,- de uitputting van de investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven en inkomsten te worden weergegeven.

Omschrijving vast actief	Totaal krediet	Besteed in 2024	Ont-vangen subsidies	Geïnv. voorgaande jaren	Restant krediet	Afschrijvings termijn
Grond-, weg- en waterbouwk. werken (maatsch. nut)						
Wegen en fietspaden						
Project R. Tuinstraat/H.Tiesingstraat	102.586	161.731	59.145		0	25 jaar
Verkeersmaatregelen GVVP	217.867	100.061		117.691	115	20 jaar
N34 - afslag Klijndijk		215.545	215.545		0	20 jaar
Z'diep en Hoofdstr (M'weg-Noorderstr) weg	1.545.786	547.034		83.722	915.030	20 jaar
Z'diep en Hoofdstr (M'weg-Noorderstr) verk.	311.214	109.684	24.537	9.097	216.970	20 jaar
Herstraten Begoniastraat/Parklaan Nieuw-Buinen	320.250	86.074	3.208	233.163	4.220	20 jaar
Parklaan (parallelweg/2e fase) weg	99.975	90.142		5.925	3.908	20 jaar
Valtherweg Exloo -Exloërweg Valthe (verkeer)	400.000	513.816	347.025	16.035	217.174	20 jaar
Vebetertr. voetpaden gehele gemeente 1/4	223.750	121.587		101.380	783	20 jaar
Zeelandstreekje	159.000	183.626			-24.626	20 jaar
Zijtak - Achterweg Odoornerveen	335.000	255.193			79.807	20 jaar
Achterweg (Torenwijk - Langeveensdijk) Odoornervn	269.500	199.040			70.460	20 jaar
Valtherdijk (Valtherbl. Zuid-overg nw asfalt) V'mn	87.000	87.376			-376	20 jaar
Parklaan (Noorderdiep-Vijverlaan) Nieuw-Buinen	110.000	110.000				20 jaar
Verkeersimpuls verkeersveiligheid 2024	100.000	57.819			42.181	20 jaar
Lisdodde/Kalmoes/ Krabbescheer Nieuw-Buinen	210.000	69.040			140.960	30 jaar
	4.491.928	**2.907.768**	**649.460**	**567.014**	**1.666.606**	
Bruggen						
Brug Borger (Eeserstraat)	75.000	73.981		1.470	-451	60 jaar
Brug Odoornerveen (Scholtensbrug)	115.000	104.783		5.040	5.177	60 jaar
	190.000	**178.764**		**6.510**	**4.726**	
Openbare verlichting						
Verduurzaming OV 2019 (armaturen)	934.100	282.785		606.140	45.174	20 jaar
Verduurzaming OV 2019 (masten)	690.750	79.008		542.708	69.034	40 jaar

	1.624.850	**361.793**	**1.148.848**	**114.209**	
Groen					
Groen totale kern 2e Exloërmond	58.000	58.231		-231	30 jaar
Groen Noorderdiep Brughuus Valthermond	100.000	100.047		-47	30 jaar
Groen totale kern Valthermond	113.000	113.000			30 jaar
Hart van Exloo					
Hart van Exloo (terrein)	362.000	63.950	361.967	-63.917	25 jaar
Openbaar gebied rond Sporthal de Koel					
Inrichting openbaar gebied sporthal De Koel	300.000	297.498		2.502	30 jaar
	933.000	**632.726**	**361.967**	**-61.692**	
Totaal maatschappelijk nut	**7.239.778**	**4.081.050**	**649.460**	**2.084.339**	**1.723.849**

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (maatschappelijk nut)

Wegen en fietspaden

In 2024 is verdere uitvoering gegeven aan het verbeteren van de wegen en fietspaden in de gemeente Borger-Odoorn

Bruggen

Betreft herstelwerkzaamheden aan de bruggen in Borger en Odoornerveen.

Openbare verlichting

Uitgaven wegens aanleg en verbetering van de openbare verlichting in de gemeente.

Groen

Betreft diverse groenrenovaties in de gemeente. De werkzaamheden zijn grotendeels afgerond in 2024.

Hart van Exloo

Betreft extra werkzaamheden voor de herinrichting van het terrein

Openbaar gebied rond sporthal de Koel

Aanpassingen in het openbaar gebied/buitenruimte rond sporthal de Koel

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	saldo 31-12-2024	saldo 31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	204.062	204.062
Leningen aan overige verbonden partijen	4.195.173	4.119.811
Overige langlopende leningen	227.305	248.830
Totaal financiële vaste activa	**4.626.540**	**4.572.703**

Het onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa in 2024.

Financiële vaste activa	boekwaarde 01-01-2024	invest.	aflossing	boekwaarde 31-12-2024
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	204.062			204.062
Leningen aan overige verbonden partijen	4.119.811	89.260	-13.898	4.195.173
Overige langlopende leningen	248.830	4.561	-26.086	227.305
Totaal fin. vaste activa	4.572.703	93.821	-39.984	4.626.540

De mutaties in de financiële vaste activa hebben betrekking op:

Leningen aan overige verbonden partijen
- Toename en aflossing op de startersleningen en duurzaamheidsleningen.
- Aflossing op duurzaamheidslening zwembaden Borger-Odoorn BV

Overige langlopende leningen
- Aflossing PC-privé
- Aflossing op de verstrekte hypothecaire geldleningen
- Aflossing verstrekte langlopende lening Hunebedcentrum

Vlottende activa

Voorraden

Voorraden	saldo 31-12-2024	saldo 31-12-2023
Onderhanden werk	799.088	-61.194
Totaal voorraden	**799.088**	**-61.194**

Onderhanden werk
In onderstaand overzicht wordt per complex de boekwaarde ultimo 2024 en het verwachte exploitatieresultaat weergegeven.

Omschrijving	BW 1 jan. 2024	Voorz. 1 jan. 2024	Balans 1 jan. 2024	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Winst-uitname	BW 31 dec. 2024	Voorziening verliesl. complex	Balans 31 dec. 2024	Geraamde te maken kosten	Geraamde te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat incl. voorz.
Borger Daalkampen 2	-946		-946	315		75	-556		-556	490		66 V
Borger Daalkampen 2 (2e fase)	-945		-945	184		250	-511		-511	244		267 V
Borger Daalkampen 2 (3e fase)	1.191		1.191	168	-1.370	90	79		79	674	-926	173 V
Borger Aan de Strengen (industr.)	1.169	-614	555	13	-207		975	-621	353	322	-675	-
Nieuw-Buinen Drentse Poort	260	-202	58	12	-87		185	-211	-26	26		-
Valtermond Plaats 62	-319		-319	19			-300		-300	171		129 V
Nieuw-Buinen, Nw-Veenlanden	198	-349	-151	59			257	-353	-97	97		-
Drouwenermond 3	496		496	540	-187	7	856		856	436	-1.540	248 V
Nieuw-Buinen, Oosterwijk	-		-	1.139	-139		1.000		1.000	1.827	-3.009	182 V
Totaal onderhanden werk	**1.103**	**-1.164**	**-61**	**2.449**	**-1.990**	**422**	**1.984**	**-1.185**	**799**	4.287	-6.150	1.065 V

Bedragen x € 1.000

V = voordelig resultaat

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van maart 2025 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Voor de nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de in te schatten kosten en opbrengsten worden jaarlijks geactualiseerd.
- de geplande afzet (te verkopen kavels) is gebaseerd op de uitgegeven opties en uit overleggen tussen de marktpartijen en gemeente.

De risico's zijn nader toegelicht in de paragraaf grondbeleid en de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement in het jaarverslag.

Uitzettingen

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < één jaar	saldo 31-12-2024	saldo 31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen	7.930.702	5.751.105
Verstrekte kasgeldleningen	11.500.000	
Overige vorderingen	2.082.107	2.379.990
Rekening-courant verhouding met het Rijk	2.620.376	10.188.272
Totaal uitzettingen	**24.133.185**	**18.319.367**

Vorderingen op openbare lichamen	Saldo 31-12-2024
Debiteuren publiekrechtelijk	1.792.782,01
Te vorderen btw overheidsactiviteiten	6.234.105,13
Overige nog te verrekenen btw	72.129,34
	8.099.016,48
Correctie debiteuren publiekrechtelijk	-168.314,00
Totaal	7.930.702,48

Debiteuren publiekrechtelijk
Medio maart 2025 is er nog een bedrag van € 1.229.262 aan subsidies te vorderen van Provincie en Rijk.

Te vorderen btw overheidsactiviteiten
Dit is het totaal te vorderen btw die is verrekend op inkoopfacturen die betrekking hebben op overheidsactiviteiten. Het bedrag zal in de loop van 2025 worden ontvangen.

Overige nog te verrekenen btw
Deze nog te vorderen btw is verrekend met de aangifte in 2025.

Correctie debiteuren publiekrechtelijk
Dit betreft het deel waarvoor het risico bestaat dat dit terugbetaald moet worden aan de Provincie Drenthe.

Verstrekte kasgeldleningen	Saldo 31-12-2024
Verstrekte kasgeldleningen	11.500.000,00
Totaal	11.500.000,00

Verstrekte kasgeldleningen
Het gaat hierbij om 2 verstrekte kasgeldleningen die de gemeente Borger-Odoorn heeft uitgeleend aan onderstaande gemeenten:
Gemeente Maasdriel € 7.500.000
Gemeente Zaanstad € 4.000.000
Beide leningen zijn afgelost in het 1e kwartaal van 2025

Overige vorderingen	Saldo 31-12-2024
Debiteuren algemeen	673.107,70
Debiteuren belastingen	430.619,44
Debiteuren bijstandsverlening	1.041.430,65
Debiteuren inkomensvoorziening	403.862,56
Debiteuren Wmo	1.194,99
	2.550.215,34
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	-51.652,17
Voorziening dubieuze debiteuren belastingen	-84.338,33
Voorziening dubieuze debiteuren uitkeringen SoZa	-332.117,82
Totaal	2.082.107,02

Debiteuren algemeen
Medio maart 2025 moet er van de € 673.107 nog € 423.434 worden ontvangen van diverse instellingen.
Voor de waardecorrectie is een voorziening voor oninbaarheid opgenomen van € 51.652

Debiteuren belastingen
In maart 2025 moet er van de € 430.619 nog ca. € 223.533 worden ontvangen aan gemeentelijke belastingen. Voor de waardecorrectie is een voorziening voor oninbaarheid opgenomen van € 84.338

Debiteuren bijstandsverlening en inkomensvoorziening
Het betreft hier de vorderingen in relatie tot verstrekte bijstands- en inkomensvoorzieningen. Deze vorderingen zijn bij het opmaken van de jaarrekening gewaardeerd op inbaarheid. Voor de vermoedelijk oninbare vorderingen is een voorziening opgenomen.

Debiteuren Wmo
Dit bedrag zal worden afgewikkeld in 2025.

Rekening-courantverhouding met het Rijk (Schatkistbankieren)
Op 15 december 2013 is de wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden.
Wat is schatkistbankieren

Schatkistbankieren is simpelweg het aanhouden van middelen bij het ministerie van Financiën (de schatkist). Het Agentschap van de Generale Thesaurie voert binnen het ministerie van Financiën het schatkistbankieren uit. Alle deelnemers aan het schatkistbankieren hebben een privaatrechtelijke rekening-courantovereenkomst met de Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door het Agentschap.
Voor decentrale overheden betekent schatkistbankieren dat zij al hun overtollige middelen aanhouden in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Dit houdt in dat geld en vermogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden aangehouden. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden

Drempelbedrag
De gemeente Borger-Odoorn is dus ook verplicht om de overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijks kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag vastgesteld dat, afhankelijk van het begrotingstotaal, buiten de schatkist mag worden gehouden.
Het drempelbedrag voor onze gemeente is vastgesteld op € 1.796.240
Het gemiddelde van het bedrag aan overtollige middelen dat er gedurende het kwartaal elke kalenderdag buiten de schatkist is aangehouden, mag niet boven dit drempelbedrag liggen.

Het totaal aan middelen dat in 2024 door de gemeente Borger-Odoorn buiten 's Rijks schatkist is gehouden bedraagt aan het eind van elk kwartaal € 0,-. Hiermee is dus voldaan aan de wettelijke verplichting.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar	**2024**		
(1)	**Drempelbedrag**	**1796**			
		Kwartaal 1	**Kwartaal 2**	**Kwartaal 3**	**Kwartaal 4**
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**97**	**45**	**88**	**42**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.699	1.751	1.708	1.754
(3b) = (2) > (1)	**Overschrijding van het drempelbedrag**	**-**	**-**	**-**	**-**

Liquide middelen

Liquide middelen	saldo 31-12-2024	saldo 31-12-2023
Bank	78.451	39.290
Overige liquide middelen	11.035	8.522
Totaal uitzettingen	**89.485**	**47.812**

Overlopende activa

Overlopende activa	saldo 31-12-2024	saldo 31-12-2023
Nog te ontvangen uitkeringen van overheidslichamen	1.642.749	88.303
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	5.000.884	3.128.709
Totaal overlopende activa	**6.643.633**	**3.217.012**

Nog te ontvangen uitkeringen van overheidslichamen

Hieronder wordt een specificatie gegeven van de van het Rijk en overige overheden nog te ontvangen bedragen inzake uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

Omschrijving	Saldo 1-jan 2024	toevoeging in 2024	afgewikkeld in 2024	stand 31-dec 2024
Min. SZW, afrekening BBZ	34.500		34.500	-
Min. SZW, toeslagenaffaire	3.848	20.268	3.848	20.268
Min. J&V, vergoeding kosten Oekraïne	49.955		49.955	-
Min. VWS, Spuk-sport		1.622.481		1.622.481
Totaal	88.303	1.642.749	88.303	1.642.749

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	
Reinigingsrechten en huisvuilweging 4e kwartaal 2024	621.463
Toeristen- en forensenbelasting 2024	1.579.882
Vergoeding afvalverwerking	203.864
Vooruitbetaalde bedragen	566.818
Rente 4e kwartaal 2024	101.353
COA	627.900
Emco	35.000
Wedeka	293.126
Omgevingsdienst Drenthe	265.011
Gemeente Emmen	239.070
Provincie Groningen	188.764
Overige posten	328.633
Totaal	5.050.884
Voorziening dubieuze posten	-50.000
Totaal	5.000.884

Min. VWS, Spuk-sport

Voor de aanschaf van sportmaterialen en investeringen in sportaccommodaties is een declaratie voor de Spuk-sport subsidie bij het Ministerie van VWS ingediend van ruim 1,5 mln. Het Ministerie heeft aan het totaal beschikbare budget een plafond gesteld. Dit betekent indien de totale aanvraag van alle gemeenten groter is dan het beschikbaar budget er naar rato zal worden uitgekeerd. Omdat declaraties pas na afloop van het jaar bij het Rijk kunnen worden ingediend is op dit moment de ontvangst van de subsidie voor een bedrag van 1,3 mln onzeker.

Reinigingsrechten en huisvuilweging 4e kwartaal 2024
De aanslagen voor reinigingsrechten en huisvuilweging voor het 4e kwartaal van 2024 zijn in januari 2025 opgelegd.

Toeristenbelasting en forensenbelasting 2024
De aanslagen voor toeristen- en forensenbelasting 2024 zijn in maart 2025 opgelegd.

Vergoeding afvalverwerking
Betreft de vergoeding van gescheiden ingezamelde, gerecyclede en vermarkte hoeveelheden verpakkingsafval.

Vooruitbetaalde bedragen
Deze bedragen zijn grotendeels in 2025 afgewikkeld.

Rente 4e kwartaal 2024
Betreft de rentevergoeding over het rekening-courant tegoed.
Dit bedrag is in januari 2025 ontvangen.

COA
Betreft de vergoeding van het COA voor de opvang van vluchtelingen

Emco en Wedeka
De afrekening over 2024

Omgevingsdienst Drenthe
De afrekening over 2024

Gemeente Emmen
Afrekening uitkeringsverwerking SoZa 4e kwartaal 2024

Provincie Groningen
Bijdrage aanpak energie-armoede

Overige posten
Deze bedragen zullen worden afgewikkeld in 2024.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Eigen vermogen	saldo 31-12-2024	saldo 31-12-2023
Algemene reserve	18.661.802	20.173.938
Overige bestemmingsreserves	25.464.947	23.646.906
Gerealiseerd resultaat	2.258.403	1.383.332
Totaal eigen vermogen	**46.385.152**	**45.204.176**

Algemene reserve
De omvang van de algemene reserve bedraagt eind 2024 € 18.661.802. Dit is de som van weerstandsdeel algemene reserve (WAR) + de vrije reserve (VAR). Ten opzichte van eind 2023 is deze reserve per saldo afgenomen met een bedrag van € 1.512.136.

Bestemmingsreserves
Er is een onderscheid tussen voorzieningen en bestemmingsreserves. Aan de voorziening kleeft een verplichting. Bovendien worden de voorzieningen niet tot het eigen vermogen gerekend. Een bestemmingsreserve maakt echter wel deel uit van het eigen vermogen. De aanwending van de bestemmingsreserves is vrijblijvender, omdat de raad een besluit kan nemen over een andere aanwending. De omvang van de bestemmingsreserves bedraagt eind 2024 € 25.464.947. Ten opzichte van eind 2023 zijn deze reserves toegenomen met een bedrag van € 1.818.041.

Het verloop van de reserves in 2024 wordt in het volgende overzicht weergegeven. Een meer gedetailleerde specificatie per reserve is beschikbaar op de afdeling bestuurs- en concernondersteuning.

Omschrijving	Saldo 1-jan 2024	Toe-voeging	Ont-trekking	Bestemm. resultaat 2023	Vermind. dekking afschr.	Interne boekingen	Stand 31-dec 2024
ALGEMENE RESERVE							
Weerstandsdeel alg. reserve (WAR)	12.769.131	501.532	-				13.270.663
Vrije algemene reserve (VAR)	7.404.807	300.000	3.697.000-	1.383.332			5.391.139
Totaal algemene reserve	**20.173.938**	**801.532**	**3.697.000-**	**1.383.332**	**-**		**18.661.802**
BESTEMMINGSRESERVES							
Algemeen							
Bufferreserve grondbedrijf	1.672.992	401.026	362.970-				1.711.048
Herstructureringsfonds	58.596	-	-				58.596
Nog uit te voeren werken	11.053.381	10.780.142	11.053.381-			-	10.780.142
Generatiepact (vh begr. Saldo)	300.000	-	90.918-				209.082
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	425.054	-	348.500-				76.554
Onderhoud zwembaden	50.412	-	10.000-				40.412
Dorpshuis Exloo (vh welzijnsaccomm.)	32.123	-	-				32.123
Bestemmingsres. Kern & kader	419.194	-	419.194-				-
Reserve riolering	435.030	-	23.615-				411.415
Bestemmingsreserve afval	181.649	-	43.490-				138.159
Reserve Toeristisch centrum Borger	169.656	-	-				169.656
Reserve deelgebiedvisie "De Monden"	100.000	-	20.000-				80.000
Bestemmingsreserve Coronacrisis	416.676	-	-	-			416.676
BR noodopvang ontheemden	3.850.000	2.577.280	-				6.427.280
BR hervormingsagenda jeugdzorg	979.000	-	-				979.000
BR volkshuisvestingsfonds	-	300.000	-				300.000
subtotaal	*20.143.764*	*14.058.448*	*12.372.068-*	-	-	-	*21.830.144*
Gekoppelde reserves							
Gekoppelde reserves	3.503.142	330.127			198.466-		3.634.803
subtotaal	*3.503.142*	*330.127*	-	-	*198.466-*		*3.634.803*
Totaal bestemmingsreserves	**23.646.906**	**14.388.575**	**12.372.068-**	**-**	**198.466-**	**-**	**25.464.947**
Eindtotaal	**43.820.844**	**15.190.107**	**16.069.068-**	**1.383.332**	**198.466-**	**-**	**44.126.750**

In de kolom ‘bestemming resultaat 2023’ staat de toevoeging vermeld van het voordelig rekeningresultaat van het voorgaand boekjaar. In de kolom ‘vermindering ter dekking van afschrijvingen’ staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

De aard en reden van iedere reserve worden hierna toegelicht.

Weerstandsdeel algemene reserve (WAR)
Buffer voor weerstandscapaciteit met het doel om alle risico's op te vangen waarvoor geen raming (voorziening als exploitatiepost) in de begroting is opgenomen.
De minimumomvang van de WAR wordt vastgesteld conform gekwantificeerde risico’s die uit de paragraaf Weerstandsvermogen blijken.

Vrije algemene reserve (VAR)
De vrije reserve is ingesteld om eventuele rekeningtekorten op te vangen. Aanvullend is deze reserve beschikbaar voor incidenteel nieuw beleid.

Bufferreserve grondbedrijf
De reserve is bedoeld om verliezen op gronden op te kunnen vangen en het afdekken van onvoorzienbare risico’s en/of tegenvallers.

Herstructureringsfonds
Uitgaven passend binnen de doelstelling (creëren van een duurzame en veilige woon- en leefomgeving) kunnen worden gedekt uit dit fonds. Het fonds is tot dusverre gevoed uit de winstnemingen van de grondexploitatie en bestemming van het rekeningresultaat. De hoogte van het fonds is gebaseerd op een bedrag van € 5.500 per te slopen woning in een herstructureringsgebied.

Nog uit te voeren werken (NUW)
Het begrotings-/kalenderjaar loopt zeker bij projecten niet altijd parallel met de periode dat werkzaamheden worden uitgevoerd of realisatie plaatsvindt. Soms lopen projecten over de jaarwisseling heen en vindt de afronding en afrekening pas in het volgende jaar plaats. Er kunnen vertragingen optreden en er zijn ook werkzaamheden die niet in de winter kunnen worden uitgevoerd, afronding vindt dan in het volgende voorjaar plaats.
Dit betekent dat een groot aantal van de werkzaamheden op de lijst NUW inmiddels al zijn uitgevoerd. Andere projecten worden in het voorjaar van 2025 uitgevoerd.

De reserveringen zijn getoetst aan de volgende 3 criteria:
1. Er moet sprake zijn van een beleidsinhoudelijke noodzaak om de financiële middelen te behouden voor uitvoering van de prestatie in 2025.
2. De prestatie in het nieuwe begrotingsjaar moet zijn ingepast in het afdelingsplan voor 2025.
3. De financiële noodzaak van reservering moet aanwezig zijn (er zijn voor de uitvoering van de prestatie in een volgend begrotingsjaar geen middelen beschikbaar.)

Nog uit te voeren werken	Bedrag
Thema/taakveld	
Onze inwoners	
Arbeidsparticipatie	30.000
Burgerzaken	13.450
Inkomensregelingen	1.376.400
Maatwerkvoorziening (WMO)	88.069
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	526.041
Samenkracht en burgerparticipatie	638.825
Sportbeleid en activering	100.000
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	506.655
Volksgezondheid	99.000
WSW en beschut werk	119.030
	3.497.470
Onze economie	
Economische promotie	20.000
	20.000
Onze toekomst	
Bestuur	532.985
Culturele presentatie, -productie en -part.	66.000
Economische promotie	25.000
Media	66.397
Milieubeheer	592.400
	1.282.782
Onze leefomgeving	
Beheer overige gebouwen en gronden	250.000
Onderwijshuisvesting	67.000
Openbaar groen en recreatie	722.387
Openbare orde en veiligheid	109.138
Riolering	12.500
Ruimtelijke ordening	538.380
Sportaccommodaties	3.473.100
Verkeer en vervoer	202.410
Wonen en bouwen	96.975
	5.471.890
Overig	
Overhead	508.000
	508.000
Totaal	**10.780.142**

Generatiepact
Deze reserve is in 2019 in het leven geroepen met het doel duurzame inzetbaarheid van oudere ambtenaren en nieuwe instroom van jongeren in de ambtelijke organisatie te realiseren.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen
Deze reserves zijn gevormd ter dekking van toekomstige onderhoudsuitgaven (groot onderhoud) voor de diverse gebouwen en accommodaties.

Onderhoud zwembaden
In de begroting wordt jaarlijks het normbedrag voor onderhoud geraamd. De afwijking tussen deze norm en de werkelijkheid wordt met dit fonds gemuteerd.

Dorpshuis Exloo
Voorheen was deze reserve bedoeld voor onderhoud van welzijnsaccommodaties. Deze vallen nu onder het project Kern en Kader. In overeenstemming met de notitie reserves en voorzieningen is er een bedrag gereserveerd voor dorpshuis Exloo. Het restant is overgeheveld naar de reserve Kern en Kader.

Bestemmingsreserve Kern & Kader
Deze reserve is in 2006 ingesteld om boekwinsten en -verliezen op verkochte Kern & Kader gebouwen apart te houden.

Reserve riolering
De commissie BBV doet de aanbeveling om (als een gemeente een riooltarief hanteert) de gerealiseerde resultaten riolering te muteren op een bestemmingsreserve 'riolering'. Opgemerkt wordt dat het vormen van deze reserve het karakter van resultaatbestemming heeft en dat de toevoeging aan een dergelijke reserve dus geen last vormt die in de tariefberekening mag worden opgenomen.
De bestemmingsreserve riolering wordt gevoed vanuit efficiency- en of aanbestedingsvoordelen.

Bestemmingsreserve afval
In de kadernota 2016 is besloten om met ingang van de rekening 2015 efficiency verschillen op afval te storten in een bestemmingsreserve. Deze reserve kan dan worden ingezet om eventuele nadelen op afval in de exploitatie op te vangen.

Bestemmingsreserve Toeristisch Centrum Borger
Deze reserve is ingesteld om de kosten op te vangen voor het (eventueel) archeologisch onderzoek in dat gebied.

Reserve deelgebiedsvisie "De Monden"
Deze reserve is ingesteld om de kosten op te vangen voor gebiedsvisie "De Monden".

Bestemmingsreserve Coronacrisis
Deze reserve is ingesteld om de meerkosten of minder opbrengsten op te vangen die door de coronacrisis zijn ontstaan.

Bestemmingsreserve noodopvang ontheemden
In 2023 is door de raad besloten om de nog niet bestede gelden te storten in een bestemmingsreserve Opvang ontheemden.

Bestemmingsreserve hervormingsagenda jeugdzorg
In 2023 is door de raad besloten om de ontvangen Voogdij/18+ middelen te storten in een bestemmingsreserve Hervormingsagenda jeugdzorg. Hierdoor blijven de middelen van Voogdij/18+ beschikbaar voor toekomstige ontwikkelingen in de jeugdzorg die een relatie hebben met de hervormingsagenda.

Bestemmingsreserve volkshuisvestingsfonds
Het volkshuisvestingsfonds (VHF) is bedoeld om inwoners te ondersteunen om huizen te verduurzamen. Inwoners die aan de voorwaarden voldoen, kunnen geld krijgen uit dit fonds om zo hun huis te verduurzamen en een leefbaardere en veiligere wijk voor inwoners te krijgen.

Gekoppelde reserves
Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moet op investeringen met een economisch nut in volle omvang worden afgeschreven. Eventuele bijdragen van reserves mogen niet in mindering worden gebracht op het investeringsbedrag. Deze bijdragen moeten voor dezelfde looptijd als de betreffende investering ten gunste van de exploitatie worden gebracht. Op deze plaats worden alle reserves verantwoord die worden ingezet voor compensatie van de afschrijving van activa. De reserve is niet meer voor andere doeleinden beschikbaar.

Resultaat na bestemming
De rekening van baten en lasten sluit met een voordelig saldo van € 2.258.403

Voorzieningen

Voorzieningen	saldo 31-12-2024	saldo 31-12-2023
Voorzieningen	6.120.746	4.659.185
Totaal voorzieningen	**6.120.746**	**4.659.185**

Bij de bestemmingsreserves werd al aangegeven dat voorzieningen bij het vreemd vermogen horen. Met andere woorden, aan de voorzieningen kleeft een verplichting. De aanwending is niet vrijblijvend. Onder de voorzieningen zijn de op het moment van opstellen van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's opgenomen voor zover de omvang hiervan redelijkerwijs is in te schatten. De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie (toevoeging bedrag) aan een reeds bestaande voorziening, is als een exploitatielast in het verslagjaar verantwoord. Alle aanwendingen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Het verloop van de voorzieningen in 2024 wordt in het volgende overzicht weergegeven.

Omschrijving	saldo 1-jan 2024	toevoeging	vrijval	aanwending	stand 31-dec 2024
VOORZIENINGEN					
Algemene voorzieningen					
Voorziening wethouderspensioenen	3.083.877	582.750	-	-175.241	3.491.386
Voorziening n.t.m. kosten GB Langhieten 2	33.000	-		-4.020	28.980
Voorziening n.t.m. kosten GB Lijnstukken 2	8.243	-	-	-4.130	4.113
Voorziening n.t.m. kosten GB Ranonkel	3.000	-		-1.570	1.431
Voorziening verlofsparen	15.803	40.847			56.650
Voorziening overmatig verlof	-	642.330			642.330
Voorziening IKB-verlof	-	54.076			54.076
Voorziening RVU	-	90.918		-50.913	40.005
subtotaal	*3.143.923*	*1.410.921*	-	*235.874-*	*4.318.970*
Van derden verkregen middelen met specifieke bestedingsverplichting					
Voorziening riolering	1.298.594	326.630		-75.214	1.550.011
Voorziening afval	77.250	50.248	-		127.499
Ontwikkeling Poelkampen Ellertshaar	90.000	10.000			100.000
Grafonderhoud Aukje Wolf	11.891	-			11.891
Natuurpark Aukje Wolf	37.526			-25.150	12.376
subtotaal	*1.515.261*	*386.878*	-	*100.364-*	*1.801.776*
Totaal voorzieningen	**4.659.185**	**1.797.799**	**-**	**336.238-**	**6.120.746**

De aard en reden van iedere voorziening worden hierna toegelicht.

Algemene voorzieningen
Voorziening wethouderspensioenen
De voorziening is ingesteld om pensioenverplichtingen van (oud)wethouders te kunnen nakomen.

Voorziening afval
Deze voorziening is gevormd door onderuitputting als gevolg van vertraging in investeringen. Deze middelen moeten volgens de financiële voorschriften (BBV) beschikbaar blijven voor de afvalverwerking.

Voorziening nog te maken kosten grondbedrijf
Er is een voorziening gevormd voor nog te maken kosten van de afgesloten plannen van het grondbedrijf.

Voorziening verlofsparen/overmatig verlof en IKB-verlof
Een medewerker kan vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren opzijzetten voor later. Deze vakantie-uren verjaren niet. Naast het spaarverlof zijn er meerdere vormen van bovenwettelijk verlof die de medewerker opzij kan zetten. De gemeente heeft de hoeveelheid en vormen van verlof per persoon in beeld gebracht. Het verlof is vervolgens op geld gezet en in voorzieningen gestort.

Voorziening RVU
RVU staat voor Regeling voor Vervroegde Uittreding. Deze voorziening heeft als doel om te voorzien in een of meer uitkeringen of verstrekkingen ter overbrugging van de tijd tot de pensioeningangsdatum of de AOW.

Van derden verkregen middelen met specifieke bestedingsverplichting
Voorziening riolering
Deze voorziening wordt gevormd door resultaten vanuit tariefegalisatie en vertraging in investeringen en onderhoud van het rioolstelsel. Deze middelen moeten beschikbaar blijven voor rioleringstaken.

Ontwikkeling Poelkampen Ellertshaar
Er is door de gemeente Borger-Odoorn een overeenkomst gesloten met Vos Zand en Grind B.V. en Remix Droge Mortel B.V. ten behoeve van de ontwikkeling van de zandwinning Poelkampen te Ellertshaar. Gedurende de actieve zandwinning in het plangebied zal Vos Zand en Grind B.V. jaarlijks een bedrag groot € 10.000 aan de gemeente Borger-Odoorn voldoen. De betalingen eindigen na het beëindigen van het actief winnen van het zand. Het geld wordt door de gemeente Borger-Odoorn bestemd voor werkzaamheden, die de gemeente gedurende de exploitatieperiode uitvoert ten behoeve van de zandwinning.

Grafonderhoud graf Aukje Wolf
Het bestuur van de betreffende stichting heeft de gemeente verzocht om de grafmonumenten van mevrouw Aukje Wolf en wijlen haar ouders voor een termijn van vijftig jaar te onderhouden. Hierop heeft de raad positief beslist.
Natuurpark Aukje Wolf
De stichting Aukje Wolf beheert de nalatenschap van wijlen mevrouw Aukje Wolf. Het stichtingsbestuur heeft in samenwerking met de gemeente een natuurpark aangelegd in Valthermond. Voor het onderhoud is een deel van de nalatenschap gestort in een bij de gemeente belegde voorziening. De gemeente beheert dit bedrag en zorgt voor het onderhoud van het natuurpark.

Vaste schulden, looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar	**saldo 31-12-2024**	**saldo 31-12-2023**
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	33.407.561	22.086.341
Waarborgsommen	7.701	7.418
Totaal vaste schulden	**33.415.262**	**22.093.759**

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de vaste schulden in 2024.

Vaste schulden	saldo 01-01-2024	opgenomen	aflossing	saldo 31-12-2024
Binnenl. banken en ov. fin. instellingen	22.086.341	15.000.000	3.678.780	33.407.561
Waarborgsommen	7.418	283		7.701
Totaal vaste schulden	**22.093.759**	**15.000.283**	**3.678.780**	**33.415.262**

Binnenlandse banken en overige financiële instellingen
De totale rentelast voor het jaar 2024 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 639.256

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden, looptijd korter dan één jaar

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	saldo 31-12-2024	saldo 31-12-2023
Bank- en girosaldi	1.455.278	3.183.670
Overige schulden	6.182.231	4.608.005
Totaal netto vlottende schulden	**7.637.508**	**7.791.675**

Bank- en girosaldi
Betreft de schuld in rekening-courant aan de NV Bank Nederlandse Gemeenten.

Overige schulden	
Crediteuren publiekrechtelijk	1.924.300
Crediteuren algemeen	4.214.481
Nog af te dragen btw	37.832
Kortlopende waarborgsommen	5.618
Totaal	6.182.231

Crediteuren publiekrechtelijk
Dit bedrag is in april 2025 volledig afgewikkeld.

Crediteuren algemeen
Dit bedrag is in april 2025 grotendeels volledig afgewikkeld.

Nog af te dragen btw
Deze post zal zich in 2025 afwikkelen.

Kortlopende waarborgsommen
Het gaat hierbij om de door de huurders gestorte waarborgsommen m.b.t. Grote Brink 2b, 2c en 2d te Borger

Overlopende passiva

Overlopende passiva	saldo 31-12-2024	saldo 31-12-2023
Nog te betalen bedragen	5.218.298	4.891.882
Nog te besteden uitkeringen van overheidslichamen	11.230.385	6.759.506
Overige vooruitontvangen bedragen	86.605	101.357
Totaal overlopende passiva	**16.535.288**	**11.752.744**

Nog te betalen bedragen	
Te betalen rente langlopende leningen o/g	528.881
Gemeente Emmen	257.427
Sociaal Domein	1.755.237
Af te dragen loonheffing en pensioenpremies	1.413.600
Overige nog te betalen posten	872.959
Terugbetalingen aan het Rijk	390.194
Totaal	5.218.298

Te betalen rente langlopende leningen o/g
Het gaat hierbij om de renteverplichting over 2024 die in de loop van 2025 zal worden betaald.

Gemeente Emmen
Betreft diverse nota’s welke zullen worden betaald aan de gemeente Emmen in 2025.

Sociaal Domein
Het gaat hierbij om aangegane verplichtingen aan cliënten en zorgaanbieders in het kader van het sociaal domein. Deze betalingen zullen zich in 2025 afwikkelen.

Af te dragen loonheffing en pensioenpremies
De afdrachten hebben in januari 2025 plaatsgevonden.

Overige nog te betalen posten
De afwikkeling van deze posten vindt in 2025 plaats.

Terugbetalingen aan het Rijk
Betreft de terugbetalingen van niet bestede vergoedingen van het Rijk.

Nog te besteden uitkeringen van overheidslichamen
Hieronder wordt een specificatie gegeven van de nog te besteden uitkeringen van het Rijk en de provincie met een specifiek bestedingsdoel.

Omschrijving	Saldo 1-jan 2024	toevoeging	aanwending	stand 31-dec 2024
Rijksbijdragen				
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, belijning wegen en fietspaden				-
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, wegen en verkeer				-
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Spuk-Sport		3.695		3.695
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, woningbouw	1.887.012	892.863	75.195	2.704.679
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, regeling sportakkoord	78.971		78.971	-
Rijksdienst voor ondernemend Nederland, ventilatie in scholen				-
Ministerie van Financiën, toeslagenproblematiek	1.294	10.647	1.294	10.647
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, OAB-gelden	285.640	214.333	285.640	214.333
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, NPO middelen	23.100	22.965	23.100	22.965
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, wet inburgering				-
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, onderwijsroute	18.720	18.256	18.720	18.256
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, energiearmoede	724.577	606.342	724.577	606.342
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, verkeersveiligheidsmaatregelen	360.800	8.693	83.221	286.273
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, impulsregeling klimaatadaptatie	343.407	79.235	326.560	96.082
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, preventieakkoord				-
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, klimaat- en energiebeleid	119.428	32.649	119.428	32.649
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, digitale overheid	4.620	5.491	4.620	5.491

Rijksdienst voor ondernemend Nederland, duurzaam maatsch. Vastgoed		772.251		772.251
Rijksdienst voor ondernemend Nederland, lokale aanpak isolatie		4.184.068		4.184.068
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, ov-ambassadeurs		25.000		25.000
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, LBV		145.260		145.260
Provincie Drenthe				
Deelvisie De Monden	110.784		110.784	-
Anne de Vriesstraat (herstructurering 2e Exloërmond)	75.914		30.088	45.826
Hart van Exloo				-
Aanpassing afslag N34 Klijndijk	131.608		131.608	-
Aanpassing afslag N34 Odoorn	114.757		114.757	-
Zuiderdiep Valthermond				-
Hunzevallei, fietspad Borger-Westdorperbrug				-
Fietspad Weg van de Westerlanden	175.000		2.700	172.300
Herstructurering 2e Exloërmond, openbaar gebied	111.000	111.000	111.000	111.000
Westerlee Gelden				-
Frisse start na corona				-
Regiodeal Zuidoost-Drenthe	942.354	269.878	942.354	269.878
Valtherweg / Exloërweg	347.025		347.025	-
Dwarskade Nieuw-Buinen				-
Snelfietsroute Borger - Emmen	84.995		31.594	53.401
Schoolpleinenrevolutie	19.544	2.349		21.892
Geopark de Hondsrug				-
Expeditie de Monden				-
Stedebouwkundige verdieping Borger-West				-
Gebiedsfonds	2.044.116		479.723	1.564.393
Locatie Oud Esdal College		24.638	22.571	2.066

Overige overheden				
Toekomst bestendige bedrijventerreinen	29.953			29.953
	8.034.620	**7.429.611**	**4.065.532**	**11.398.699**
Correctie vooruitontvangen bedragen	-1.275.114			-168.314
Totaal	**6.759.506**			**11.230.385**

De correctie vooruitontvangen bedragen heeft betrekking op het subsidiedeel van de Provincie Drenthe wat op 31-12-2024 nog niet is ontvangen.

Overige vooruitontvangen bedragen
De overige vooruitontvangen bedragen zijn afgewikkeld in 2025.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen of garantstellingen.

Eind 2024 staat de gemeente Borger-Odoorn borg voor een bedrag van € 17.490.004 aan door derden verstrekte geldleningen. Er zijn in 2024 geen aanspraken gedaan op de verleende borg- en garantstellingen.

Nr.	Oor-spronkelijk bedrag	Omschrijving	Rente perc.	Boekw. 1-01-24	In de loop dienstj.	Af-lossing	Boekw. 31-12-2024	Garant of achtervang	Percentage dekking	Bedrag garant
St. Woon- en Zorgcentr. "de Paasbergen" (St. Leveste)										
1	3.024.356	Herfinanciering	3,670	1.209.743		100.812	1.108.931	garant	100,00%	1.108.931
2	558.191	Herfinanciering	4,760	453.335		9.898	443.437	garant	100,00%	443.437
Stichting Woonservice Drenthe										
3	2.500.000	Herfinanciering		1.216.623		113.208	1.103.415	achtervang	50,00%	551.708
4	1.434.000	Herfinanciering		717.000		37.737	679.263	garant	100,00%	679.263
5	1.102.165	Financiering woonproject	7,600	770.743		27.022	743.721	garant	100,00%	743.721
6	3.750.000	Uitbreiding met verpleegdependance	-	2.653.439		86.162	2.567.277	garant	100,00%	2.567.277
7	5.000.000	Achtervang, percentage dekking 50		5.000.000			5.000.000	achtervang	50,00%	2.500.000
8	5.000.000	Achtervang, percentage dekking 50		5.000.000			5.000.000	achtervang	50,00%	2.500.000
Stichting Lefier										
10	15.000.000	Achtervang, percentage dekking 50		15.000.000		15.000.000		achtervang	50,00%	
11	10.000.000	Achtervang, percentage dekking 50		10.000.000			10.000.000	achtervang	50,00%	5.000.000
VV Nieuw-Buinen										
12	150.000	Nieuwe sportcomplex		150.000			150.000	garant	100,00%	150.000

St. Borger Prehistorisch hart van Nederland								
13	745.000	Lening BNG	670.500	24.833	645.667	garant	100,00%	645.667
Beheersstichting Exloo Het Plein								
14	450.000	Bouw Hallenhoes en inrichting plein	450.000		450.000	garant	100,00%	450.000
VV HOC en TC OKKO								
15	150.000	Realisatie sportpark Odoorn	150.000		150.000	garant	100,00%	150.000
Diversen								
16	-	Garantieverstrekking "eigen woningen"	2.194	2.194		garant	100,00%	
			43.443.577	**15.401.866**	**28.041.711**			**17.490.004**

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen voor verlofdagen
De arbeidskosten gerelateerde verplichtingen voor de verlofdagen (wettelijk verlof) bedragen voor het gemeentepersoneel eind 2024 € 272.126

Langlopende contracten
Contractuele inkopen met een waarde van meer dan € 100.000

Leverancier	**Contractnaam**	**Einddatum contract**	**Waarde > 01.01.2025**	
Bosgroep Noord-Oost Nederland u.a.	Samenwerking Bosgroep - Gemeente	31-12-2099	63.000,00	per jaar
Dierentehuis Ter Marse	Bewaring gevonden dieren	31-12-2099	65.000,00	per jaar
Otolift trapliften	Onderhoud en leveren trapliften	31-10-2026	114.000,00	
Insurance Managers B.V.	Dienstverlening en brandverzekering	31-12-2026	120.000,00	
MSG Post & Koeriers	Postbezorging	31-10-2026	152.000,00	
Nijha - sterk in beweging	Onderhoud sporttoestellen	31-12-2025	174.000,00	
Groothandelscentrum Feyen B.V.	Ingrediënten dranken machines	30-9-2029	187.000,00	
Bouma Sport en Groen b.v.	Onderhoud sportvelden	28-2-2026	191.000,00	
Robidus Risk Consulting B.V.	WGA Eigenrisicodragerverzekering	31-12-2025	200.000,00	
Robertus Mechanisatie B.V.	Leveren en onderhouden van tractoren	14-6-2026	219.000,00	
Centraal Beheer	Diverse verzekeringen	31-12-2027	226.000,00	
Regie Kunststoffen Nederland (RKN)	Levering van verpakkingsafval (PMD)	31-12-2029	230.000,00	
Koninklijke Sjouke Dijkstra	Asfaltonderhoud	31-12-2025	235.000,00	
Xylem Water Solutions Nederland B.V	Onderhoud regionaal telemetrie waterbeheersysteem	31-8-2029	289.000,00	
SWARCO Nederland B.V.	Onderhoud SOVL	31-1-2026	433.000,00	
Pink Roccade	Onderhoud software	31-12-2028	479.000,00	
Donker	Groenrenovaties en onkruidbeheersing	30-9-2025	502.500,00	
KLIKO WTS B.V.	Levering en beheer ondergrondse containersystemen	30-10-2030	682.500,00	
De vier Gewesten BV	Doelgroepenvervoer	31-7-2026	699.000,00	

Vattenfall Sales Nederland N.V.	Elektra en gas	31-12-2025	743.000,00	
Securi-Corp	Beveiligingsdiensten vluchtelingenopvang	8-10-2025	906.000,00	
Dokter Schoonmaakorganisatie B.V.	Schoonmaakdienstverlening en glasbewassing	31-12-2028	950.000,00	
Eelerwoude	Ecologisch onderzoek en soortenmanagement	28-2-2028	1.077.000,00	
De Vier Gewesten BV	Doelgroepenvervoer	31-7-2026	1.108.000,00	
Emco-groep	Beschut werk 2020-2025 en onderhoud groenvoorziening	31-12-2025	1.772.000,00	
Attero B.V.	Verwerking Rest en GFT afval	31-12-2033	3.072.000,00	
PreZero Recycling Services Noord	Afvalinzameling 2023-2029	31-8-2029	3.095.000,00	
Medipoint	Hulpmiddelen Wmo	31-3-2028	3.417.000,00	
Gemeente Emmen	Dienstverlening	31-12-2099	4.411.000,00	per jaar
Diverse zorgleveranciers	Wmo; begeleiding	31-12-2018	7.105.000,00	
Staffing Management Services	Inhuur personeel	28-2-2027	7.250.000,00	
Diverse zorgleveranciers	Jeugdhulp	1-1-2018	22.434.000,00	
Diverse zorgleveranciers	Wmo; hulp bij huishouden	30-6-2030	25.155.000,00	

Eigen bijdrage op grond van de WMO
Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Bij het opmaken van de jaarrekening zijn er geen gebeurtenissen na balansdatum bekend die op grond van het BBV moeten worden verwerkt en/of toegelicht in de jaarrekening.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Het rekeningresultaat
Het rekeningresultaat is volgens de regelgeving van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) weergegeven in:

- Het saldo van baten en lasten van € 1.180.976 voordelig.
  Dit is het resultaat van de 4 thema's, algemene dekkingsmiddelen, overhead en overige baten en lasten.
- Het gerealiseerd resultaat van € 2.258.403 voordelig.
  Dit is het uiteindelijke resultaat dat is ontstaan na de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Begrotingsrechtmatigheid
Het aanpassen van de begroting raakt in de basis het budgetrecht van de raad. In onze financiële verordening is vastgelegd dat de raad autoriseert op thema niveau. Dat betekent dat begrotingswijzigingen buiten een thema aan de raad voor besluitvorming moeten worden voorgelegd. De wijzigingen per thema ten opzichte van de begroting worden in de bestuursrapportages inzichtelijk gemaakt.

Actuele begroting
BERAP 2024-II is de laatste door de raad vastgestelde begrotingswijziging. In de jaarrekening presenteren wij de cijfers van de actuele begroting. Deze cijfers bevatten evenals vorig jaar wijzigingen op de thema's na BERAP 2024-II.

Afwijkingen tussen de begroting en de jaarrekening
Wij hebben te maken met een aantal begrotingsafwijkingen op de taakvelden. Afwijkingen op de taakvelden van meer dan € 25.000 zijn verklaard in het onderdeel 'Toelichting op het overzicht van baten en lasten'. Indien uw raad de jaarrekening vaststelt, stemt uw raad in met deze afwijkingen en de toelichting van ons college. Op deze manier worden de afwijkingen als acceptabel aangemerkt.

Ook is in de toelichting op de balans van investeringen, groter dan € 50.000 de uitputting van de investeringskredieten en de actuele raming van de totale uitgaven en inkomsten weergegeven. Op de investeringskredieten zijn overschrijdingen geconstateerd en worden als onrechtmatig aangemerkt. Deze onrechtmatigheden kunnen echter wel acceptabel zijn als het past binnen het vooraf gestelde beleid. Zo zijn er bijvoorbeeld overschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten.

Personeelskosten
De personeelskosten zijn toegerekend aan taakvelden. Bij het samenstellen van de begroting 2024 is op basis van de destijds beschikbare informatie een zo goed mogelijke verdeling/toerekening van de personele kosten gemaakt. Gedurende het jaar hebben we een actualisatie gedaan van deze verdeling/toerekening. Het kan zijn dat er daardoor verschillen ontstaan tussen de begrote personeelskosten en de werkelijke toerekening van personeelskosten. Dit kan leiden tot voor- en nadelen op de taakvelden. Per saldo is dit budgettair neutraal.

Onderhoud
De kosten van het onderhoud van gebouwen zijn in de begroting centraal, (op 1 plaats en taakveld) gebudgetteerd. In de jaarrekening zijn de werkelijke onderhoudskosten per gebouw (dus op verschillende taakvelden, en dus niet centraal) verwerkt. Dat maakt dat er op taakvelden verschillen kunnen ontstaan tussen het bedrag van de raming en het bedrag van de werkelijkheid.

Hierna volgt een overzicht van de baten en lasten per thema. In het onderdeel 'Toelichting op het overzicht van baten en lasten' wordt er een analyse gegeven van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de jaarrekening.

	Primitieve begroting 2024			Actuele begroting 2024			Werkelijk 2024		
Taakvelden	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
T0.2 Burgerzaken	1.235	454	-781	1.471	492	-979	1.746	506	-1.241
T4.1 Openbaar basisonderwijs	156	24	-132	156	24	-132	210	11	-199
T4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.514	380	-1.134	2.330	736	-1.594	1.706	604	-1.102
T5.1 Sportbeleid en activering	568	90	-478	855	298	-558	663	447	-217
T6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.647	214	-1.434	8.043	8.094	52	7.866	8.493	627
T6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4.750		-4.750	5.410		-5.410	5.245	21	-5.224
T6.3 Inkomensregelingen	10.744	9.001	-1.744	10.402	8.504	-1.898	9.426	7.687	-1.740
T6.4 WSW en beschut werk	5.591		-5.591	6.276		-6.276	5.948		-5.948
T6.5 Arbeidsparticipatie	769	15	-754	1.086	15	-1.071	1.067	34	-1.033
T6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	1.320	17	-1.303	1.897	17	-1.880	1.877	15	-1.861
T6.71A Huishoudelijke hulp (WMO)	3.579	100	-3.479	3.919	100	-3.819	3.945	124	-3.821
T6.71B Begeleiding (WMO)	748		-748	821		-821	809		-809
T6.71C Dagbesteding (WMO)	1.092		-1.092	1.129		-1.129	1.107		-1.107
T6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	423		-423	448	25	-423	365		-365
T6.72A Jeugdhulp begeleiding	751		-751	1.196		-1.196	1.196		-1.196
T6.72B Jeugdhulp behandeling	645		-645	786		-786	775		-775
T6.72C Jeugdhulp dagbesteding	133		-133	140		-140	134		-134
T6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	24		-24	160		-160	150		-150
T6.73A Pleegzorg	331		-331	282		-282	302		-302
T6.73B Gezinsgericht	1.071		-1.071	1.223		-1.223	1.224		-1.224
T6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	399		-399	660		-660	722		-722
T6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblij	2.460	78	-2.382	2.547	78	-2.469	2.612	153	-2.459
T6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	253		-253	373		-373	363		-363
T6.74C Gesloten plaatsing				200		-200	223		-223
T6.81A Beschermd wonen (WMO)				11		-11	9		-9
T6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)							28		-28
T6.82A Jeugdbescherming	895		-895	890		-890	866		-866
T6.82B Jeugdreclassering	72		-72	91		-91	97		-97
T7.1 Volksgezondheid	1.800	490	-1.310	1.898	315	-1.583	1.796	317	-1.479
Totaal Onze inwoners	**42.970**	**10.863**	**-32.109**	**54.700**	**18.698**	**-36.002**	**52.477**	**18.412**	**-34.067**
T3.1 Economische ontwikkeling	49		-49				3		-3
T3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur				303	303		303	286	-16
T3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	51	57	6	44	57	14	44	59	15

T3.4 Economische promotie	504	2.010	1.506	739	2.410	1.671	684	2.591	1.907
Totaal Onze economie	**604**	**2.067**	**1.463**	**1.086**	**2.770**	**1.685**	**1.034**	**2.936**	**1.903**
T0.1 Bestuur	2.291		-2.291	3.690	972	-2.718	3.629	723	-2.906
T5.3 Cult.presentatie, -productie en -partic.	142	4	-138	218	20	-198	303	20	-283
T5.4 Musea	180	6	-173	200	6	-193	209	10	-200
T5.6 Media	562		-562	965	403	-562	747	251	-496
T7.4 Milieubeheer	1.436	530	-906	2.716	993	-1.723	3.678	2.407	-1.271
Totaal Onze toekomst	**4.611**	**540**	**-4.070**	**7.789**	**2.394**	**-5.394**	**8.566**	**3.411**	**-5.156**
T0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.123	222	-901	670	309	-361	283	338	55
T1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.746	1	-1.746	1.776	1	-1.776	1.733	-1	-1.734
T1.2 Openbare orde en veiligheid	306		-306	642		-642	564		-564
T2.1 Verkeer en vervoer	4.271	100	-4.171	4.638	231	-4.407	3.757	266	-3.491
T4.2 Onderwijshuisvesting	1.453	109	-1.344	1.671	59	-1.612	1.426	52	-1.374
T5.2 Sportaccommodaties	4.035	266	-3.770	5.696	266	-5.430	5.392	287	-5.104
T5.5 Cultureel erfgoed							5		-5
T5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.124	35	-4.089	4.956	35	-4.922	4.609	93	-4.516
T7.2 Riolering	2.211	3.200	989	2.184	3.200	1.016	2.204	3.257	1.053
T7.3 Afval	2.238	3.011	773	2.253	3.011	758	2.223	3.044	821
T7.5 Begraafplaatsen en crematoria	358	180	-179	404	198	-206	378	154	-224
T8.1 Ruimtelijke ordening	1.383	94	-1.289	2.388	94	-2.294	2.056	140	-1.916
T8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	69	511	441	3.130	3.473	343	3.729	4.292	562
T8.3 Wonen en bouwen	1.080	521	-559	1.465	632	-833	1.575	806	-769
Totaal Onze leefomgeving	**24.397**	**8.250**	**-16.151**	**31.873**	**11.509**	**-20.366**	**29.934**	**12.728**	**-17.206**
Totaal thema's	**72.582**	**21.720**	**-50.867**	**95.448**	**35.371**	**-60.077**	**92.011**	**37.487**	**-54.526**
T0.5 Treasury	930	1.157	227	1.000	1.872	872	687	923	236
T0.61 OZB woningen	103	5.279	5.176	53	5.479	5.426	131	5.683	5.552
T0.62 OZB niet-woningen	57	1.745	1.689	57	1.745	1.689	57	1.585	1.528
T0.64 Belastingen overig	168		-168	460		-460	581		-581
T0.7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	150	56.889	56.739	150	60.261	60.111		61.288	61.288
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**1.408**	**65.070**	**63.663**	**1.720**	**69.357**	**67.638**	**1.456**	**69.479**	**68.023**
T0.4 Overhead	12.739	108	-12.631	11.681	108	-11.574	12.281	143	-12.139
T0.8 Overige baten en lasten	1.098	-50	-1.148	-784	-50	734	44	-70	-115
T0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)							63		-63
Totaal overhead, overige baten en lasten en VpB	**13.837**	**58**	**-13.779**	**10.897**	**58**	**-10.840**	**12.388**	**73**	**-12.317**
Saldo van baten en lasten	**87.827**	**86.848**	**-983**	**108.065**	**104.786**	**-3.279**	**105.855**	**107.039**	**1.180**
T0.10 Mutaties reserves	**1.199**	**2.968**	**1.769**	**11.769**	**15.786**	**4.017**	**14.842**	**15.919**	**1.077**
Resultaat	**89.026**	**89.816**	**786**	**119.834**	**120.570**	**736**	**120.697**	**122.958**	**2.257**

Onze inwoners

Onze inwoners		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
T0.2	Burgerzaken	-275	14	-262			-275	14
T4.1	Openbaar basisonderwijs	-54	-13	-67	1	0	-55	-13
T4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	624	-132	492	1	0	623	-132
T5.1	Sportbeleid en activering	192	149	341			192	149
T6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	177	399	575	0	0	177	399
T6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	165	21	186			165	21
T6.3	Inkomensregelingen	976	-817	158			976	-817
T6.4	WSW en beschut werk	328		328			328	
T6.5	Arbeidsparticipatie	19	19	38	28	0	-9	19
T6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	20	-2	19			20	-2
T7.1	Volksgezondheid	102	2	104			102	2
T6.71A	Huishoudelijke hulp (WMO)	-26	24	-2			-26	24
T6.71C	Dagbesteding (WMO)	22		22			22	
T6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	83	-25	58			83	-25
T6.72A	Jeugdhulp begeleiding						0	
T6.73A	Pleegzorg	-20		-20			-20	
T6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	-62		-62			-62	
T6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblij	-65	75	10			-65	75
T6.74C	Gesloten plaatsing	-23		-23			-23	
T6.82A	Jeugdbescherming	24		24			24	
T6.73B	Gezinsgericht	-1		-1			-1	
T6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	10		10			10	

T6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-28		-28		-28	
T6.71B	Begeleiding (WMO)	12		12		12	
T6.72B	Jeugdhulp behandeling	11		11		11	
T6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	6		6		6	
T6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	10		10		10	
T6.81A	Beschermd wonen (WMO)	2		2		2	
T6.82B	Jeugdreclassering	-6		-6		-6	
Totaal		**2.223**	**-286**	**1.935**	**30**	**2.193**	**-286**

Burgerzaken

Te verklaren verschil: Lasten € -275.694 *Nadeel*

Het nadeel is grotendeels ontstaan doordat de personele kosten € 217.000 hoger zijn dan werd verwacht. Omdat dit op meerdere taakvelden (voordelig dan wel nadelig) voorkomt is dit onderwerp in het hoofdstuk " Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening" toegelicht.
Ook zijn de afdrachten van de ontvangen leges aan het rijk € 62.000 hoger omdat er meer documenten zijn verstrekt.

Openbaar basisonderwijs

Te verklaren verschil: Lasten € -54.554 *Nadeel*

Hogere lasten door onderhoudskosten à € 70.000 welke begroot zijn op kostenplaats 42568 Planmatig onderhoud algemeen op taakveld 0.3. Dit verloopt budget neutraal doordat de dekking in het onderhoudsbudget zit.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Te verklaren verschil: Lasten € 624.253 *Voordeel*

Het grootste deel van dit voordeel betreft Lokaal onderwijsbeleid en is ontstaan doordat de uitgaven vanuit de SPUK-gelden met betrekking tot de OAB-gelden die begroot waren voor 2024 in 2025 zullen worden gedaan. Dit gedeelte is voor de uitvoering overgebracht naar 2025, zie taakveld 0.10. Een ander deel van dit voordeel betreft Huisvesting peuterspeelzalen waar de werkelijke uitgaven lager zijn dan begroot. Dit vanwege overname huurcontracten door CKC Drenthe en verandering functie leegstaande ruimtes naar functie buurtkamers. Voor 2025 en 2026 zal de begroting hierop worden aangepast.

Te verklaren verschil: Baten €-132.127 *Nadeel*

Het nadeel ten opzichte van begroting is ontstaan doordat er baten vanuit SPUK-gelden met betrekking tot OAB-gelden wel zijn ontvangen maar worden meegenomen naar 2025 omdat dan ook de uitgaven zullen worden gedaan. De lagere baten vallen weg tegen de eveneens lagere lasten.

Sportbeleid en activering

Te verklaren verschil: Lasten € 192.217 *Voordeel*

Dit voordeel op de lasten wordt veroorzaakt door dat de verwachte uitgaven met betrekking tot personeelskosten lager zijn dan verwacht. Een gedeelte à € 100.000 is voor de uitvoering overgebracht naar 2025, zie taakveld 0.10. Daarnaast zijn verwachte uitgaven SPUK-sport regeling 2024 niet op dit taakveld zichtbaar maar deze zijn op taakveld 5.2 terug te vinden.

Te verklaren verschil: Baten €148.888 *Voordeel*

Dit voordeel op de baten wordt veroorzaakt door een subsidie uit de SPUK-sport regeling. De SPUK-sport subsidie is een compensatie voor het nadeel ontstaan doordat de btw op sport vanaf 1 januari 2019 niet meer is terug te vragen. De verwachte uitgaven SPUK-sport regeling 2024 niet op dit taakveld zichtbaar maar deze zijn op taakveld 5.2 terug te vinden.

Samenkracht en burgerparticipatie

Te verklaren verschil: Lasten € 176.238 *Voordeel*

Dit betreft een voordeel op de lasten van de Uitvoering wet inburgering. De lasten zijn begroot op basis van de voorlopige toekenning SPUK G10 Inburgering, de werkelijke uitgaven vallen lager uit. De voorlopige toekenning is te hoog geweest waardoor ook onze baten met betrekking tot deze SPUK lager uitvallen. Daarmee verloopt de Uitvoering wet inburgering budgetneutraal.

Te verklaren verschil: Baten €399.232 *Voordeel*

Dit betreft een voordeel wat naast de lagere baten op de SPUK G10 Inburgering betrekking heeft op de baten inzake COA noodopvang, er zijn meer middelen ontvangen van het COA dan er aan kosten zijn gemaakt. Dit voordeel is reeds meegenomen in de reserve Opvang ontheemden op taakveld 0.10.

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Te verklaren verschil: Lasten € 165.209 *Voordeel*

Dit voordeel wordt veroorzaakt door dat een deel van de werkzaamheden niet is uitgevoerd in 2024 maar in 2025 zal worden uitgevoerd. Dit is voor de uitvoering overgebracht naar 2025, zie taakveld 0.10. Mutaties reserves.

Inkomensregelingen

Te verklaren verschil: Lasten € 975.972 *Voordeel*

Het voordeel inzake de lasten op dit taakveld bestaat uit verschillende componenten:
1. De kosten van reguliere bijstand vallen lager uit dan begroot. Dit komt doordat het aantal bijstandsgerechtigden lager is uitgevallen dan waar in de uitkering van is uitgegaan. Echter de baten met betrekking tot de reguliere bijstand vallen ook lager uit waardoor dit grotendeels budgetneutraal verloopt.
2. In de begroting 2024 zijn uitgaven voor de aanpak energiearmoede opgenomen. Echter zullen een gedeelte van deze uitgaven in volgende jaren gedaan. Dit is voor de uitvoering overgebracht naar 2025, zie taakveld 0.10 Mutaties reserves.
3. De uitgaven Webwinkel zijn € 60.000 lager dan begroot door te weinig beschikbare capaciteit om de nodige doorontwikkeling op te pakken.

Te verklaren verschil: Baten €-817.525 *Nadeel*

Het nadeel inzake de baten op dit taakveld bestaat uit verschillende componenten:
1. De baten vanuit de reguliere bijstand vallen lager uit dan begroot wat grotendeels wordt veroorzaakt door een dotatie aan de voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren. Echter de lasten met betrekking tot de reguliere bijstand vallen ook lager uit waardoor dit grotendeels budgetneutraal verloopt.
2. Van het Rijk zijn middelen voor de SPUK Aanpak energiearmoede (J55) begroot en ontvangen. Omdat in 2024 niet alle uitgaven zijn gedaan en de middelen beschikbaar moeten blijven, zijn deze overgeboekt naar 2025.

WSW en beschut werk

Te verklaren verschil: Lasten € 327.748 *Voordeel*

Dit voordeel is ontstaan door dat het werkelijk resultaat op de jaarrekening van WSW bedrijven hoger uitvalt dan is meegenomen in de begroting. Voor Wedeka betreft dat € 293.126 en voor Emco € 35.000 op basis van de voorlopige jaarstukken van deze bedrijven.

Huishoudelijke hulp (WMO)

Te verklaren verschil: Lasten € -26.131 *Nadeel*

Dit nadeel wordt veroorzaakt door dat meer inwoners gebruik hebben gemaakt van deze voorziening dan begroot ; hier tegen over staat echter ook een hogere opbrengt vanuit de eigen bijdrage van € 24.098,96 waarmee deze overschrijding in deze lasten op € 2.032 na zijn gedekt.

Overige maatwerkarrangementen (WMO)

Te verklaren verschil: Lasten € 82.320 *Voordeel*

Er zijn voordelen op de Wet verpleging GGZ en de regeling Tegemoetkoming Chronisch zieken en beperking. Daarnaast is in 2024 de SPUK E81 OV ambassadeurs ontvangen waarover in 2025 verdere afspraken met de vervoerder zullen worden gemaakt.

Jeugdhulp met verblijf overig

Te verklaren verschil: Lasten € -61.857 *Nadeel*

In de BERAP-II is een nadeel op de totale Jeugdhulp meegenomen van € 1.700.000, dit nadeel is verdeeld over de diverse taakvelden. Deze verwachting blijkt nu op € 11.000 na juist te zijn. Echter is verdeling over de verschillende taakvelden anders dan met de BERAP-II verwacht was. Daardoor is op dit taakveld een nadeel zichtbaar terwijl op andere taakvelden een klein voordeel zichtbaar is. In totaal komen de kosten Jeugdhulp € 11.000 hoger uit dan begroot in BERAP II.

Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf

Te verklaren verschil: Lasten € -65.145 *Nadeel*

Dit nadeel wordt veroorzaakt door hogere personeelskosten dan begroot. Echter door nog hogere opbrengsten dan begroot ontstaat op dit taakveld een klein voordeel. In de BERAP-II is een nadeel op de totale Jeugdhulp meegenomen van € 1.700.000, dit nadeel is verdeeld over de diverse taakvelden. Deze verwachting blijkt nu op € 11.000 na juist te zijn. Echter is verdeling over de verschillende taakvelden anders dan met de BERAP-II verwacht was. Daardoor is op dit taakveld een nadeel zichtbaar terwijl op andere taakvelden een voordeel zichtbaar is. In totaal komen de kosten Jeugdhulp € 11.000 hoger uit dan begroot in BERAP II.

Te verklaren verschil: Baten €74.564 *Voordeel*

Dit voordeel ontstaat door hogere ontvangen vergoedingen voor uitgeleend personeel. De lasten vallen ook hoger uit dan begroot waardoor er op dit taakveld in totaal een klein voordeel ontstaat.

Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)

Te verklaren verschil: Lasten € -28.413 *Nadeel*

Dit nadeel is ontstaan door een factuur vanuit de gemeente Emmen met betrekking tot aanvullende middelen ten behoeve van de maatschappelijke- en vrouwenopvang. De indexering van deze doeluitkering DUVO/MO is niet toegekend aan deze doeluitkering maar dit is toegevoegd aan de uitkering van het gemeentefonds van de verschillende gemeenten.

Volksgezondheid

Te verklaren verschil: Lasten € 102.645 *Voordeel*

Dit voordeel wordt veroorzaakt door dat een deel van de werkzaamheden niet is uitgevoerd in 2024 maar in 2025 zal worden uitgevoerd. Dit is voor de uitvoering overgebracht naar 2025, zie taakveld 0.10. Mutaties reserves. Daarnaast is er een voordeel door dat de kosten met betrekking tot de GGD lager uitvallen dan begroot door een correctie in de BTW. Net als een klein voordeel op personeelskosten welke lager uitvallen dan begroot.

Onze economie

Onze economie		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
T3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		2	1			0	2
T3.4	Economische promotie	55	181	236			55	181
T3.1	Economische ontwikkeling	-3		-3			-3	
T3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur		-17	-16			0	-17
Totaal		**52**	**166**	**218**			**52**	**166**

Economische promotie

Te verklaren verschil: Lasten € 55.406 *Voordeel*

Het voordeel ontstaat doordat een deel van de werkzaamheden, agrarisch onderzoek en beleidsplan R&T, niet in 2024 zijn uitgevoerd/afgerond. De uitvoering vind plaats in 2025. Het budget voor deze uitvoering is overgebracht naar 2025. Zie taakveld 0.10 reserves.

Te verklaren verschil: Baten €180.642 *Voordeel*

Het voordeel wordt veroorzaakt doordat de toeristenbelasting en forensenbelasting hoger uitvalt dan begroot. In BERAP II was de raming al verhoogd. Voor nader informatie wordt verwezen naar de betreffende onderdelen in de paragraaf lokale heffingen.

Onze toekomst

Onze toekomst		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
T0.1	Bestuur	61	-249	-188			61	-249
T5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	-85		-85	2	0	-87	
T5.4	Musea	-9	4	-7	3	0	-12	4
T7.4	Milieubeheer	-962	1.414	452	28	0	-990	1.414
T5.6	Media	218	-152	66			218	-152
Totaal		**-777**	**1.017**	**238**	**33**		**-810**	**1.017**

Bestuur

Te verklaren verschil: Lasten € 60.659 *Voordeel*

De lasten zijn € 60.659 lager dan werd verwacht. De belangrijkste oorzaken zijn:

- hogere kosten college € 350.000 als gevolg van hogere kosten (voormalig) personeel en een hogere noodzakelijke storting in de pensioenvoorziening (voormalige)wethouders.
- lagere kosten regioverbanden € 39.900, een deel van deze kosten worden in 2025 gedaan.
- lagere kosten regiodeal € 376.000, als gevolg van lagere baten. Een deel zal worden uitgevoerd in 2025.

Te verklaren verschil: Baten €-248.900 *Nadeel*

De baten zijn € 248.900 lager dan werd verwacht. Dit is een gevolg van een lagere bijdrage voor de Regiodeal. Een deel van de ontvangen baten zal worden gebruikt voor uitgaven in 2025.

Cult.presentatie, -productie en -partic.

Te verklaren verschil: Lasten € -87.281 *Nadeel*

Hogere lasten door onderhoudskosten Willibrodkerk à € 63.317 welke begroot zijn op kostenplaats 42568 Planmatig onderhoud algemeen op taakveld 0.3. Dit verloopt budget neutraal doordat de dekking in het onderhoudsbudget zit. Daarnaast zijn ook de kosten voor energie- en schoonmaakkosten hoger dan de bijgestelde begroting van BERAP-II.

Media

Te verklaren verschil: Lasten € 218.195 *Voordeel*

Dit voordeel ontstaat doordat zowel de te ontvangen bijdrage SPUK C92 IDO, SPUK D23 Bibliotheken als de provinciale subsidie ook als uitgaven zijn begroot. De SPUK D23 Bibliotheken
is niet geheel in 2024 besteed waardoor dit voordeel ontstaat. Deze ruimte wordt voor de uitvoering in 2025 meegenomen naar 2025, zie taakveld 0.10 Mutaties reserves.

Te verklaren verschil: Baten € -151.797 *Nadeel*

Het nadeel ten opzichte van begroting is ontstaan doordat er baten vanuit SPUK-gelden met betrekking tot SPUK D23 Bibliotheken wel zijn ontvangen maar worden meegenomen naar 2025 omdat dan ook de uitgaven zullen worden gedaan. De lagere baten vallen weg tegen de eveneens lagere lasten.

Milieubeheer

Te verklaren verschil: Lasten € -990.529 *Nadeel*

Voor de tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027, werkregio Samenwerking Noordelijk Vechtstromen treedt de gemeente Borger-Odoorn op als kassier. Toegewezen subsidies lopen via de gemeente Borger-Odoorn. Zowel de ontvangsten als het doorsluizen van de subsidies naar de andere deelnemers zijn niet begroot. Zie ook de baten.

De Omgevingsdienst gaat aan de deelnemers een deel van de in 2024 ontvangen deelnemersbijdrage terug betalen. De omgevingsdienst geeft aan dat dit is veroorzaakt doordat vacatures pas later in het jaar zijn ingevuld. Hierdoor kon een deel van de vraag vanuit de deelnemers niet worden uitgevoerd. Omdat deelnemers betalen voor de werkelijk afgenomen uren gaat de Omgevingsdienst het aandeel van de niet afgenomen uren terug betalen. Voor de gemeente Borger-Odoorn gaat het om een bedrag van ruim € 252.000. Ook is er een positief resultaat gerealiseerd over 2024. Een deel van het positieve resultaat gaat naar een bestemmingsreserve voor de financiering van verschillende projecten. Uit het andere deel ontvangen wij een bedrag van bijna € 13.000.

Verder zijn er kosten gemaakt voor (ongepland) saneren/afvoer drugsafval, bodemonderzoeken en kosten digistaat.

Te verklaren verschil: Baten €1.414.185 *Voordeel*

Zie verklaring lasten met betrekking tot de impulsgelden.
Het restant voordeel wordt verklaard door een extra bijdrage uit gebiedsfonds windmolens voor het realiseren van een ijsbaan in Drouwenerveen (zie raad 18 juli 2024).

Onze leefomgeving

Onze leefomgeving		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
T0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	387	29	416	84	0	303	29
T1.1	Crisisbeheersing en brandweer	43	-2	42	11	0	32	-2
T1.2	Openbare orde en veiligheid	78		78			78	
T2.1	Verkeer en vervoer	881	35	916	861	0	20	35
T4.2	Onderwijshuisvesting	245	-7	238	237	0	8	-7
T5.2	Sportaccommodaties	304	21	326	409	0	-105	21
T5.5	Cultureel erfgoed	-5		-5	0	0	-5	
T5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	347	58	406	215	0	132	58
T7.2	Riolering	-20	57	37	205	0	-225	57
T7.3	Afval	30	33	63	55	0	-25	33
T7.5	Begraafplaatsen en crematoria	26	-44	-18	29	0	-3	-44
T8.1	Ruimtelijke ordening	332	46	378	81	0	251	46
T8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	-599	819	219	3	0	-602	819
T8.3	Wonen en bouwen	-110	174	64	49	0	-159	174
Totaal		**1.939**	**1.219**	**3.160**	**2.239**		**-300**	**1.219**

Beheer overige gebouwen en gronden

Te verklaren verschil: Lasten € 303.317 *Voordeel*

Dit voordeel wordt veroorzaakt door dat een deel van de werkzaamheden niet is uitgevoerd in 2024 maar in 2025 zal worden uitgevoerd. Dit is voor de uitvoering overgebracht naar 2025, zie taakveld 0.10. Mutaties reserves. Daarnaast zijn op dit taakveld de onderhoudskosten begroot waarvan de werkelijke uitgaven op andere taakvelden zijn geboekt. Daarmee verloopt dit budgetneutraal.

Te verklaren verschil: Baten €28.168 *Voordeel*

Het voordeel wordt veroorzaakt door hogere huur- en pachtopbrengsten.

Crisisbeheersing en brandweer

Te verklaren verschil: Lasten € 32.006 Voordeel

Het voordeel is een gevolg van een lagere bijdrage aan de Veiligheidsregio Drenthe als gevolg afrekening Bluswatervoorziening 2018-2023.

Openbare orde en veiligheid

Te verklaren verschil: Lasten € 77.526 *Voordeel*

De lasten zijn € 77.526 lager dan bij de samenstelling van de begroting werd verwacht. Dit voordeel is ontstaan doordat een deel van de personele kosten kon worden toegerekend aan de budgetten die we ontvangen voor de opvang van de Oekraïne.

Verkeer en vervoer

Te verklaren verschil: Baten €35.137 Voordeel

Het voordeel wordt onder andere veroorzaakt door ontvangen leges en degeneratievergoedingen voor werkzaamheden aan kabels en leidingen in het openbaar gebied. Verder zijn diverse schadevergoedingen uitgekeerd voor schades aan de openbare verlichting. Voor genoemde ontvangsten was geen raming opgenomen in de begroting.
Nadelig van invloed op het voordeel zijn de minder uren eigen personeel die ten laste zijn gebracht aan investeringen en projecten.

Sportaccommodaties

Te verklaren verschil: Lasten € -104.990 *Nadeel*

Het nadeel bestaat uit verschillende onderdelen:
1. Dit nadeel wordt voor een deel veroorzaakt door een deel wat in BERAP II-2024 voor de uitvoering van de werkzaamheden naar 2025 is gebracht. Dit bedrag blijkt te hoog te zijn en is gecorrigeerd, zie taakveld 0.10 Mutatie reserves.
2. De SPUK-sport subsidie, dit is een compensatie voor het nadeel ontstaan doordat de btw op sport vanaf 1 januari 2019 niet meer is terug te vragen. De opbrengsten van deze SPUK-sport staan deels op taakveld 5.1 Sportbeleid en activering. Dit compenseert voor een groot gedeelte dit nadeel in de lasten.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Te verklaren verschil: Lasten € 132.851 *Voordeel*

De lagere kosten voor openbaar groen en (openlucht) recreatie zijn ontstaan door de lagere kosten voor beheer en onderhoud van plantsoenen en bomen. Een gedeelte van het snoeien van bomen is doorgeschoven naar najaar 2025. De kosten van het beheer van kanalen zijn lager dan verwacht.
De voordelen zullen in 2025 worden ingezet voor de genoemde werkzaamheden.
Er waren hogere kosten aan onderhoud duikers. De dekking is meegenomen in de rioolheffing.

Te verklaren verschil: Baten €58.347 *Voordeel*

Het voordeel is een gevolg van de hogere baten op de verkoop van snoeihout en de bijdragen in personeelskosten waren hoger dan begroot.

Riolering

Te verklaren verschil: Lasten € -225.106 *Nadeel*

Het nadeel wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een bijdrage aan de voorziening i.v.m. onderuitputting kapitaallasten (conform BBV). Het voordeel op de kapitaallasten wordt echter niet meegenomen op dit taakveld en hierdoor ontstaat het nadeel. De verschillen op de kapitaallasten zijn uit alle taakvelden gefilterd en worden centraal verklaard.
Voor een uitgebreide toelichting van de verschillen tussen begroting en rekening verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale Heffingen.
Opgemerkt wordt, dat de hier genoemde saldi niet aansluiten met de bedragen genoemd in de paragraaf Lokale heffingen, omdat conform de BBV (begrotingsvoorschriften) aan riolering ook bedragen extra comptabel worden toegerekend zoals bijvoorbeeld de BTW.

Te verklaren verschil: Baten €57.432 *Voordeel*

Als gevolg van wijzigingen in het areaal en stijging van de WOZ-waardes van de woningen is de opbrengst hoger dan geraamd.

Afval

Voor een uitgebreide toelichting op afval verwijzen we u naar de paragraaf Lokale Heffingen.

Te verklaren verschil: Baten €33.566 Voordeel

Het voordeel wordt veroorzaakt door hogere opbrengsten reinigingsrechten (inclusief opbrengsten als gevolg van dwang-invordering). De totaal opbrengst van de overige afvalstromen lopen budgettair neutraal.

Opgemerkt wordt dat de hier genoemde saldi niet aansluiten met de bedragen genoemd in de paragraaf Lokale Heffingen, omdat conform de BBV, aan het taakveld afval ook extra comptabel bedragen zijn toegerekend zoals bijvoorbeeld de BTW. Een uitgebreide toelichting op afval verwijzen u naar de paragraaf Lokale Heffingen.

Begraafplaatsen en crematoria

Te verklaren verschil: Baten €-43.775 *Nadeel*

Het nadeel bedraagt € 43.775 dit wordt veroorzaakt door lagere opbrengst van de begraafrechten.

Ruimtelijke ordening

Te verklaren verschil: Lasten € 251.170 *Voordeel*

Het voordeel ontstaat doordat een deel van de werkzaamheden niet in 2024 zijn uitgevoerd. De uitvoering vind plaats in 2025. Het budget voor deze uitvoering is overgebracht naar 2025. Zie taakveld 0.10 reserves.

Te verklaren verschil: Baten €45.659 *Voordeel*

Het voordeel ontstaat door meer verkochte gronden (snippergroen) en extra leges bestemmingsplanprocedures (naheffing 2023). Het voordeel wordt nadelig beïnvloed door een lagere vergoeding voor uitlenen personeel.

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Te verklaren verschil: Lasten € -602.335 *Nadeel*

Algemeen:
Het grondbedrijf verloopt voor de exploitatie van de gemeente neutraal.

In de BERAP II zijn de lasten en baten van het grondbedrijf opgevoerd. Het saldo op dit taakveld ontstaat onder anderen door eventuele winstnemingen/verliezen in het grondbedrijf. Deze worden verrekend met de reserves/voorzieningen (zie taakveld 0.10).

Ten opzichte van de ramingen in BERAP II kon in 2024 € 102.000 meer (tussentijdse) winst worden genomen. De totale winstneming bedraagt € 422.000. Daartegenover is het verlies bij enkele plannen iets gestegen tot een totaal bedrag van € 20.975. De netto storting in 2024 in de bufferreserve gronden bedraagt € 401.025. De storting/onttrekking wordt geboekt op taakveld 0.10.
Het restant verschil tussen de baten en lasten wordt veroorzaakt door een hogere bijdrage in administratiekosten vanuit het grondbedrijf.
Voor een uitgebreide toelichting betreffende het grondbedrijf verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid.

Te verklaren verschil: Baten €818.208 *Voordeel*

Zie de lasten.

Wonen en bouwen

Te verklaren verschil: Lasten € -159.329 *Nadeel*

Het nadeel wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de hogere kosten inhuur voor het programma wonen en voor vervanging ziekte op de afdeling KCC.
Uitgangspunt voor de kosten voor inhuur is, dat deze komende jaren worden terugverdiend middels anterieure overeenkomsten of door grondexploitaties. Eind 2024 zijn de eerste anterieure overeenkomsten afgesloten (zie de baten).

Te verklaren verschil: Baten €174.450 *Voordeel*

Het voordeel ontstaat door hogere rentevergoeding leningen stimuleringsfonds, meer bouwleges en opbrengsten uit anterieure overeenkomsten.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
T0.5	Treasury	313	-949	-636	2	-998	311	49
T0.61	OZB woningen	-78	204	126			-78	204
T0.62	OZB niet-woningen		-160	-161				-160
T0.64	Belastingen overig	-121		-121			-121	
T0.7	Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	150	1.027	1.177			150	1.027
Totaal		**264**	**122**	**385**	**2**	**-998**	**262**	**1.120**

Treasury

Te verklaren verschil: Lasten € 311.211 *Voordeel*

In de begroting 2024 zijn we uitgegaan van een financieringstekort. In de praktijk blijkt dat er sprake is van een financieringsoverschot, omdat we nog geen grote uitgaven hebben gedaan voor grote investeringen zoals de verbouwing van het gemeentehuis en een nieuwe basisschool. Door het uitzetten van het financieringsoverschot met een stijgende (landelijke) rente is er per saldo € 13.000 meer rente ontvangen dan betaald. In de begroting was nog rekening gehouden met een rentelast van € 298.000. Samen geeft dit een voordeel van € 311.000.

Te verklaren verschil: Baten €48.592 *Voordeel*

Dit voordeel is ontstaan door ontvangen rente op verstrekte geldleningen aan gemeenten en rente-ontvangsten schatkistbankieren.

OZB woningen

Te verklaren verschil: Lasten € -77.527 *Nadeel*

Het nadeel wordt veroorzaakt door de hogere uitvoeringskosten van de Wet Waardering Onroerende zaken. Dit betreft de hogere kosten van de taxaties en de hogere procesvergoedingen.

Te verklaren verschil: Baten €203.761 *Voordeel*

De opbrengst van de onroerende-zaakbelastingen wordt verdeeld over 2 taakvelden. Het gaat om taakveld 0.61 OZB woningen en taakveld 0.62 OZB niet woningen. Op het taakveld OZB-woningen ontstaat een voordeel van € 203.000, terwijl op het taakveld OZB niet woningen een nadeel van € 160.000 is ontstaan. De WOZ-waarde van de woningen is meer gestegen dan we hadden geraamd bij de tariefberekening, terwijl de WOZ-waarde van de niet woningen minder is gestegen dan we hadden geraamd. Op het moment dat de tarieven worden berekend, is de herwaardering nog niet afgerond. De totale opbrengst wijkt slechts € 43.000 af van de begroting.

OZB niet-woningen

Te verklaren verschil: Baten €-159.937 Nadeel

De opbrengst van de onroerende-zaakbelastingen wordt verdeeld over 2 taakvelden. Het gaat om taakveld 0.61 OZB woningen en taakveld 0.62 OZB niet woningen. Op het taakveld OZB-woningen ontstaat een voordeel van € 203.000, terwijl op het taakveld OZB niet woningen een nadeel van € 160.000 is ontstaan. De WOZ-waarde van de woningen is meer gestegen dan we hadden geraamd bij de tariefberekening, terwijl de WOZ-waarde van de niet woningen minder is gestegen dan we hadden geraamd. Op het moment dat de tarieven worden berekend, is de herwaardering nog niet afgerond. De totale opbrengst wijkt slechts
€ 43.000 af van de begroting.

Belastingen overig

Te verklaren verschil: Lasten € -121.691 *Nadeel*

Het nadeel is een gevolg van hogere kosten van de aanslag vervaardiging € 33.000 en de hogere toerekening van personeelskosten € 88.000.

Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF

Te verklaren verschil: Lasten € 150.000 *Voordeel*

In het verleden is bij het samenstellen van de begroting geanticipeerd op een verwachte daling van de uitkering uit het gemeentefonds (voor dat jaar). Naar nu blijkt is dat budget niet nodig geweest voor de dekking van een mogelijk lagere uitkering, wat leidt tot een voordeel van 150.000.

Te verklaren verschil: Baten €1.027.670 *Voordeel*

De raming van de uitkering uit het gemeentefonds was gebaseerd op de septembercirculaire 2024. In december is een nieuwe circulaire begonnen. In deze circulaire zijn financieel technische bijstellingen zoals aanpassingen van maatstaven/aantallen en een geringe bijstelling van meerdere (integratie)uitkeringen verwerkt. Dat heeft geleid tot een hogere uitkering uit het Gemeentefonds.

Overhead

Overhead		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
T0.4	Overhead	-600	35	-565	166		-766	35
Totaal		**-600**	**35**	**-565**	**166**		**-766**	**35**

Te verklaren verschil: Lasten €-766.036 *Nadeel*

Op het onderdeel Overhead zijn de lasten € 766.036 hoger dan bij de samenstelling van de begroting werd verwacht. De grootste veroorzaker van deze hogere lasten zijn de hogere kosten van bijkomende personeelskosten. We hebben in 2024 namelijk ruim € 600.000 extra gestort in de Voorziening arbeidsgerelateerde verplichtingen (voorziening van verlofsparen). Een andere oorzaak is het extra budget (€ 150.000) voor het onderhoud van het gemeentehuis.

Te verklaren verschil: Baten € 34.702 *Voordeel*

De baten zijn € 34.702 hoger dan werd verwacht. Dit is een gevolg van de hogere vergoedingen voor door ons verleende diensten (schoonmaak) en een afrekening van specifieke uitkeringen stimulering sport.

Vennootschapsbelasting (VpB)

Vennootschapsbelasting (VPB)		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
T0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-63		-63			-63	
Totaal		**-63**		**-63**			**-63**	

Te verklaren verschil: Lasten € -62.970 *Nadeel*

Op dit taakveld verwerkt de gemeente de te betalen vennootschapsbelasting (VPB). De gemeente is VPB verschuldigd indien er in het jaar fiscale winst is gerealiseerd.

De gemeente heeft in 2020 met de belastingdienst een vaststellingsovereenkomst gesloten. In deze vaststellingsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de wijze van berekenen van de fiscale positie.
De fiscale winst (belastingwetgeving) zoals is berekend kan afwijken van de bedrijfseconomische winst (uitgangspunten BBV). Dit door bijvoorbeeld verschillen in waardering van balansposten en de wijze van toerekening van kosten aan een bepaald jaar.

De gemeente is met name belastingplichtig voor de resultaten uit grondexploitatie. Met een teruggave van € 43.688 in 2024 op de voorlopige aanslag vennootschapsbelasting 2023 is er in totaal € 62.970 betaald. De verwachting is dat de fiscale winst in 2024 uit de grondexploitatie niet significant zal afwijken van het jaar 2023. Voor het jaar 2024 is dan ook rekening gehouden met een te betalen bedrag van € 62.970.
De te betalen vennootschapsbelasting wordt gedekt uit de bufferreserve gronden.

Overige baten en lasten

Overhead		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
T0.8	Overige baten en lasten	-828	-20	-849	-784		-44	-20
Totaal		**-828**	**-20**	**-849**	**-784**		**-44**	**-20**

Te verklaren verschil: Lasten €-44.231 *Nadeel*

De hogere lasten zijn het gevolg van het afboeken van oninbare vorderingen en een hogere afdracht van belastingen (BtwCompensatieFonds en BTW).

Toelichting centrale posten

Afschrijvingslasten
In onderstaand overzicht worden de afschrijvingslasten per thema weergegeven.

In de toelichting op de verschillende taakvelden is een verklaring gegeven waarbij de verschillen op de afschrijvingslasten niet zijn meegenomen. Het geeft een beter inzicht om het centraal weer te geven en toe te lichten. Dit voorkomt dat je vaak dezelfde verklaring moet geven of verwijzen naar andere producten. De verschillen in de afschrijvingslasten op de verschillende thema's zijn hier op een rijtje gezet.
Het uiteindelijke voordeel is € 687.090.
Het voordeel op de afschrijving komt doordat niet alle voorgenomen investeringen in het jaar zijn gerealiseerd. Hierdoor vallen er afschrijvingslasten vrij (onderuitputting).

	AFSCHRIJVING		
	Begroting	**Werkelijk**	**Saldo**
Thema 1, onze inwoners	29.927	7.427	22.500
Thema 3, onze toekomst	32.423	16.998	15.425
Thema 4, onze leefomgeving	4.316.905	3.903.563	413.342
Overige baten en lasten	146.464	-	146.464
Overhead	292.245	202.886	89.359
Te verklaren verschil	**4.817.965**	**4.130.875**	**687.090**

Mutaties reserves

Mutaties reserves		Verschil tussen begroting en rekening			Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
T0.10	Mutaties reserves	-3.073	133	-2.940			-3.073	133
Totaal		**-3.073**	**133**	**-2.940**			**-3.073**	**133**

Te verklaren verschil: Lasten € -3.072.913 *Nadeel*

De verschillen bij de mutaties reserves zijn ontstaan omdat in veel gevallen pas na afloop van het jaar duidelijkheid komt over de definitieve bedragen. De hoogte van de lasten en/of baten zijn dan bepalend voor de toevoeging of onttrekking aan de reserves. De verschillen op dit taakveld bestaan uit verschillende posten, onder andere op het gebied van de Nog uit te voeren werken (NUW), grondexploitatie en restbudget COA.

Te verklaren verschil: Baten €132.931 *Voordeel*

De verschillen bij de mutaties reserves zijn ontstaan omdat in veel gevallen pas na afloop van het jaar duidelijkheid komt over de definitieve bedragen. De hoogte van de lasten en/of baten zijn dan bepalend voor de toevoeging of onttrekking aan de reserves. De verschillen op dit taakveld bestaan uit verschillende posten, onder andere op het gebied van vennootschapsbelasting, riool en afval.

Onvoorzien en beleidsintensivering

In overeenstemming met de BBV-voorschriften is hier het verloop weergegeven van de post onvoorzien en beleidsintensivering.

Onvoorzien en beleidsintensivering	
Onvoorzien	
Primitieve begroting, structureel vast bedrag per inwoner	**50.000**
Beleidsintensivering / nieuw beleid	
Primitieve begroting, beschikbaar per 01-01-2024	254.977
Mutaties Berap 2024-I	-198.000
Stelpost indexatie Berap 2024-I	-308.382
Mutaties Berap 2024-II	1.262.031
Stelpost indexatie Berap 2024-II	-387.031
Eindstand beleidsintensivering / nieuw beleid	**623.595**
Saldo 31 december 2024	**673.595**

Toelichting:
In Berap 2024-II hebben we het geprognosticeerd rekeningresultaat bepaald aan de hand van de raming op onvoorzien, beleidsintensivering, stelpost indexatie en saldo begroting.

Gerealiseerd resultaat

De saldi op beleidsintensivering, onvoorzien en stelpost indexatie sluiten met een positief saldo van € 673.595. Tezamen met het saldo van de begroting geeft dit een prognose van het uiteindelijk verwacht resultaat van € 736.258.
Het werkelijk resultaat is uiteindelijk € 2.258.403 geworden. Het verschil tussen het verwachte resultaat en het werkelijke resultaat bedraagt dan € 1.522.145.

Prognose rekeningresultaat	
Saldo begroting, stand Berap 2024-II	62.663
Beleidsintensivering, stand Berap 2024-II	1.319.008
Onvoorzien, stand Berap 2024-II	50.000
Stelpost indexatie, stand Berap 2024-II	-695.413
Saldo prognose resultaat, stand Berap 2024-II	**736.258**
Gerealiseerd rekeningresultaat 2024	**2.258.403**
Verschil	**1.522.145**

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Algemeen

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topinkomens in de Publieke en de Semipublieke Sector (hierna: WNT) ingegaan.

Het normenkader rondom de WNT is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 20 juni 2014, nr. 2014-0000315901, houdende wijziging van de Beleidsregels toepassing WNT (2013), vaststelling van de Beleidsregels toepassing WNT 2014 en wijziging van het Besluit BZK-toezicht en handhaving WNT (vaststelling normenkader WNT 2014).

Bezoldiging

Deze nieuwe wet bevat openbaarmakingregels via de jaarstukken over de bezoldiging van de topfunctionarissen, ook als zij de norm niet overschrijden. Daarnaast moet van een ieder, dat wil zeggen elke medewerker die geen topfunctionaris is, die een hogere bezoldiging krijgt dan de norm, dit (op functieniveau, dus niet op naam) worden vermeld in de jaarstukken.
De WNT stelt, naast een verplichting tot openbaarmaking, een maximum aan de bezoldiging en de contractuele ontslagvergoeding vast. Op grond van de wet bedraagt de totale maximale bezoldiging (exclusief sociale verzekeringspremies) na indexering voor 2024 € 233.000 (2023: € 223.000) of een pro rata gedeelte bij deeltijddienstverbanden of dienstverbanden korter dan een jaar. Dit bedrag is inclusief het werkgeversdeel in de pensioenpremie. Het maximum van € 233.000 (2024) (2023: € 223.000) geldt ook voor contracten met ingehuurde derden die in enige periode van achttien maanden langer dan zes maanden voor de organisatie werkzaam zijn. Voorbeelden zijn zzp’ers, personen met een management-BV en (interim)arbeidskrachten van adviesbureaus.
De beloning in het sectoraal bezoldigingsregime mag niet uitstijgen boven de voor die sector geldende norm. Deze norm wordt door de betrokken minister vastgesteld. Ten slotte geldt er een bonusverbod, tenzij een bonus bij uitzondering is toegestaan op grond van een algemene maatregel van bestuur.

Hierna vindt u de bezoldigingsgegevens van de bij de gemeente Borger-Odoorn werkzame personen die aangewezen zijn als topfunctionaris in de zin van de WNT.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Gegevens 2024	L. Bennema	K. Speekhout	I. Oosting
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**	**Gemeentesecretaris**	**Griffier**
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/09 -31/12	01/01 - 31/03	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 37.898	€ 30.815	€ 93.275
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 6.134	€ 5.115	€ 12.822
Bezoldiging	€ 44.032	€ 35.930	€ 106.097
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 77.667	€ 57.932	€ 233.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terug-ontvangen bedrag	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Reden waarom de over-schrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Gegevens 2023			
Aanvang en einde functievervulling in 2023		01/05 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1	0,9507
Dienstbetrekking?		ja	ja
Bezoldiging			

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€ 85.073	€ 73.898
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 13.394	€ 9.988
Bezoldiging		€ 98.467	€ 83.886
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		€ 149.074	€ 212.006

Leidinggevende functionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Gegevens 2024	**M. Broers**
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**
Kalenderjaar	2024
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	05/02 - 30/09
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalender jaar	8
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	803
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 221
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 231.600
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 177.463
Bezoldiging (alle bedragen excl. btw)	

Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 112.420
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Bezoldiging	€ 112.420
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

Voor alle topfunctionarissen geldt dat het geldende beloningsmaximum over 2024 niet is overschreden. De gemeente Borger-Odoorn heeft over 2024 voldaan aan de WNT.

Ontslagvergoedingen
De ontslagvergoeding voor de topfunctionaris mag niet meer bedragen dan de som van de beloning en de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn over de twaalf maanden voorafgaand aan de beëindiging van het dienstverband, tot maximaal € 75.000,- bruto (artikelen 2.10 en 3.7 WNT). Bij een deeltijddienstverband geldt dit maximum naar rato. De bezoldiging over de periode waarin de topfunctionaris, vooruitlopend op de beëindiging van het dienstverband, geen taken meer vervult valt in beginsel onder het maximumbedrag. Dit betekent dat het salaris gedurende non-activiteit wordt aangemerkt als ontslaguitkering en maximaal
€ 75.000 mag bedragen. Dit geldt niet als de topfunctionaris geen taken meer verricht wegens het opnemen van vakantiedagen, arbeidsongeschiktheid of een schorsing hangende een onderzoek.

In 2024 is inzake topfunctionarissen geen ontslagvergoeding uitbetaald die de norm te boven gaat. Tevens is in 2024 geen ontslagvergoeding aan niet-topfunctionarissen betaald hoger dan het geldende maximum.

Fout in de WNT-verantwoording in verslagjaar 2023
Er is sprake van een fout in de WNT-verantwoording in het verslagjaar 2023.
Het betreft hier een onterechte vermelding in de WNT-verantwoording van een topfunctionaris die geen topfunctionaris was in de zin van de WNT.
Onderstaande gegevens in de tabel zijn ten onrechte vermeld. Er is een beoordelingsfout gemaakt met betrekking tot de functie van onderstaande. Bij het begin van haar aanstelling was zij raadsgriffier, echter in 2023 was dit niet meer het geval.
Deze fout heeft niet geleidt tot een onverschuldigde betaling.

Gegevens 2023	H.J. van Olst - Stoel
Functiegegevens	**Bestuursadviseur**
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,778
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 65.331
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 12.512
Bezoldiging	€ 77.843
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 173.494
Onverschuldigd betaald en nog niet terug-ontvangen bedrag	n.v.t
Reden waarom de over-schrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t
Gegevens 2022	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,889
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 69.130
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 12.161
Bezoldiging	€ 81.291
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 192.024

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeesters en wethouders
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3.628.893. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding
Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 14.512.449 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 3.628.893. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 13.123.778 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

Bevinding

Begrotingscriterium		
1A. Overschrijding lasten binnen de thema's.	€	2.468.217
Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€	197.222
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	€	593.480
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld.	€	9.864.859
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	€	13.123.778
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid. In de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	€	13.123.778
De niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.	€	-
Voorwaardencriterium		
5. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed (inhoudelijk hier toelichten en in de paragraaf toelichten en in de paragraaf bedrijfsvoering). bedrijfsvoering).		1.388.671
M&O criterium		
6. Geen bevindingen.	€	-
Totaal Onrechtmatigheden	€	14.512.449
Waarvan acceptabel	€	13.123.778
Waarvan niet-acceptabel	€	1.388.671

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Sisa-verantwoording

Voor het verantwoordingsjaar 2024 wordt het principe van Single information Single audit (SiSa) ten aanzien van specifieke uitkeringen toegepast. Dit principe heeft belangrijke gevolgen voor de wijze waarop gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen informatie verstrekken aan het Rijk over specifieke uitkeringen.

Met de invoering van SiSa zijn de aparte verantwoordingen, controleprotocollen en accountantscontroles komen te vervallen. Maakt de gemeente gebruik van een van de specifieke regelingen waarop Sisa van toepassing is, dan kan voor de controle van de besteding voortaan worden volstaan met de reguliere accountantscontrole van de jaarrekening van de gemeente.

Door middel van een bijlage bij de jaarrekening dient verantwoording te worden afgelegd over de besteding aan de verstrekkers van deze uitkeringen. De bijlage is een voorgeschreven model dat door het Centraal Bureau voor de Statistiek beschikbaar is gesteld. In deze bijlage zijn hiertoe een aantal kengetallen c.q. bedragen opgenomen. Deze bijlage is hierna opgenomen voor de regelingen die voor onze gemeente van toepassing zijn.

Voor de verantwoording over de specifieke uitkeringen aan het Rijk moeten gemeenten de jaarstukken, inclusief de bijlage, het rapport van bevindingen van de accountant en de controleverklaring van de accountant vóór 15 juli 2025 digitaal aanleveren bij het Centraal Bureau voor de Statistiek.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek**	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
					Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2		
		Gemeenten						
			Aard controle D2	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: B2/01	*Indicator: B2/02*	*Indicator: B2/03*	*Indicator: B2/04*	*Indicator: B2/05*	
			2	3	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1	**Reeks 1**				
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)				
			Keuze werkelijke kosten	**Keuze werkelijke kosten**				
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*				

Indicator: B2/06	*Indicator: B2/07*					
Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
€0	€ 0			€0	€0
Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
€782	€13.702	€7.138	€10.606	€0	€1.795
Reeks 2	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Totaal**	

			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€12.348	€24.348	€0	€ 0	€20.268	
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 0	Nee				

BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 20.444	€ 5.491	2	66	2.142	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05* *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 269.463	€ 10.389	€ 238.429	€ 0	€ 285.640	€ 214.333

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*	
		1					
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*		
			€ 134	€ 0	€ 0		
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*	
			€ 0	€ 23.100	€ 22.965	Nee	

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*		
			Indicator: D14/08	*Indicator: D14/09*	*Indicator: D14/10*	*Indicator: D14/11*		
		1						
OCW	**D23**	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t*
			Indicator: D23/01	*Indicator: D23/02*	*Indicator: D23/03*	*Indicator: D23/04*	*Indicator: D23/05*	*Indicator: D23/06*
		1	SB230097	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 6.636	€ 35.948	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 6.636
		2	SB230097	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 52.521	€ 0	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 52.521
		3	SB230098	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 13.272	€ 39.816	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 13.272

			4	SB230098	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 52.521	€ 69.496	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 52.521
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/07*					
			1	Nee					
			2	Nee					
			3	Nee					
			4	Nee					
IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten		Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*		
				€ 46.782	€ 1.601.140	€ 871.540	Nee		
				Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*		

			1	105 Verbreden van fietspaden | aantal in meters	Ja	700	Eindverantwoording in 2021 afgelegd	
			2	107 Aanleg van een vrijliggend fiets-/bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg | aantal in meters	Ja	65	Eindverantwoording in 2020 afgelegd	
			3	116 Aanleg van rijbaanscheiding door rammelstrook op asmarkering | aantal in meters	Ja	640	Eindverantwoording in 2021 afgelegd	
			4	119 Aanleg van een fietsoversteek (middeneiland), alleen bij een kruispunt | aantal in st	Ja	1	Eindverantwoording in 2022 afgelegd	
			5	117 Het volwaardig afwaarderen van een gebiedsontsluitingsweg 50 km/uur naar een erftoegangsweg 30 km/uur | aantal in meters	Ja	2.930	Eindverantwoording in 2022 afgelegd	
			6	201 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden | aantal in meters	Nee	54.230	meter	
			7	205 Verbreden van fietspaden | aantal in meters	Ja	2.600	Eindverantwoording in 2022 afgelegd	
			8	210 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/uur-zone | aantal in st	Ja	5	Eindverantwoording in 2022 afgelegd	

IenW	E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027		Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief	Eindverantwoording (Ja/Nee)
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: E44/01	*Indicator: E44/02*	*Indicator: E44/03*	*Indicator: E44/04*	*Indicator: E44/05*	*Indicator: E44/06*
			1	IENW/BSK-2022/276160	€ 60.270	€ 60.270	€ 1.136.088	€ 1.136.088	Nee
			2	IENW/BSK-2022/276160	€ 74.581	€ 74.581	€ 931.514	€ 931.514	Nee
			3	IENW/BSK-2022/276160	€ 17.888	€ 17.888	€ 374.089	€ 374.089	Nee
			4	IENW/BSK-2022/276160	€ 31.099	€ 31.099	€ 628.503	€ 628.503	Nee
			5	IENW/BSK-2022/276160	€ 9.852	€ 9.852	€ 20.003	€ 20.003	Nee
			6	IENW/BSK-2022/276160	€ 7.527	€ 12.782	€ 15.053	€ 25.562	Nee
			7	IENW/BSK-2022/276160	€ 0	€ 9.899	€ 0	€ 45.601	Nee
			8	IENW/BSK-2022/276160	€ 0	€ 24.089	€ 0	€ 48.908	Nee
			9	IENW/BSK-2022/48009	€ 24.341	€ 24.341	€ 48.682	€ 97.590	Nee
			10	IENW/BSK-2022/276160	€ 239.799	€ 239.799	€ 479.597	€ 479.597	Nee
			11	IENW/BSK-2024/45003	€ 12.030	€ 12.030	€ 36.091	€ 36.091	Nee

	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/07*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/08*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/09*
1	IENW/BSK-2022/276160	36 Dalen Rioolreconstructie Wilgenstraat e.o.	Ja
2	IENW/BSK-2022/276160	37 Coevorden Weeshuisweide	Nee
3	IENW/BSK-2022/276160	38 Coevorden Molenbelt	Nee
4	IENW/BSK-2022/276160	42 Dalen Oude Coevorderweg	Ja
5	IENW/BSK-2022/276160	34 Reconstructie Haardijk en aanleg snelfietsroute	Nee
6	IENW/BSK-2022/276160	31 Borger - De Slieten-kanaal Buinen/ Schoonoord	Nee
7	IENW/BSK-2022/276160	32 Borger - Aanpak Noordes en Veldakkers	Ja
8	IENW/BSK-2022/276160	26 Ommen - Julianastraat	Nee

9	IENW/BSK-2022/48009	27 Fietsstructuur wijk Dante	Nee
10	IENW/BSK-2022/276160	30: Buinerveen/Nieuw Buinen - Reconstructie Hoofdstraat/ Zuiderdiep	Nee
11	IENW/BSK-2024/45003	45 Herstructurering watersysteem en inbreidingsplan Oosterwijk Nw-Buinen	Nee

	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/10*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/11*	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/12*	Correctie cofinanciering (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/13*
1	IENW/BSK-2022/276160	Nee	€ 60.270	€ 1.136.088
2	IENW/BSK-2022/276160	Nee	€ 74.581	€ 931.514
3	IENW/BSK-2022/276160	Nee	€ 17.888	€ 374.089
4	IENW/BSK-2022/276160	Nee	€ 31.099	€ 628.503
5	IENW/BSK-2022/276160	Nee	€ 9.852	€ 20.003

		6	IENW/BSK-2022/276160	Ja	€ 0	€ 0	
		7	IENW/BSK-2022/276160	Ja	€ 0	€ 0	
		8	IENW/BSK-2022/276160	Nee	€ 0	€ 0	
		9	IENW/BSK-2022/48009	Nee	€ 24.341	€ 48.682	
		10	IENW/BSK-2022/276160	Ja	€ 0	€ 0	
		11	IENW/BSK-2024/45003	Ja	€ 0	€ 0	
IenW	**E81**	**Regeling specifieke uitkering OV-ambassadeurprojecten 2022**	Besteding (jaar T-1)	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: E81/01	*Indicator: E81/02*	*Indicator: E81/03*	*Indicator: E81/04*	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: E84/01	*Indicator: E84/02*	*Indicator: E84/03*	*Indicator: E84/04*	
			€ 116.099	€ 164.294	€ 82.147	Nee	

			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: E84/05	*Indicator: E84/06*	*Indicator: E84/07*	*Indicator: E84/08*		
		1	318 Verbreden van fietspaden|aantal in Meters	Nee	0			
		2	350 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/h-zone|aantal in Stuks	Nee	3			
		3	348 Aanleg van een fietsoversteek via een middeneiland, alleen bij een kruispunt|aantal in Stuks	Nee	2			
		4	332 Wegversmalling|aantal in Stuks	Ja	4			
		5	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Ja	2			
IenW	**E104**	**Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur**	Beschikkingsnummer	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1)	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)

					Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024				
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: E104/01	*Indicator: E104/02*	*Indicator: E104/03*	*Indicator: E104/04*	*Indicator: E104/05*	*Indicator: E104/06*
			1	*BSK-2023/374896*		€ 75.195	€ 75.195	0	0
				Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
				Indicator: E104/07	*Indicator: E104/08*	*Indicator: E104/09*	*Indicator: E104/10*		
			1	BSK-2023/374896	0	0	Nee		
				Naam infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurele voorziening	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening	Infrastructurele voorziening afgerond? (Ja/Nee)	
					Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024				
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
				Indicator: E104/11	*Indicator: E104/12*	*Indicator: E104/13*	*Indicator: E104/14*	*Indicator: E104/15*	
			1	*Uitbreiden parkeergelegen heid*		€ 12.533	€ 12.533	Nee	
			2	*Toegang P+R verplaatst*		€ 8.952	€ 8.952	Nee	
			3	*Bewaakte fietsenstalling*		€ 8.952	€ 8.952	Nee	

		4	*Uitbreiden voorzieningen voor OV (gezamenlijke wachtruimte, pakketkluizen, restauratie, openbaar toilet*		€ 44.759	€ 44.759	Nee	
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01* € 6.047.485	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02* € 84.238	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03* € 251.553	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04* € 0	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05* € 11.375	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06* € 0

			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 47.065	€ 29.046	€ 0	€ 989.921	€ 24.986	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				

			Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024**	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente *Aard controle R*	Gemeente *Aard controle R*	Gemeente *Aard controle R*	Gemeente *Aard controle R*	Gemeente *Aard controle R*	Gemeente *Aard controle R*

			Indicator: G3/01	*Indicator: G3/02*	*Indicator: G3/03*	*Indicator: G3/04*	*Indicator: G3/05*	*Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 16.605	€ 6.822	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekking en (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekking en BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: G3/07	*Indicator: G3/08*	*Indicator: G3/09*	*Indicator: G3/10*	*Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024**	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
				Aard controle n.v.t. *Indicator: G4/01*	*Aard controle R* *Indicator: G4/02*	*Aard controle R* *Indicator: G4/03*	*Aard controle R* *Indicator: G4/04*	*Aard controle R* *Indicator: G4/05*	*Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	-€ 302	€ 0	€ 4.597	€ 28.825	€ 1.802
			6	Totaal	-€ 302	€ 0	€ 4.597	€ 28.825	€ 1.802

	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*	
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja	
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja	
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja	
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja	
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja	
6	Totaal	0	0	N.v.t.	

	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				

2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslag affaire
		Gemeente	Gemeente	Gemeente
	Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*
	Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0

			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*	

			€ 365.110	€ 0	Ja			
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024**	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01* € 23.579	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02* € 0	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03* € 0	Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04* € 0	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G13/05* Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/01* € 166.318	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02* € 1.540.542				

				Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: H4/03	*Indicator: H4/04*	*Indicator: H4/05*	*Indicator: H4/06*	*Indicator: H4/07*	*Indicator: H4/08*
			1	Nieuwbouw	€ 1.335.173	€ 1.335.173	0	0	
			2	Renovatie	€ 10.892	€ 10.892	0	0	
			3	Onderhoud	€ 90.877	€ 90.877	0	0	
			4	Aankoop	€ 2.049	0	€ 2.049	0	
			5	Dienstverlening door derden	€ 11.667	0	€ 11.667	0	
			6	Beheer en exploitatie	€ 26.249	0	€ 26.249	0	
			7	Verbonden lichamen	€ 63.635	0	0	€ 63.635	
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**		Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?
							Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*			
				Indicator: H30/01	*Indicator: H30/02*	*Indicator: H30/03*	*Indicator: H30/04*	*Indicator: H30/05*	*Indicator: H30/06*
			1	Lokaal Sportakkoord	€ 21.261	€ 25.501	€ 37.037	Ja	Ja

			2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 145.553	€ 145.642	€ 286.153	Ja	Ja
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 32.709	€ 32.709	€ 64.108	Ja	Ja
			4	Kansrijke Start	€ 26.167	€ 30.519	€ 49.716	Ja	Ja
			5	Mentale Gezondheid	€ 8.178	€ 8.178	€ 19.168	Ja	Ja
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 28.620	€ 34.050	€ 60.706	Ja	Ja
			7	Valpreventie	€ 77.684	€ 87.910	€ 119.535	Ja	Ja
			8	Leefomgeving	€ 16.354	€ 20.913	€ 20.913	Ja	Ja
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 4.089	€ 4.008	€ 7.933	Ja	Ja
			10	Versterken sociale basis	€ 58.875	€ 60.386	€ 117.689	Ja	Ja
			11	Mantelzorg	€ 16.354	€ 15.708	€ 31.408	Ja	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 16.354	€ 15.040	€ 30.740	Ja	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 15.536	€ 12.486	€ 21.121	Ja	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 4.089	€ 3.925	€ 7.850	Ja	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 11.938	€ 10.356	€ 24.329	Ja	Ja
				Eindverantwoording (Ja/Nee)					
				Aard controle n.v.t.					

			Indicator: H30/07					
			Nee					
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*				
			Indicator: H35B/01	*Indicator: H35B/02*				
		1	060114 Gemeente Emmen	€ 100.000				
VRO	**J9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls**	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)
		Tranche 1 t/m 6						
		Gemeenten						
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: J9/01	*Indicator: J9/02*	*Indicator: J9/03*	*Indicator: J9/04*	*Indicator: J9/05*	*Indicator: J9/06*
		1	SPUK WBI Tranche 6 Borger-West	Ja	Ja	0	0	0
			Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)

				Aard controle n.v.t. *Indicator: J9/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/08*	*Aard controle R* *Indicator: J9/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/10*	*Aard controle R* *Indicator: J9/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/12*
			1	SPUK WBI Tranche 6 Borger-West	Ja	€ 3.713.837	€ 3.713.837	€ 0	€ 0
				Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)		
				Aard controle n.v.t. *Indicator: J9/13*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/14*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/15*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/16*		
			1	SPUK WBI Tranche 6 Borger-West	Ja		Nee		
VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**		Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
				Aard controle n.v.t. *Indicator: J55/01*	*Aard controle R* *Indicator: J55/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	*Aard controle R* *Indicator: J55/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*
				318	€ 20.077	€ 265.032	27	€ 91.973	€ 91.973

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: J55/07	*Indicator: J55/08*	*Indicator: J55/09*			
			143	€ 6.365	€ 26.818			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: J55/10	*Indicator: J55/11*	*Indicator: J55/12*	*Indicator: J55/13*	*Indicator: J55/14*	*Indicator: J55/15*
			318	318	27	0	0	0

VRO	**J94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D1*	*Aard controle D1*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: J94/01	*Indicator: J94/02*	*Indicator: J94/03*	*Indicator: J94/04*	*Indicator: J94/05*	*Indicator: J94/06*
		1	*LAI24-03747011*	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: J94/07	*Indicator: J94/08*	*Indicator: J94/09*			
		1	€ 0	€ 0	Nee			
KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten

			Aard controle R *Indicator: K28/01*	*Aard controle R* *Indicator: K28/02*	*Aard controle R* *Indicator: K28/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	*Aard controle R* *Indicator: K28/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 238.687	€ 402.140	€ 51.732	€ 1.019.401	€ 0	€ 64.202
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
AenM	**M16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: M16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: M16/04*	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie *Aard controle R* *Indicator: M16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO) *Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 5.001.939			€ 0	€ 0	€ 230.556
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	

						Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09		
			Aard controle R *Indicator: M16/07*	*Aard controle R* *Indicator: M16/08*	*Aard controle R* *Indicator: M16/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/11*	
			€ 0	€ 4.324	€ 0	€ 5.236.819	€ 13.393.695	
DRE	**DRE10C**	**Regiodeal Zuid-Oost Drenthe**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welk project betreft het	Totale besteding in jaar T ten laste van regiodealmiddelen via provincie	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding ten laste van regiodealmiddelen via provincie	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T ten laste van regiodealmiddelen via provincie	Toelichting
						Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van regiodealmiddelen via provincie	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van regiodealmiddelen via provincie	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe						
			Aard controle n.v.t. *Indicator: DRE10C/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE10C/02*	*Aard controle R* *Indicator: DRE10C/03*	*Aard controle R* *Indicator: DRE10C/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE10C/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE10C/06*
		1	202101416-00945802	Open Science Hub (vervolg)	€ 104.430		€ 295.000	

			2	202101416-00945802	Toekomstbestendig Tweede Exloërmond (vervolg)	€ 65.635		€ 229.042	
			3	202101416-00945802	Blue Zone Innovations	€ 491.000		€ 491.170	
			4	202301880-01079113	Levensloop bestendig wonen	€ 0		€ 0	
			5	201903324-00852022	Expeditie De Monden (Ons eigen plan in Mondengebied)	€ 0	€ 72.745	€ 72.745	

	Kopie beschikkingsnummer	Kopie Projectnaam/nummer	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden
	Aard controle n.v.t. *Indicator: DRE10C/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE10C/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE10C/09*
1	*202101416-00945802*	Open Science Hub (vervolg)	Ja
2	*202101416-00945802*	Toekomstbestendig Tweede Exloërmond (vervolg)	Nee
3	*202101416-00945802*	Blue Zone Innovations	Ja
4	*202301880-01079113*	Levensloop bestendig wonen	Nee
5	*201903324-00852022*	Expeditie De Monden (Ons eigen plan in Mondengebied)	Ja

DRE	DRE13C	**Subsidieregeling Veilig en Bereikbaar Drenthe 2022-2025**	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie t.o.v. jaar T-1 verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 verantwoorde overige bestedingen	
				De besteding in jaar T ten laste van provinciale middelen	De besteding in jaar T ten laste van overige middelen	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe						
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: DRE13C/01	*Indicator: DRE13C/02*	*Indicator: DRE13C/03*	*Indicator: DRE13C/04*	*Indicator: DRE13C/05*	
		1	21/5.3/2022000804	€ 347.025	€ 166.791			
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: DRE13C/06	*Indicator: DRE13C/07*	*Indicator: DRE13C/08*	*Indicator: DRE13C/09*	*Indicator: DRE13C/10*	
		1	21/5.3/2022000804	€ 500.000	€ 182.826		Ja	

Overzicht taakvelden

Gemeente geven hun geld uit aan een breed scala aan deelterreinen, variërend van bijvoorbeeld onderwijshuisvesting, tot de gemeentelijke plantsoendienst of de jeugdzorg. Om te zorgen dat deze uitgaven geaggregeerd kunnen worden en vergeleken kunnen worden tussen gemeenten is een uniform set van taakvelden door de Rijksoverheid gedefinieerd.
Gemeenten zijn verplicht om een overzicht van deze taakvelden op te nemen in de jaarrekening.

Verdelingsprincipe
De taakvelden zijn in 2024 verdeeld over verschillende thema's.

		Begroting 2024 prim.			Begroting 2024 na wijz			Jaarrekening 2024		
Taakvelden		**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
0.0 Bestuur en ondersteuning										
T0.1	Bestuur	2.291		-2.291	3.690	972	-2.718	3.629	723	-2.906
T0.10	Mutaties reserves	1.199	2.968	1.769	11.769	15.786	4.017	14.842	15.919	1.077
T0.11	Res. van de rekening van baten en lasten	786		-786	736		-736			
T0.2	Burgerzaken	1.235	454	-781	1.471	492	-979	1.746	506	-1.241
T0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.123	222	-901	670	309	-361	283	338	55
T0.4	Overhead	12.739	108	-12.631	11.681	108	-11.574	12.281	143	-12.139
T0.5	Treasury	930	1.157	227	1.000	1.872	872	687	923	236
T0.61	OZB woningen	103	5.279	5.176	53	5.479	5.426	131	5.683	5.552
T0.62	OZB niet-woningen	57	1.745	1.689	57	1.745	1.689	57	1.585	1.528
T0.64	Belastingen overig	168		-168	460		-460	581		-581
T0.7	Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	150	56.889	56.739	150	60.261	60.111		61.288	61.288
T0.8	Overige baten en lasten	1.098	-50	-1.148	-784	-50	734	44	-70	-115
T0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)							63		-63
		21.879	**68.772**	**46.894**	**30.953**	**86.974**	**56.021**	**34.344**	**87.038**	**52.691**
1.0 Veiligheid										
T1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.746	1	-1.746	1.776	1	-1.776	1.733	-1	-1.734
T1.2	Openbare orde en veiligheid	306		-306	642		-642	564		-564
		2.052	**1**	**-2.052**	**2.418**	**1**	**-2.418**	**2.297**	**-1**	**-2.298**
2.0 Verkeer, vervoer, waterstaat										
T2.1	Verkeer en vervoer	4.271	100	-4.171	4.638	231	-4.407	3.757	266	-3.491
		4.271	**100**	**-4.171**	**4.638**	**231**	**-4.407**	**3.757**	**266**	**-3.491**
3.0 Economie										
T3.1	Economische ontwikkeling	49		-49				3		-3
T3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur				303	303		303	286	-16
T3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	51	57	6	44	57	14	44	59	15
T3.4	Economische promotie	504	2.010	1.506	739	2.410	1.671	684	2.591	1.907
		604	**2.067**	**1.463**	**1.086**	**2.770**	**1.685**	**1.034**	**2.936**	**1.903**

4.0 Onderwijs										
T4.1	Openbaar basisonderwijs	156	24	-132	156	24	-132	210	11	-199
T4.2	Onderwijshuisvesting	1.453	109	-1.344	1.671	59	-1.612	1.426	52	-1.374
T4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.514	380	-1.134	2.330	736	-1.594	1.706	604	-1.102
		3.123	**513**	**-2.610**	**4.157**	**819**	**-3.338**	**3.342**	**667**	**-2.675**
5.0 Sport, cultuur, recreatie										
T5.1	Sportbeleid en activering	568	90	-478	855	298	-558	663	447	-217
T5.2	Sportaccommodaties	4.035	266	-3.770	5.696	266	-5.430	5.392	287	-5.104
T5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	142	4	-138	218	20	-198	303	20	-283
T5.4	Musea	180	6	-173	200	6	-193	209	10	-200
T5.5	Cultureel erfgoed							5		-5
T5.6	Media	562		-562	965	403	-562	747	251	-496
T5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.124	35	-4.089	4.956	35	-4.922	4.609	93	-4.516
		9.611	**401**	**-9.210**	**12.890**	**1.028**	**-11.863**	**11.928**	**1.108**	**-10.821**
6.0 Sociaal domein										
T6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.647	214	-1.434	8.043	8.094	52	7.866	8.493	627
T6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	4.750		-4.750	5.410		-5.410	5.245	21	-5.224
T6.3	Inkomensregelingen	10.744	9.001	-1.744	10.402	8.504	-1.898	9.426	7.687	-1.740
T6.4	WSW en beschut werk	5.591		-5.591	6.276		-6.276	5.948		-5.948
T6.5	Arbeidsparticipatie	769	15	-754	1.086	15	-1.071	1.067	34	-1.033
T6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	1.320	17	-1.303	1.897	17	-1.880	1.877	15	-1.861
T6.71A	Huishoudelijke hulp (WMO)	3.579	100	-3.479	3.919	100	-3.819	3.945	124	-3.821
T6.71B	Begeleiding (WMO)	748		-748	821		-821	809		-809
T6.71C	Dagbesteding (WMO)	1.092		-1.092	1.129		-1.129	1.107		-1.107
T6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	423		-423	448	25	-423	365		-365
T6.72A	Jeugdhulp begeleiding	751		-751	1.196		-1.196	1.196		-1.196
T6.72B	Jeugdhulp behandeling	645		-645	786		-786	775		-775
T6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	133		-133	140		-140	134		-134
T6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	24		-24	160		-160	150		-150
T6.73A	Pleegzorg	331		-331	282		-282	302		-302
T6.73B	Gezinsgericht	1.071		-1.071	1.223		-1.223	1.224		-1.224
T6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	399		-399	660		-660	722		-722
T6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblij	2.460	78	-2.382	2.547	78	-2.469	2.612	153	-2.459
T6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	253		-253	373		-373	363		-363
T6.74C	Gesloten plaatsing				200		-200	223		-223
T6.81A	Beschermd wonen (WMO)				11		-11	9		-9
T6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)							28		-28
T6.82A	Jeugdbescherming	895		-895	890		-890	866		-866

T6.82B	Jeugdreclassering	72		-72	91		-91	97		-97
		37.697	**9.425**	**-28.274**	**47.990**	**16.833**	**-31.156**	**46.356**	**16.527**	**-29.829**
7.0 Volksgezondheid, milieu										
T7.1	Volksgezondheid	1.800	490	-1.310	1.898	315	-1.583	1.796	317	-1.479
T7.2	Riolering	2.211	3.200	989	2.184	3.200	1.016	2.204	3.257	1.053
T7.3	Afval	2.238	3.011	773	2.253	3.011	758	2.223	3.044	821
T7.4	Milieubeheer	1.436	530	-906	2.716	993	-1.723	3.678	2.407	-1.271
T7.5	Begraafplaatsen en crematoria	358	180	-179	404	198	-206	378	154	-224
		8.043	**7.411**	**-633**	**9.455**	**7.717**	**-1.738**	**10.279**	**9.179**	**-1.100**
8.0 Volkshuisvesting, R.O., stedelijke vern.										
T8.1	Ruimtelijke ordening	1.383	94	-1.289	2.388	94	-2.294	2.056	140	-1.916
T8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	69	511	441	3.130	3.473	343	3.729	4.292	562
T8.3	Wonen en bouwen	1.080	521	-559	1.465	632	-833	1.575	806	-769
		2.532	**1.126**	**-1.407**	**6.983**	**4.199**	**-2.784**	**7.360**	**5.238**	**-2.123**
Totaal taakvelden		**89.812**	**89.816**		**120.570**	**120.572**	**2**	**120.697**	**122.958**	**2.257**

Bijlagen

Interbestuurlijk toezicht

Algemeen
In overleg met de Drentse gemeenten is door de provincie Drenthe een beoordelingskader vastgesteld. Aan de hand van dit toetsingskader geeft de provincie inhoud aan de toezichthoudende rol op de domeinen Financiën, monumentenzorg, ruimtelijke ordening, WABO en archief.
In Drents verband is afgesproken dat de zelfbeoordeling door gemeenten een plek krijgt in de P&C cyclus en wordt opgenomen bij de jaarrekening.

Medebewindstaken
De volgende taken die door de gemeente in medebewind worden uitgevoerd worden verantwoord.

Domein	Belang toezicht
Ruimtelijke Ordening	Actuele bestemmingsplannen en aanwezigheid Structuurvisie(s) bij gemeenten conform de wettelijk eisen in WRO (Wet Ruimtelijke Ordening)
Omgevingsrecht	Bescherming van mens en natuur tegen schade en gevaar. Uitvoering van de vergunningverlening, nalevingstoezicht en handhaving (milieu, bouwen en wonen)
Ruimtelijk erfgoed	(Planologische) bescherming cultuurhistorische en archeologische waarden via actuele gemeentelijke ruimtelijke plannen. Deskundige advisering vergunningsverlening
Huisvesting statushouders	Tijdige huisvesting van het aantal statushouders overeenkomstig de halfjaarlijkse taakstelling van het Rijk.
Archiefzorg	Controle van de kwaliteit van de informatiehuishouding van overheden, zoals die nodig is voor adequate verantwoording, bewijsvoering en historisch onderzoek.

Ruimtelijke ordening	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over bestuurlijk vastgestelde omgevingsvisie conform de wettelijke vereisten, het overgangsrecht in acht nemende.		De gemeente beschikt over een bestuurlijk vastgestelde omgevingsvisie die voldoet aan de wettelijke vereisten. In deze visie zijn echter nog geen programmatische doelen opgenomen en deze is nog niet digitaal ingericht volgens de STOP/TPOD-standaard.
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over bestuurlijk vastgesteld omgevingsplan conform de wettelijke vereisten, het overgangsrecht in acht nemende.		De gemeente beschikt van rechtswege over het tijdelijke omgevingsplan. Uiterlijk in 2032 moet dit plan volledig zijn geactualiseerd en digitaal zijn ingericht volgens de geldende vereisten, waaronder de STOP/TPOD-standaard.
Het nieuwe omgevingsplan voldoet aan de inhoudseisen en terminologie conform de wettelijke vereisten en aan de digitale standaarden.		De gemeente bereidt momenteel de actualisatie van het omgevingsplan voor, evenals de overdracht van de bruidsschat. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) functioneert tot op heden echter nog niet naar behoren. Zo is het niet mogelijk om gelijktijdige wijzigingen aan het tijdelijke omgevingsplan door te voeren, waardoor de gemeente noodgedwongen nog werkt met TAM-IMRO-plannen.
Totaalbeeld *Is er reden voor extra aandacht?*		Het niet op niveau en volledig werkend zijn van het DSO is een -landelijke- reden voor zorg

Omgevingsrecht	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente heeft een actuele strategie op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), inclusief veiligheid, bouwplantoetsing, bodembeleid en een probleem- en risicoanalyse.		De U&H-Strategie 2023-2027 geeft inzicht in de gevraagde aspecten.
Gemeente heeft een consistent en duidelijk, bestuurlijk vastgesteld Jaarprogramma op het gebied van VTH, met voldoende operationele doelen		Het jaarprogramma 2024 is op 2 april 2024 vastgesteld door het college. Het jaarprogramma 2025 is op 7 januari 2025 vastgesteld door het college.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgesteld Jaarverslag op het gebied van VTH.		Het jaarverslag 2023 is op 9 juli 2024 vastgesteld door het college. Op dit moment wordt gewerkt aan het jaarverslag 2024.
Uit het Jaarverslag blijkt dat doelen en normen op het gebied van VTH zijn behaald volgens de wettelijke vereisten.		
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgestelde actuele kwaliteitsverordening op het gebied van VTH.		Deze voor inwerkingtreding van de Omgevingswet al met vooruitwerkende kracht vastgesteld, en geldt per ingangsdatum van de Omgevingswet.
Totaalbeeld *Is er reden voor extra aandacht?*		Niet van toepassing.

Ruimtelijk erfgoed	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente heeft bij de vaststelling van het omgevingsplan of bij vrijstelling op het bestaande plan, aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met in geding zijnde cultuurhistorische en archeologische waarden; dit omgevingsplan is bestuurlijk vastgesteld.		De bestemmingsplannen zijn geactualiseerd. Bij deze actualisatie zijn de cultuurhistorische en archeologische waarden meegenomen. Per 1 januari 2024 vormen deze bestemmingsplannen het tijdelijke omgevingsplan van de gemeente. Uiterlijk in 2032 moet dit tijdelijke omgevingsplan worden omgezet in een nieuw omgevingsplan, waarin de cultuurhistorische en archeologische waarden opnieuw zullen worden opgenomen.
Gemeente heeft een Commissie Ruimtelijke Kwaliteit ingesteld die adviseert over omgevingsvergunningen voor het aanpassen van een beschermd monument en vraagt deskundig advies bij vergunningverlening waarbij cultuurhistorische en/of archeologische waarden aan de orde zijn.		De gemeenteraad heeft een Adviescommissie voor Omgevingskwaliteit Borger-Odoorn benoemd. Deze commissie adviseert, conform de vastgestelde verordening, de raad en het college van burgemeester en wethouders over het bereiken en behouden van een goede omgevingskwaliteit en alles wat daarmee samenhangt.
Binnen de gemeente vindt adequaat toezicht en handhaving plaats op het gebied van monumenten en archeologie; dit is tevens vastgelegd in documenten.		De gemeente Borger-Odoorn beslaat een groot oppervlak waarvan een belangrijk deel met hoge archeologische verwachtingswaarden. De capaciteit op VTH is bepsekrt. Toezicht en handhaving vindt plaats binnen de mogelijkheden die er zijn.
Totaalbeeld *Is er reden voor extra aandacht?*		Niet van toepassing.

Huisvesting statushouders	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (eerste helft van het jaar) op het gebied van tijdige huisvesting van statushouders en heeft geen verwijtbare achterstand of loopt hierop in		De organisatie is 2024 begonnen met een achterstand, die in de eerste helft van het jaar verder is opgelopen. Per 1 juli 2024 was er nog steeds sprake van een aanzienlijke achterstand.
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (tweede helft van het jaar) op het gebied van tijdige huisvesting van statushouders en heeft geen verwijtbare achterstand of loopt hierop in		De taakstelling voor het tweede halfjaar van 2024 was vastgesteld op 25 plaatsingen. In werkelijkheid heeft de gemeente Borger-Odoorn in deze periode 13 personen geplaatst. Hierdoor is de achterstand verder opgelopen tot 25.
Totaalbeeld Is er reden voor extra aandacht?		Er is aanleiding voor extra aandacht. Het plaatsen van statushouders brengt aanzienlijke uitdagingen met zich mee. De druk op de woningmarkt neemt toe, evenals de belasting op onze samenwerkingspartners, zoals woningcorporaties, huisartsen, Sociale Teams en Vluchtelingenwerk. Voor het realiseren van de taakstelling wordt gezocht naar oplossingen, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van circulaire woningen.

Archief	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Zijn de belangrijkste risicovolle thema's geïdentificeerd?		Ja. De vier aandachtsgebieden voor 2024 waren: (1) Kwaliteitszorgsysteem; (2) Selectie en vernietiging; (3) Overzicht archiefbescheiden; (4) Duurzame toegankelijkheid – e-depot
Zijn er voor deze thema's al verbetermaatregelen getroffen?		Ja. De getroffen verbetermaatregelen zijn onder andere: 1. Vacature Kwaliteitsmedewerker informatievoorziening is ingevuld. Voor een aantal veranderthema's zijn er concrete acties benoemd en uitgevoerd. Ook is er gestart met verbeteren van de positie van de kwaliteitszorg in de organisatie. 2. De achterstanden in de vernietiging zijn verder ingelopen. In 2024 is gestart met de implementatie van de selectielijst e-mailarchivering. De beleidsstukken zijn opgesteld, sleutelfiguren in kaart gebracht. Daadwerkelijke implementatie vindt in 2025 plaats. 3. In 2024 is verder invulling gegeven aan de implementatie van het beheer in Teams en M365. Het beleid voor de informatiebeveiliging en privacy voor M365 is opgesteld. Er is gestart met het beleid rondom retentie. Door de personele wisseling is de aanschaf en implementatie van het collectiebeheersysteem doorgeschoven naar 2025. In het kader van informatiebeheerplan is er gestart met het in kaart brengen van de applicaties. 4. De gemeente heeft de intentie uitgesproken om door te gaan met het e-depot van het Drents Archief. De pilot over bouwvergunningen is afgerond. Het projectplan voor het overbrengen van archieven is vastgesteld. Op basis hiervan zijn budgetten beschikbaar gesteld.
Zijn er resultaten geboekt?		Ja, zie hierboven. De ambities zijn soms groter dan de beschikbare tijd. Ook door samenwerking met andere partijen ontstaan afhankelijkheden. Daarnaast is er vertraging ontstaan door personele wisselingen binnen het team.
Totaalbeeld *Is er reden voor extra aandacht?*		Ondanks de opgelopen vertragingen is er wat de gemeente betreft geen reden voor extra aandacht. De gemeente heeft goed in kaart welke opgaves moeten worden opgepakt.

Verplichte beleidsindicatoren

Hieronder een overzicht van de verplichte beleidsindicatoren die we volgens het BBV in de jaarstukken en de begroting dienen weer te geven.

Indicator	**eenheid**	**periode**	**waarde**	**bron**
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2022	0	DUO/Ingrado
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2023	4	CBS - Jeugdmonitor
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2023	2	CBS - Jeugdmonitor
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2023	572,5	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research
Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo	per 10.000 inwoners	2024	760	CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo
Demografische druk	%	2024	82,7	CBS - Bevolkingsstatistiek - bewerking ABF
Functiemenging	%	2023	44	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2024	1.005	COELO - Atlas lokale lasten
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2024	1.046	COELO - Atlas lokale lasten
Gemiddelde WOZ-waarde	x €1.000	2024	304	CBS - Waarde onroerende zaken
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2023	1	CBS - Jeugdmonitor
Jongeren met jeugdbescherming	%	2024	1,7	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2024	12,5	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
Jongeren met jeugdreclassering	%	2024	0,3	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2022	179,9	CBS - Re-integratie
Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2024	0,4	CBS - Geregistreerde diefstallen

Misdrijven - Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2024	2,9	CBS - Geregistreerde criminaliteit
Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	per 1.000 inwoners	2024	2,3	CBS - Geregistreerde criminaliteit
Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2024	0,2	CBS - Geregistreerde diefstallen
Netto arbeidsparticipatie	%	2024	70,2	CBS - Arbeidsdeelname (gemeente)
Niet-sporters	%	2022	53,5	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2023	7,6	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2023	70	CBS - Huishoudelijk afval
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2022	512,5	berekening
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2024	222,1	CBS - Re-integratie
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2023	41	DUO/Ingrado
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2024	9	Stichting Halt
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2023	185,1	LISA
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2023	2,1	DUO/Ingrado

Bijlage VI - Lijst met afkortingen

Afkorting	Volledige omschrijving
ABP	Afvalbrengpunt
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BCF	Btw Compensatiefonds
BERAP	Bestuursrapportage
BIBOB	Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen Openbaar Bestuur
BIZ	Bedrijven Investeringszone
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BOCE	Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen
BORG	Beheer Openbare Ruimte en Gebouwen
BRP	Basisregistratie Personen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
COELO	Centrum voor onderzoek van de economie van lagere overheden
CROW	Centrum voor regelgeving, onderzoek in grond-, water- en wegenbouw en verkeerstechniek
DIFTAR	Differentiatie afvaltarieven
DPL	Dynamische prioriteitenlijst
DPRA	Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
EDR	Eems Dollard regio
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GF	Gemeentefonds
GFT	Groente- Fruit en Tuin
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GIDS	Gezond In De Stad
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Riolering Plan
GVVP	Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan
GW	Gemeentewet
IBDO	Ik Ben Drents Ondernemer
IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte

IOAW	Inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IHP	Integraal Huisvestingsplan
K4K	Kansen voor Kinderen
KCC	Klantcontactcentrum
KPI's	Kritische Prestatie Indicatoren
LEA	Lokaal Educatieve Agenda
LISA	Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
LTO	Land- en tuinbouworganisatie
MFA	Multi Functionele Accommodatie
MJIP	Meerjarig investeringsplan
MJOP	Meerjaren onderhoudsplanning
MKB	Midden- en kleinbedrijf
NIEGG	Niet in exploitatie genomen gronden
NUW	Nog uit te voeren werken
OGGZ	Openbare geestelijke gezondheidszorg
OOV	Openbare orde en veiligheid
OPD	Omgevingsplatform Drenthe
OSH	Open Science Hub
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerende Zaak Belasting
P&C	Planning & Control
PLOOI	Platform Open Overheidsinformatie
PMD	Plastic verpakkingen, Metalen verpakkingen en Drankenkartons
POC	Percentage of Completion
POH jeugd	Praktijk Ondersteuner Huisartsen jeugd
R&T	Recreatie en Toerisme
RES	Regionale Energie Strategie
RET	Recreatie Expert Team
REX	Recreatie Excellentie (Programma)
RMP	Regionaal Mobiliteitsprogramma
RRE	Regeling Reductie Energieverbruik
RUD	Regionale uitvoeringsdienst
SBBO	Stichting Bestemming Borger-Odoorn
SISA	Single Information Single Audit
SPUK	Specifieke Uitkering Stimulering Sport
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
SROI	Social Return on Investment
SVN	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten
TIP	Toerist Informatie Punt
TOZO	Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers
TVW	Transitie Visie Warmte

UF	Uitkeringsfactor
UMO	Urgente maatschappelijke opgave
VAR	Vrije Algemene Reserve
VDG	Vereniging Drentse Gemeenten
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VPB	Vennootschapsbelasting
VPT	Veilige publieke taak
VRD	Veiligheidsregio Drenthe
VTD	Veilig Thuis Drenthe
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VVE	Vroeg- en Voorschoolse Educatie
VVP	Vitale Vakantieparken Drenthe
WAR	Weerstandsdeel Algemene Reserve
WBP	Wet Bescherming Persoonsgegevens
WKB	Wet Kwaliteitsborging Bouw
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOO	Wet open overheid
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WUP	Wijkuitvoeringsplan
ZZP	Zelfstandige zonder personeel

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant